

Fortis Bank Polska SA

Roczne Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Fortis Bank Polska Spółka Akcyjna za 2008 rok

sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

FORTIS BANK

Spis treści

Spis treści	2
1. Wybrane dane finansowe	3
2. Sprawozdanie Fortis Bank Polska SA.....	4
Noty objaśniające do sprawozdania finansowego	8
3. Dane informacyjne o Fortis Bank Polska SA	8
4. Zasady rachunkowości.....	10
5. Porównywalność z opublikowanymi wcześniej raportami.....	25
6. Sprawozdawczość w ramach segmentów	26
7. Dodatkowe noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat.....	34
8. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	38
9. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	39
10. Należności	42
11. Inwestycje – dostępne do sprzedaży	43
12. Rzeczowy majątek trwały	45
13. Wartości niematerialne.....	46
14. Aktywa i rezerwa z tytułu podatku odroczonego	47
15. Pozostałe aktywa	49
16. Zobowiązania	50
17. Zobowiązania podporządkowane.....	51
18. Pozostałe zobowiązania	52
19. Rezerwy	53
20. Kapitały własne	54
21. Noty objaśniające do rachunku przepływów pieniężnych	56
22. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych.....	57
23. Pochodne instrumenty finansowe.....	58
24. Zobowiązania warunkowe – zobowiązania pozabilansowe.....	61
25. Działalność powiernicza i inne funkcje pełnione na rzecz funduszy inwestycyjnych.....	62
26. Płatności z tytułu umów najmu	64
27. Informacja o transakcjach z podmiotami powiązаныmi	65
28. Transakcje z Zarządem, Radą Nadzorczą, osobami zarządzającymi i pracownikami	69
29. Świadczenia pracownicze	74
30. Zarządzanie ryzykiem	76
31. Wydarzenia po dniu bilansowym	101
32. Inne istotne informacje	104

1. Wybrane dane finansowe

Wybrane dane finansowe	W tys. PLN		W tys. EUR	
	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007
	roku (narastająco)	roku (narastająco)	roku (narastająco)	roku (narastająco)
Przychody z tytułu odsetek	1 005 027	606 041	284 541	160 464
Przychody z tytułu prowizji	186 239	150 023	52 728	39 722
Razem przychody netto	527 047	580 289	149 216	153 646
Zysk brutto	102 585	214 607	29 044	56 822
Zysk netto	78 191	177 594	22 137	47 022
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	-2 018 538	-3 087 933	-571 484	-817 606
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-670 045	-56 377	-189 702	-14 927
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	3 472 822	1 612 932	983 217	427 063
Przepływy pieniężne netto razem	784 239	-1 531 378	222 031	-405 470
Aktywa razem	19 886 304	14 211 014	4 766 155	3 967 341
Zobowiązania wobec banków	7 554 483	5 895 545	1 810 585	1 645 881
Zobowiązania wobec klientów	9 308 212	6 307 428	2 230 901	1 760 868
Kapitały własne	1 216 912	1 153 956	291 658	322 154
Liczba akcji	16 771 180	16 771 180	16 771 180	16 771 180
Wartość księgowa na 1 akcję (w PLN / EUR)	72,56	68,81	17,39	19,21
Rozwodniona wartość księgowa na 1 akcję (w PLN / EUR)	72,56	68,81	17,39	19,21
Współczynnik adekwatności kapitałowej	9,78%	11,72%	-	-

Podstawowe pozycje bilansu, rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych sprawozdania finansowego za 2008 rok i porównawcze dane finansowe za 2007 rok przeliczone zostały na EURO według następujących zasad:

- pozycje aktywów i pasywów bilansu oraz wartość księgową na 1 akcję na koniec 2008 roku przeliczono na EURO według średniego kursu obowiązującego na dzień 31 grudnia 2008 roku, ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2008 roku, tj. 1 EUR = 4,1724 PLN; dane porównawcze na koniec 2007 roku zostały przeliczone na EURO według średniego kursu obowiązującego na dzień 31 grudnia 2007 roku, ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2007 roku, tj. 1 EUR = 3,5820 PLN;
- pozycje rachunku zysków i strat, rachunku przepływów pieniężnych oraz zysk na akcję na koniec 2008 roku przeliczono na EURO według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski na ostatnie dni miesiący od stycznia do grudnia 2008 roku, tj. 1 EUR = 3,5321 PLN; dane porównawcze na koniec 2007 zostały przeliczone na EURO według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski na ostatnie dni miesiący od stycznia do grudnia 2007 roku, tj. 1 EUR = 3, 7768 PLN.

2. Sprawozdanie Fortis Bank Polska SA

Rachunek zysków i strat (w tys. PLN)	Noty	1.01.2008 - 31.12.2008	1.01.2007 - 31.12.2007
Przychody z tytułu odsetek	7.1	1 005 027	606 041
Koszty z tytułu odsetek	7.2	-610 215	-317 008
Wynik z tytułu odsetek		394 812	289 033
Przychody z tytułu prowizji	7.3	186 239	150 023
Koszty z tytułu prowizji	7.4	-11 393	-10 474
Wynik z tytułu prowizji		174 846	139 549
Dywidendy i inne przychody z tytułu inwestycji	7.5	-	3 400
Wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu	7.6	-54 541	140 169
Wynik na operacjach aktywami finansowymi dostępnymi do sprzedaży	7.7	-3 233	-2 723
Wynik na transakcjach zabezpieczających	7.8	257	-126
Pozostałe przychody	7.9	14 906	10 987
Razem przychody netto		527 047	580 289
Koszty osobowe	7.10	-179 178	-160 198
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych	7.11	-38 222	-25 257
Pozostałe koszty	7.12	-144 286	-138 918
Odpisy netto z tytułu utraty wartości	7.13	-62 776	-41 309
Zysk brutto		102 585	214 607
Podatek dochodowy	7.14	-24 394	-37 013
Zysk netto		78 191	177 594
<hr/>			
Zysk netto (w tys. PLN)		78 191	177 594
Średnia ważona liczba akcji zwykłych		16 771 180	16 771 180
<hr/>			
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych		16 771 180	16 771 180

Noty zamieszczone na kolejnych stronach stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Bilans (w tys. PLN)	Noty	31.12.2008	31.12.2007
AKTYWA			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	8	1 494 888	710 793
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	9	1 372 145	253 301
Należności od banków	10	606 373	1 084 283
Należności od klientów	10	14 823 117	11 195 867
Inwestycje – dostępne do sprzedaży	11	1 218 990	603 235
Rzeczowy majątek trwały	12	112 926	113 816
Wartości niematerialne	13	25 896	22 287
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	14	96 586	33 873
Pozostałe aktywa	15	135 383	193 559
Razem aktywa		19 886 304	14 211 014
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	9	961 601	201 381
Zobowiązania wobec banków	16	7 554 483	5 895 545
Zobowiązania wobec klientów	16	9 308 212	6 307 428
Zobowiązania podporządkowane	17	417 240	358 200
Bieżące zobowiązania podatkowe		56 890	26 601
Pozostałe zobowiązania	18	354 092	251 929
Rezerwy	19	16 874	15 974
Razem zobowiązania		18 669 392	13 057 058
KAPITAŁY WŁASNE			
Kapitał zakładowy		503 135	503 135
Kapitał zapasowy		308 656	308 656
Pozostałe kapitały		344 983	183 200
Kapitał z aktualizacji wyceny		-18 053	-2 818
Zyski zatrzymane		-	-15 811
Wynik roku bieżącego		78 191	177 594
Razem kapitały własne	20	1 216 912	1 153 956
Razem pasywa		19 886 304	14 211 014

Noty zamieszczone na kolejnych stronach stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Zestawienie zmian w kapitale własnym za 2007 rok (w tys. PLN)

	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Zyski zatrzymane	Wynik roku bieżącego	Pozostałe kapitały	Kapitał z aktualizacji wyceny	Razem kapitały
Stan na 1.01.2007	503 135	308 814	92 455	-	74 934	2 167	981 505
Wynik roku bieżącego	-	-	-	177 594	-	-	177 594
Zyski / straty netto nie ujęte w rachunku zysków i strat (inwestycje dostępne do sprzedaży)	-	-	-	-	-	-6 857	-6 857
Zyski / straty netto ujęte w rachunku zysków i strat (inwestycje dostępne do sprzedaży)	-	-	-	-	-	703	703
Podatek odroczony – zyski/straty netto (inwestycje dostępne do sprzedaży)	-	-	-	-	-	1 169	1 169
Razem dochody 2007 rok	-	-	-	177 594	-	-4 985	172 609
Podział wyniku z lat ubiegłych	-	-	-108 266	-	108 266	-	-
Koszty emisji	-	-158	-	-	-	-	-158
Stan na 31.12.2007	503 135	308 656	-15 811	177 594	183 200	-2 818	1 153 956

Zestawienie zmian w kapitale własnym za 2008 rok (w tys. PLN)

	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Zyski zatrzymane	Wynik roku bieżącego	Pozostałe kapitały	Kapitał z aktualizacji wyceny	Razem kapitały
Stan na 1.01.2008	503 135	308 656	161 783	-	183 200	-2 818	1 153 956
Wynik roku bieżącego	-	-	-	78 191	-	-	78 191
Zyski / straty netto nie ujęte w rachunku zysków i strat (inwestycje dostępne do sprzedaży)	-	-	-	-	-	-22 655	-22 655
Zyski / straty netto ujęte w rachunku zysków i strat (inwestycje dostępne do sprzedaży)	-	-	-	-	-	3 846	3 846
Podatek odroczony – zyski/straty netto (inwestycje dostępne do sprzedaży)	-	-	-	-	-	3 574	3 574
Razem dochody za 2008 rok	-	-	-	78 191	-	-15 235	62 956
Podział wyniku z lat ubiegłych	-	-	-161 783	-	161 783	-	-
Stan na 31.12.2008	503 135	308 656	-	78 191	344 983	-18 053	1 216 912

Noty zamieszczone na kolejnych stronach stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Rachunek przepływów pieniężnych (w tys. PLN)	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty brutto, stan na początek okresu	711 109	2 242 487
Zysk brutto	102 585	214 607
Korekty z tytułu:	-2 121 123	-3 302 540
Amortyzacja	38 222	25 257
Odpisy z tytułu utraty wartości	66 495	26 205
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	-	-3
Zysk/strata z tytułu działalności inwestycyjnej	3 499	13 773
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań operacyjnych:	-2 172 521	-3 342 808
- aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-358 624	33 822
- należności od banków	477 913	-318 232
- należności od klientów	-3 692 514	-4 225 871
- zmiana stanu inwestycji dostępnych do sprzedaży	-5 385	11 677
- zobowiązania wobec banków	889 506	-315 164
- zobowiązania wobec klientów	356 434	1 680 071
- pozostałe aktywa i zobowiązania (Nota 21)	160 149	-209 111
Podatek dochodowy (bieżący i odroczony)	-56 818	-24 964
Przepływy z działalności operacyjnej netto	-2 018 538	-3 087 933
Nabycie inwestycji dostępnych do sprzedaży	-1 185 781	-667 467
Nabycie składników majątku trwałego i wartości niematerialnych	-45 199	- 87 723
Zbycie inwestycji dostępnych do sprzedaży	560 176	702 283
Zbycie składników majątku trwałego	2 628	3 703
Inne wydatki inwestycyjne	-1 869	-7 173
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej netto	-670 045	-56 377
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	59 040	358 200
Zaciągnięcie kredytów i pożyczek	5 405 496	2 149 206
Splata kredytów i pożyczek	-1 991 714	-894 474
Przepływy pieniężne z działalności finansowej netto	3 472 822	1 612 932
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty brutto, stan na koniec okresu (Nota 8)	1 495 348	711 109
Zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów netto	784 239	- 1 531 378

Rachunek przepływów pieniężnych sporządzany jest metodą pośrednią

Noty zamieszczone na kolejnych stronach stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do sprawozdania finansowego

3. Dane informacyjne o Fortis Bank Polska SA

Podstawowe dane o emitencie

Fortis Bank Polska Spółka Akcyjna („Bank”) z siedzibą w Warszawie, przy ul. Suwak 3, został wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000006421.

Bankowi nadano numer statystyczny REGON 00391597 oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP) 676-007-83-01.

Bank jest spółką o nieoznaczonym czasie działania, a jego działalność nie ma charakteru sezonowego ani cyklicznego.

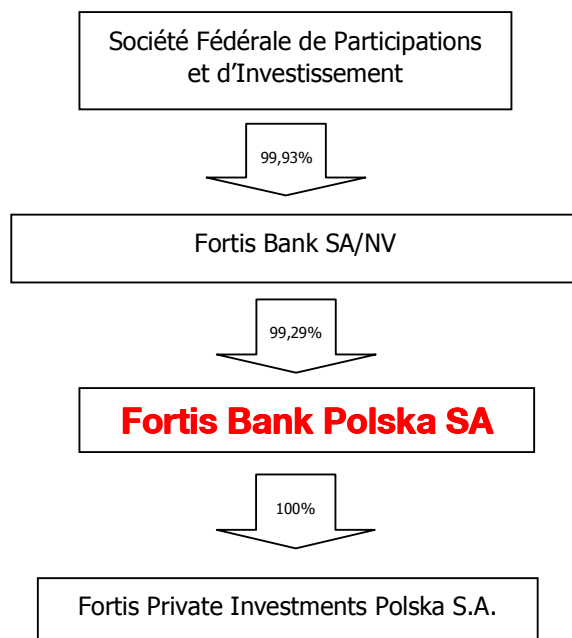
Struktura grupy

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank był częścią międzynarodowej grupy bankowej, w której jednostką dominującą najwyższego szczebla był Rząd Królestwa Belgii za pośrednictwem Société Fédérale de Participations et d'Investissement. Bezpośrednim podmiotem dominującym dla Banku pozostaje Fortis Bank SA/NV z siedzibą w Brukseli.

W październiku 2008 roku Fortis holding, BNP Paribas oraz Société Fédérale de Participations et d'Investissement zawarły porozumienie w sprawie odsprzedaży 75% akcji Fortis Bank S.A./NV francuskiemu BNP Paribas. Umowa ta została zakwestionowana przez akcjonariuszy mniejszościowych grupy Fortis, rezultatem czego było głosowanie i odrzucenie proponowanej transakcji na Walnym Zgromadzeniu. 6 marca 2009 roku zawarte zostało nowe porozumienie w sprawie zmienionych warunków transakcji. Nowe porozumienie zostanie przedstawione akcjonariuszom do zatwierdzenia na zbliżającym się walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Fortis SA/NV w Brukseli oraz Fortis NV w Utrechcie w kwietniu 2009 roku. W wyniku zmiany podmiotu dominującego Fortis Bank S.A./NV, akcjonariusz większościowy Fortis Bank Polska SA nie może wykonywać prawa głosu z posiadanych akcji do czasu uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego zgodnie z art. 25 ust.1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe. W dniu 30 marca 2009 roku został złożony przez Société Fédérale de Participations et d'Investissement wniosek do Komisji Nadzoru Finansowego o zgodę na wykonywanie praw z akcji Fortis Bank Polska S.A.

Fortis Bank Polska SA jest podmiotem dominującym w stosunku do spółki zależnej Fortis Private Investments Polska S.A., w której posiada 100% udziałów.

Poniższy schemat przedstawia umiejscowienie Fortis Bank Polska SA w grupie Fortis Bank.

Przedmiot działalności Banku:

Przedmiotem działania Banku jest wykonywanie czynności bankowych, zarówno w złotych, jak i w walutach obcych, dla krajowych i zagranicznych osób fizycznych i prawnych, a także dla innych organizacji nieposiadających osobowości prawnej oraz prowadzenie działalności maklerskiej.

Do zakresu działania Banku w szczególności należy:

- przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów,
- prowadzenie innych rachunków bankowych,
- udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych, w tym kredytów i pożyczek konsumenckich,
- przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych, w tym przy użyciu kart płatniczych oraz wydawanie kart płatniczych,
- udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych i poręczeń oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw,
- emitowanie papierów wartościowych, w tym obligacji zamiennych oraz bankowych papierów wartościowych, a nadto wykonywanie czynności zleconych oraz zaciąganie zobowiązań związanych z emisją papierów wartościowych,
- uczestnictwo w obrocie instrumentami finansowymi, w tym także prowadzenie rachunków papierów wartościowych,
- wykonywanie operacji na rynku pieniężnym i walutowym, w tym także terminowych i pochodnych operacji finansowych,
- wykonywanie operacji czekowych i wekslowych oraz operacji, których przedmiotem są warranty,
- nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych,
- prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych,
- przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych,
- świadczenie następujących usług finansowych:
 - konsultacyjno-doradczych w sprawach finansowych,
 - powierniczych,
 - leasingowych,
 - działalności maklerskiej,
- prowadzenie działalności akwizycyjnej na rzecz otwartych funduszy emerytalnych i przechowywanie aktywów funduszy emerytalnych,
- pośrednictwo w prowadzeniu zapisów na jednostki uczestnictwa, certyfikaty inwestycyjne lub tytuły uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, pośrednictwo w ich zbywaniu i w odkupywaniu, tudzież przechowywanie aktywów funduszy inwestycyjnych,
- pośrednictwo w zakresie usług ubezpieczeń majątkowych,
- pośrednictwo w zakresie usług ubezpieczeń osobowych, w tym ubezpieczeń na życie,
- świadczenie usług certyfikacyjnych w rozumieniu przepisów o podpisie elektronicznym, z wyłączeniem wydawania certyfikatów kwalifikowanych wykorzystywanych przez banki czynnościach, których są stronami,
- pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym,
- wydawanie instrumentu pieniądza elektronicznego.

4. Zasady rachunkowości

Podstawa prezentacji

Oświadczenie o zgodności z MSSF

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) opublikowanymi w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1725/2003 z dnia 29 września 2003 roku z późniejszymi zmianami, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2002 roku, nr 76, poz. 694 z późniejszymi zmianami) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi oraz zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2009 roku, Nr 33, poz. 260).

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do standardów lub interpretacji, które nie są jeszcze obowiązujące i nie zostały wcześniej zastosowane:

Poniższe standardy (interpretacje) wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej) na dzień 31 grudnia 2008 roku nie weszły jeszcze w życie:

- Zmiany do MSSF 2 Płatności w formie akcji, mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 01 stycznia 2009 roku;
- MSSF 8 Segmenty operacyjne, mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 01 stycznia 2009 roku;
- Zmiany do MSR 23 Koszty finansowania zewnętrznego, obowiązujące od 01 stycznia 2009 roku;
- Zmiany do MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych, obowiązujące od 01 stycznia 2009 roku;
- Zmiany do MSSF 3 Połączenia jednostek gospodarczych i MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe, obowiązujące od 01 lipca 2009 roku;
- Zmiany do MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy, obowiązujące od 01 stycznia 2009 roku;
- Zmiany do MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena, obowiązujące od 01 lipca 2009 roku;
- Interpretacja KIMSF 13 Programy lojalnościowe, obowiązująca od 01 stycznia 2009;
- Interpretacja KIMSF 17 Przekazanie aktywów niegotówkowych właścicielom, obowiązująca od 01 lipca 2009 roku.

Pozostałe standardy i interpretacje, które nie weszły w życie (nie wymienione teraz w sprawozdaniu finansowym) nie są istotne z punktu widzenia działalności Banku, Bank nie skorzystał z możliwości wcześniejszego zastosowania standardów i interpretacji, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym. Zdaniem Zarządu Banku implementacja nowych standardów i interpretacji nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

Podstawy sporządzenia sprawozdania

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej Banku w dającej się przewidzieć przyszłości.

Zarządowi Banku nie są znane okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności przez Bank w dającej się przewidzieć przyszłości.

Sprawozdanie finansowe Banku za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku zostało sporządzone w oparciu o zasadę kosztu historycznego, za wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych, aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które zostały wycenione w wartości godziwej, aktywów przeznaczonych do sprzedaży, które wycenia się w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia jak również instrumentów finansowych, dla których stosowana jest metoda wyceny według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł). Walutą funkcjonalną jest złoty polski.

Dane porównawcze

W sprawozdaniu finansowym zostały zaprezentowane dane za okres od 1.01.2008 do 31.12.2008 roku oraz dane porównawcze za okres 1.01.2007 do 31.12.2007 roku.

Wartości szacunkowe

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach.

Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych. Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przeszłe okresy.

Wartość godziwa

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnym rynku ustala się stosując modele wyceny z wykorzystaniem rynkowej krzywej dochodowości. Część zmiennych wykorzystywanych w takich modelach wymaga zastosowania eksperckich szacunków. Zmiana zastosowanych modeli lub inne oszacowanie zmiennych mogłyby mieć wpływ na oszacowanie wartości godziwych wyznaczonych przy wykorzystaniu tych modeli. Przy szacowaniu wartości godziwych Bank uwzględni ryzyko kredytowe klientów stosując wypracowaną metodologię korekty wyceny do wartości godziwej z tego tytułu, opisaną w części „Wartość godziwa instrumentów finansowych”. Najistotniejszym parametrem nie pochodzącym z aktywnego rynku i wykorzystywanym przez Bank do wyceny instrumentów finansowych jest komponent ryzyka kontrahenta. W związku ze znaczącym wzrostem ryzyka kontrahenta, Bank dokonał dodatkowego oszacowania poziomu tego ryzyka występującego w zawartych z klientami transakcjach na instrumentach pochodnych, w tym opcjach walutowych. Oszacowanie to zostało przeprowadzone na dzień bilansowy przyjmując poziom wycen instrumentów pochodnych z tego dnia i z uwzględnieniem oceny ryzyka na ten dzień. Bank regularnie monitoruje poziom ryzyka związanego z zawartymi transakcjami na instrumentach pochodnych. Głównymi czynnikami wpływającymi na zmiany szacunków w zakresie ryzyka kontrahenta są:

- zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych skorelowane między innymi z poziomem kursów walut oraz stóp procentowych,
- zmiany w zakresie ryzyka kredytowego kontrahentów.

Biorąc pod uwagę silną zmienność otoczenia gospodarczego, istnieje niepewność w zakresie dokonanych szacunków.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych

Bank dokonuje przeglądu portfela kredytowego pod kątem utraty wartości w okresach miesięcznych. Dokonując oszacowania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości, ocenia czy wystąpiły przesłanki utraty wartości dla składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Katalog przesłanek utraty wartości obejmuje zdarzenia określone zarówno pod względem ilościowym (np. opóźnienia lub brak spłaty wymagalnej części zobowiązań kredytobiorcy) jak i jakościowym (np. znaczące pogorszenie się sytuacji ekonomiczno – finansowej kredytobiorcy odzwierciedlone poprzez spadek ratingu wewnętrznego poniżej określonego poziomu). Katalog przesłanek zawiera gradacje ich istotności, o wystąpieniu utraty wartości może świadczyć jedna lub kombinacja kilku przesłanek.

Aktywa finansowe, w stosunku do których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, podlegają następnie procesowi oszacowania odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości. W ramach tego procesu szacowane są przyszłe przepływy pieniężne z tytułu takich należności.

Szacunki takie dla należności od podmiotów gospodarczych, których zaangażowanie przekracza łącznie (jeden klient) równowartość 50 tys. EUR dokonywane są w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych (analiza indywidualna).

Dla pozostałych należności (klienci indywidualni oraz podmioty gospodarcze o zaangażowaniu nie przekraczającym progu 50 tys. EUR) szacunki dokonywane są na podstawie parametrów odzyskiwalności,

określonych modelowo dla poszczególnych homogenicznych portfeli kredytowych oraz rodzajów zabezpieczeń kredytowych (analiza portfelową).

Parametry odzyskiwalności modeli poszczególnych portfeli zostały wyznaczone w oparciu o historyczne doświadczenia strat kredytowych oraz w oparciu o oceny eksperckie. Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których następują, są poddawane okresowym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową, a rzeczywistą wartością strat.

W przypadku, gdy nie wystąpiły przesłanki utraty wartości należności, jest ona włączana do portfela o podobnej charakterystyce i bierze udział w portfelowej analizie utraty wartości mającej na celu wyznaczenie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz nie zidentyfikowane straty (IBNR).

Szacunek wysokości odpisu z tego tytułu, dokonywany jest w oparciu o historyczne wzory strat charakteryzujące daną część portfela. Modele statystyczne oraz wykorzystywane w nich parametry podlegają okresowym przeglądom, a uzyskane wyniki podlegają walidacji poprzez porównanie z rzeczywistymi stratami.

W przypadku stwierdzenia obiektywnych przesłanek świadczących o utracie wartości aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, skumulowane straty ujęte dotychczas w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony z bilansu. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) a bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych

Składnik aktywów niefinansowych traci wartość w przypadku, gdy jego wartość księgowa jest wyższa od wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna stanowi wyższą spośród wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży oraz wartości użytkowej.

Wyznaczenie wartości użytkowej wiąże się z przeprowadzeniem przez Bank szacunków wartości przyszłych przepływów pieniężnych, oczekiwanych z tytułu dalszego użytkowania składnika aktywów i ze zdyskontowaniem tych wartości.

Okresy użytkowania i wartości końcowe

Okres użytkowania jest przedziałem czasu, w którym, według przewidywań, składnik rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych będzie użytkowany przez Bank.

Wartością końcową składnika rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych jest kwota, jaką Bank zgodnie ze swoimi przewidywaniami mógłby uzyskać obecnie uwzględniając taki wiek i stan składnika rzeczowego majątku trwałego lub wartości niematerialnych, jaki będzie na koniec jego ekonomicznego użytkowania, po pomniejszeniu o szacowane koszty zbycia.

Inne wartości szacunkowe

Bank wyznaczył wysokość rezerw związanych z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi na podstawie wyceny aktuarialnej.

Rezerwy na ryzyko prawne wyliczane są na podstawie szacowanej kwoty zobowiązania Banku w przypadku niepomyślnego zakończenia sprawy sądowej i prawdopodobieństwa niepomyślnego zakończenia sprawy.

Poza wskazanymi powyżej wartościami szacunkowymi Bank dokonuje również innych subiektywnych ocen w trakcie procesu wprowadzania polityki rachunkowości (np. w stosunku do klasyfikacji aktywów finansowych do kategorii wymaganej przez MSR 39). Oceny dokonywane przez Bank mają wpływ na prezentację w sprawozdaniu finansowym oraz wyniki finansowe.

Waluty obce

Transakcje w walutach obcych są rozliczane przy zastosowaniu kursu wymiany obowiązującego w dniu rozliczenia transakcji. Nierozliczone salda pozycji pieniężnych w walutach obcych na koniec okresu sprawozdawczego są przeliczane według kursu wymiany obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego. Pozycje niepieniężne ewidencjonowane według kosztu historycznego są przeliczane według historycznego kursu

wymiany z dnia transakcji. Różnice kursowe wynikające z rozliczeń zobowiązań związanych z nabyciem składnika aktywów są ujmowane jako przychód lub koszt w okresie, w którym powstały.

Aktywa i zobowiązania finansowe

Zasady ujmowania i wyłączenia aktywów i zobowiązań finansowych z bilansu

Bank ujmuje w bilansie składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w przypadku, gdy staje się stroną umowy takiego instrumentu.

Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów finansowych ujmuje się w dacie zawarcia transakcji stanowiącej datę zobowiązania się Banku do nabycia lub sprzedaży danego składnika aktywów finansowych.

Standaryzowane transakcje kupna lub sprzedaży aktywów finansowych stanowią transakcje, których warunki umowy wymagają dostarczenia składnika aktywów w okresie wynikającym z obowiązujących regulacji lub konwencji przyjętych na danym rynku.

Standaryzowane transakcje kupna lub sprzedaży dotyczą w szczególności transakcji walutowych FX spot, depozytowo – lokacyjnych transakcji oraz transakcji kupna i sprzedaży papierów wartościowych, gdzie zwyczajowo pomiędzy dniem zawarcia transakcji, a dniem jej rozliczenia upływają dwa dni robocze.

Bank wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie gdy Bank przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych w transakcji, w której Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów finansowych.

Klasyfikacja i wycena

Instrumenty finansowe wycenia się początkowo w wartości godziwej, skorygowanej (w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy) o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

W terminie późniejszym aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz dostępne do sprzedaży są wyceniane do wartości godziwej z wyjątkiem takich kapitałowych aktywów dostępnych do sprzedaży, które nie są notowane na aktywnym rynku i których wartość godziwa nie może być ustalona w sposób wiarygodny.

Dyskonto, premia, wszelkie opłaty i prowizje wchodzące w skład wewnętrznej stopy zwrotu instrumentu wraz z inkrementalnymi kosztami transakcji są rozpoznawane w wartości początkowej instrumentu finansowego i amortyzowane przez ekonomiczny okres życia instrumentu.

Bank klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

Pożyczki i należności.

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- a) aktywa finansowe, które Bank zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat;
- b) aktywa finansowe wyznaczone przez Bank przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży.

Pożyczki i należności w momencie początkowego ujęcia wycenia się w wartości godziwej z uwzględnieniem kosztów transakcyjnych.

Po początkowym ujęciu pożyczki i należności wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Do kategorii pożyczek i należności Bank klasyfikuje należności od banków i należności od klientów.

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności.

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności stanowią aktywa finansowe z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie zapadalności, które nie są instrumentami pochodnymi, wobec których jednostka ma stanowczy zamiar i możliwość utrzymania ich do terminu zapadalności.

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności wyceniane są w momencie początkowego ujęcia w wartości godziwej z uwzględnieniem kosztów transakcyjnych.

Po początkowym ujęciu, inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności, wyceniane są według zamortyzowanego kosztu, z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, z uwzględnieniem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Bank nie klasyfikuje aktywów finansowych jako utrzymywane do terminu zapadalności.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat stanowią aktywa:

- a) zakwalifikowane przy początkowym ujęciu jako przeznaczone do obrotu jeśli zostały nabyte głównie w celu sprzedaży w bliskim terminie;
- b) będące częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i w celu generowania zysków w krótkim okresie;
- c) będące instrumentami pochodnymi (z wyjątkiem instrumentów pochodnych stanowiących efektywne instrumenty zabezpieczające); lub
- d) wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Do tej kategorii aktywów finansowych Bank zalicza aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w szczególności:

- a) papiery wartościowe przeznaczone do obrotu;
- b) instrumenty pochodne (za wyjątkiem instrumentów pochodnych stanowiących efektywne instrumenty zabezpieczające).

Bank nie wyznaczył przy początkowym ujęciu aktywów jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży stanowią aktywa niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zakwalifikowane przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży lub aktywa niebędące:

- a) pożyczkami i należnościami;
- b) inwestycjami utrzymywanymi do terminu zapadalności;
- c) aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające z wyceny składnika aktywów finansowych zaliczonych do kategorii dostępnych do sprzedaży ujmują się bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym, za wyjątkiem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych dotyczących pieniężnych aktywów finansowych, do momentu wyłączenia składnika aktywów finansowych z bilansu, kiedy skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym ujmują się w rachunku zysków i strat.

Przychody odsetkowe od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wyliczane są przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i ujmowane w rachunku zysków i strat.

Inwestycje w jednostki zależne

Inwestycje w jednostki zależne wykazywane są wg ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat stanowią zobowiązania:

- a) zakwalifikowane przy początkowym ujęciu jako przeznaczone do obrotu jeśli zostały zaciągnięte głównie w celu odkupienia w bliskim terminie;
- b) będące częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i w celu generowania zysków w krótkim okresie; lub

- c) będące instrumentami pochodnymi (z wyjątkiem instrumentów pochodnych stanowiących efektywne instrumenty zabezpieczające).

Do tej kategorii zobowiązań finansowych Bank zalicza zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w szczególności:

- a) instrumenty pochodne (za wyjątkiem instrumentów pochodnych stanowiących efektywne instrumenty zabezpieczające);
b) zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych.

Pozostałe zobowiązania finansowe.

Pozostałe zobowiązania finansowe stanowią zobowiązania nie przeznaczone do obrotu i nie wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są w momencie początkowego ujęcia w wartości godziwej z uwzględnieniem kosztów transakcyjnych.

Po początkowym ujęciu pozostałe zobowiązania finansowe wykazywane są w kwotach wymagających zapłaty według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej.

Do kategorii pozostałych zobowiązań finansowych Bank klasyfikuje w szczególności:

- a) zobowiązania wobec banków;
b) zobowiązania wobec klientów.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwa bilansowych i pozabilansowych instrumentów finansowych jest to cena, za którą można sprzedać pozycję aktywów lub zaspokoić zobowiązania na zasadzie transakcji pomiędzy świadomymi i dobrze poinformowanymi stronami na warunkach rynkowych.

Wartość godziwa instrumentów finansowych jest określona w oparciu o ceny kwotowane na aktywnych rynkach. W przypadku, gdy ceny kwotowane na aktywnych rynkach nie są dostępne, stosowane są techniki wyceny. Techniki wyceny w maksymalnym stopniu wykorzystują dane rynkowe, ale wpływ na nie mają przyjęte założenia, w tym stopy dyskontowe i szacowane przyszłe przepływy pieniężne.

Techniki wyceny obejmują:

- ceny rynkowe porównywalnych inwestycji,
- zdyskontowane przepływy pieniężne,
- modele wyceny opcji,
- metody wyceny złożonych instrumentów finansowych.

Główne metody i założenia stosowane do ustalenia wartości godziwej instrumentów finansowych:

- wartości godziwe papierów wartościowych ustalane są z zastosowaniem cen rynkowych na aktywnych rynkach. Jeżeli ceny kwotowane nie są dostępne z aktywnego rynku, wartość godziwa jest ustalana z zastosowaniem modeli zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskonta oparte są o krzywe rynkowych stóp procentowych,
- wartości godziwe pochodnych instrumentów finansowych uzyskuje się z aktywnych rynków lub ustala stosując odpowiednio modele zdyskontowanych przepływów pieniężnych i modele wyceny opcji,
- wartości godziwe kredytów ustalane są z zastosowaniem modeli zdyskontowanych przepływów pieniężnych oparte o bieżące stopy procentowe dla podobnego rodzaju kredytów. Dla kredytów o zmiennym oprocentowaniu, o częstym przeszacowaniu wartości godziwe są określane w przybliżeniu poprzez wartość bilansową,
- wartości bilansowe są przyjmowane jako przybliżone wartości godziwe dla innych aktywów i zobowiązań finansowych, takich jak krótkoterminowe zobowiązania i należności.

W wycenie instrumentów finansowych Bank uwzględnia ryzyko kredytowe klientów stosując wypracowaną metodologię korekty wyceny do wartości godziwej z tego tytułu.

Do wyznaczenia korekty wyceny wartości godziwej zawartych transakcji opcyjnych i forward Bank stosuje podejście oparte na ocenie ekspozycji naturalnej klientów z uwzględnieniem kontraktów zawartych z innymi

bankami oraz ocenie przepływów pieniężnych generowanych przez klientów, które to przepływy mogłyby pokryć wycenę transakcji pochodnych niebędących zabezpieczeniem przepływów w walutach obcych.

Podczas analizy uwzględnia się możliwość zaciągnięcia przez klientów dodatkowego finansowania na pokrycie nierozliczonych transakcji nie będących zabezpieczeniem posiadanych przez nich kontraktów rozliczanych w walutach obcych.

Szacunek korekty wyceny wyznaczany jest z wykorzystaniem przygotowanych w tym celu narzędzi analitycznych z uwzględnieniem kryterium istotności.

Wierzytelności wynikające z zakończonych a niezapłaconych przez klientów instrumentów pochodnych, skorygowane do wartości godziwej o stratę z tytułu ryzyka kredytowego, w bilansie prezentowane są w pozycji „Należności od klientów”. Korekty do wartości godziwej takich wierzytelności w rachunku zysków i strat prezentowane są w pozycji „Wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu”.

Z uwagi na niepewność, wartości rzeczywiste mogą się różnić od szacunkowych.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe są kompensowane, a kwota netto wykazywana jest w bilansie, kiedy istnieje prawnie egzekwowalny tytuł prawny do kompensowania ujmowanych kwot i istnieje zamiar rozliczenia na podstawie netto, lub jednoczesnej realizacji aktywów i spłaty zobowiązań.

Bank nie dokonywał kompensowania, o którym mowa powyżej.

Umowy sprzedaży i odkupu oraz pożyczek papierów wartościowych

Papiery wartościowe, będące przedmiotem umowy odkupu ('repo', 'sell buy back') nie są wyłączone z bilansu. Zobowiązanie wynikające z obowiązku odkupienia składnika aktywów ujmowane jest w zobowiązaniach wobec banków lub zobowiązaniach wobec klientów w zależności od rodzaju kontrahenta. Papiery wartościowe zakupione na podstawie umów odsprzedaży ('reverse repo', 'buy sell back') nie są ujmowane w bilansie. Prawo do otrzymania środków od kontrahenta wykazywane jest w należnościach od banków lub należnościach od klientów, w zależności od rodzaju kontrahenta. Różnica pomiędzy ceną sprzedaży i ceną odkupu traktowana jest jako odsetki i naliczana w okresie trwania umowy z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Jeżeli papiery wartościowe pozyskane w wyniku umowy odsprzedaży ('reverse repo', 'buy sell back') zostaną sprzedane osobom trzecim Bank ujmuje wpływy ze sprzedaży i zobowiązanie z tytułu zwrotu zabezpieczenia (zobowiązanie z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych). Obowiązek zwrotu zabezpieczenia jest wyceniany według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i klasyfikowany jako zobowiązanie przeznaczone do obrotu.

Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne stanowią instrumenty finansowe, których wartość zmienia się wraz ze zmianą określonej stopy procentowej, ceny instrumentu finansowego, kursu walutowego, indeksu ceny lub stóp czy też innej zmiennej, które nie wymagają początkowej inwestycji netto, których rozliczenie nastąpi w przyszłości, bądź wymagające inwestycji początkowej netto w kwocie niższej niż inwestycja w inne rodzaje kontraktów, a umożliwiające stworzenie analogicznej ekspozycji na ryzyko. W wycenie instrumentów pochodnych uwzględnia się korektę wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego opisaną w punkcie „Wartość godziwa instrumentów finansowych”.

Instrumenty pochodne w Banku obejmują następujące rodzaje transakcji:

a) Kontrakty IRS

Kontrakty IRS polegają na wymianie płatności odsetkowych opartych na zmiennej rynkowej stopie procentowej w zamian za odsetki naliczone według stałej stopy procentowej uzgodnionej w kontrakcie. Celem ich zawarcia jest zabezpieczenie przed ryzykiem stóp procentowych oraz osiągnięcie zysków z krótkoterminowych zmian cen.

Kontrakty IRS wyceniane są do wartości godziwej z wykorzystaniem modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o czynniki dyskontowe oszacowane na podstawie rynkowej krzywej dochodowości z dnia wyceny. Wyniki wyceny odnoszone są do wyniku na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

b) Kontrakty FX forward

Kontrakty FX forward polegają na terminowym kupnie (sprzedaży) waluty po kursie ustalonym w dniu zawarcia transakcji. Celem ich zawarcia jest zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym oraz utrzymywanie płynności, a także osiąganie zysków z krótkoterminowych zmian cen.

Kontrakty FX forward wyceniane są do wartości godziwej z wykorzystaniem metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Wartość godziwa ustalana jest poprzez porównanie bieżących przepływów pieniężnych przeliczonych na równowartość w PLN. Wyniki wyceny odnoszone są do wyniku na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

c) Kontrakty FX swap

Kontrakty FX swap polegają na równoczesnym natychmiastowym kupnie (sprzedaży) waluty oraz jej terminowej odsprzedaży (odkupie) po kursie ustalonym w dniu zawarcia transakcji. Transakcje mogą być zawierane jako połączenie transakcji z datą waluty równą dacie transakcji i z jednoczesną transakcją odwrotną na datę waluty następnego dnia. Celem ich zawarcia jest regulowanie płynności oraz zabezpieczanie przed ryzykiem kursowym portfela kredytów walutowych Banku, a także osiąganie zysków z krótkoterminowych zmian cen.

Kontrakty FX swap wyceniane są do wartości godziwej z wykorzystaniem metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Wartość godziwa ustalana jest poprzez porównanie bieżących przepływów pieniężnych przeliczonych na równowartość w PLN. Wyniki wyceny odnoszone są do wyniku na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

d) Opcje na stopę procentową

Opcje na stopę procentową polegają na nabyciu (sprzedaży) prawa do otrzymania kwoty rozliczenia w zamian za zapłaconą (otrzymaną) premię. W zależności od rodzaju opcji (cap/floor) kontrahent otrzymuje w określonym dniu rozliczenia kwotę rozliczenia wynikającą z różnicy pomiędzy ustaloną stopą transakcji i stopą referencyjną. Celem zawarcia kontraktu jest zabezpieczanie przed ryzykiem stopy procentowej, a także osiąganie zysków z krótkoterminowych zmian cen.

Opcje na stopę procentową wyceniane są do wartości godziwej w oparciu o zmodyfikowany model Blacka-Scholesa. Parametr zmienności, który wymagany jest przy stosowaniu tego modelu przyjmowany jest w postaci tzw. implikowanego parametru zmienności, co zapewnia zgodność uzyskanej ceny z aktualną ceną rynkową. Wyniki z wyceny ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

e) Opcje FX

Opcje FX polegają na nabyciu prawa do realizacji lub na zobowiązaniu się Banku do realizacji kupna (sprzedaży) waluty po kursie terminowym ustalonym w dniu zawarcia transakcji w zamian za zapłaconą (otrzymaną) premię.

Opcje FX wyceniane są do wartości godziwej w oparciu o model Garmana-Kohlhagena. Parametr zmienności, który wymagany jest przy stosowaniu tego modelu przyjmowany jest w postaci tzw. implikowanego parametru zmienności, co zapewnia zgodność uzyskanej ceny z aktualną ceną rynkową. Wyniki z wyceny ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

f) Kontrakty FRA

Kontrakty FRA polegają na uzgodnieniu między stronami transakcji (w dniu zawarcia transakcji) stałej stopy procentowej od określonej wartości depozytu. W dniu rozliczenia transakcji kupujący FRA zobowiązuje się do zapłacenia sprzedającemu, kwoty rozliczeniowej w przypadku, gdy stopa referencyjna w dniu realizacji będzie niższa niż uzgodniona stopa transakcji. Sprzedający instrument zobowiązuje się do zapłacenia kupującemu w dniu rozliczenia transakcji kwoty rozliczeniowej w przypadku, gdy stopa referencyjna będzie wyższa niż uzgodniona stopa transakcji. Kontrakty FRA wyceniane są do wartości godziwej poprzez model zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkową krzywą dochodowości. Wyniki wyceny odnoszone są do wyniku na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

g) Kontrakty CIRS

Kontrakty CIRS polegają na wymianie płatności odsetkowych opartych na zmiennej rynkowej stopie procentowej w jednej walucie w zamian za odsetki naliczone według stałej stopy procentowej w innej walucie uzgodnionej w kontrakcie, przy czym wymiana kapitałów dokonywana jest po z góry określonych kursach na początku i na końcu okresu, lub tylko na końcu okresu, na jaki zawarto transakcję lub wymiana kapitałów nie jest dokonywana. Celem ich zawarcia jest zabezpieczenie przed ryzykiem stóp procentowych oraz osiąganie zysków z krótkoterminowych zmian cen.

Kontrakty CIRS wyceniane są do wartości godziwej poprzez model zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkową krzywą dochodowości. Wyniki wyceny odnoszone są do wyniku na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

h) Kontrakty OIS

Kontrakty OIS polegają na wymianie płatności odsetkowych bazujących na stałej kontraktowej stopie procentowej w zamian za płatności odsetkowe oparte na zmiennej stopie procentowej. Zmienna stopa procentowa ustalana jest na zasadzie stopy złożonej z indeksów WIBOR Overnight lub w oparciu o stawki POLONIA ustalone każdego dnia roboczego w trakcie trwania okresu odsetkowego. Kontrakty tego rodzaju zawierane są na okres do 1 roku. Celem ich zawarcia jest zabezpieczenie przed ryzykiem stóp procentowych, a także osiągnięcie zysków z krótkoterminowych zmian cen.

Kontrakty OIS wyceniane są do wartości godziwej z wykorzystaniem modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o czynniki dyskontowe oszacowane na podstawie rynkowej krzywej dochodowości z dnia wyceny. Wyniki wyceny odnoszone są do wyniku na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

i) Kontrakty futures

Kontrakty futures polegają na zakupie (sprzedaży) walut obcych po kursie ustalonym w momencie zawierania transakcji na Warszawskiej Giełdzie Towarowej S.A. Kontrakty są wystandaryzowane co do kwot i terminów zapadalności. Celem ich zawarcia jest zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym.

Kontrakty futures wyceniane są do kursu rynkowego podawanego przez Warszawską Giełdę Towarową S.A. Jednocześnie dochodzi do codziennych przepływów z tytułu wyceny kontraktów (tzw. marking to market). Codzienna wycena zaliczana jest do wyniku na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

Instrumenty pochodne stanowiące instrumenty zabezpieczające

Instrument pochodny, w dniu rozpoznania, może zostać desygnowany jako zabezpieczenie wartości godziwej rozpoznanego składnika aktywów lub zobowiązań (zabezpieczenie wartości godziwej) jako zabezpieczenie inwestycji netto w jednostkę działającą za granicą, lub jako zabezpieczenie przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących rozpoznanego w bilansie składnika aktywów lub zobowiązań czy też przewidywanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych).

Celem zabezpieczenia wartości godziwej jest ograniczanie zagrożenia wpływu na wynik finansowy zmian wartości godziwej wynikających z określonego ryzyka związanego z posiadanymi aktywami i zobowiązaniami finansowymi lub określoną ich częścią.

Zmiany wartości godziwej zabezpieczonego składnika aktywów lub zobowiązań związanego z zabezpieczonym ryzykiem, oraz zmiany w wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego w ramach zabezpieczenia wartości godziwej ujmowane są w rachunku zysków i strat. Jeśli zabezpieczenie nie spełnia kryteriów kwalifikujących do rachunkowości zabezpieczeń bądź zostaje w jakikolwiek inny sposób zaniechane, korekta wartości bilansowej zabezpieczonego oprocentowanego instrumentu finansowego wynikająca z rachunkowości zabezpieczeń amortyzowana jest z wykorzystaniem nowej efektywnej stopy procentowej wyliczonej w dniu zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

W latach 2008 i 2007 Bank stosował rachunkowość zabezpieczeń ryzyka stopy procentowej.

Wbudowane instrumenty pochodne

Aktywa lub zobowiązania finansowe mogą obejmować wbudowane instrumenty pochodne. Jeżeli umowa zasadnicza takiego instrumentu nie jest wyceniana w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, a cechy ekonomiczne i ryzyko instrumentu wbudowanego nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem umowy zasadniczej, instrument wbudowany wyodrębnia się i prezentuje osobno, wyceniając go do wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej wyodrębnionego instrumentu pochodnego ujmowane są w rachunku zysków i strat. Umowy zasadnicze wyceniane są zgodnie z zasadami obowiązującymi dla kategorii aktywów lub zobowiązań finansowych, do których należą.

Wyodrębnione wbudowane instrumenty pochodne są prezentowane w zależności od klasyfikacji jako instrumenty zabezpieczające lub przeznaczone do obrotu.

Utrata wartości aktywów

Aktywa finansowe

Składnik aktywów finansowych (lub grupa aktywów) traci wartość, jeżeli występują obiektywne przesłanki utraty wartości, tj. po pierwotnym rozpoznaniu składnika aktywów nastąpiło jedno lub więcej zdarzeń, które mają wpływ na przyszłe przepływy pieniężne danego instrumentu finansowego (lub grupy instrumentów finansowych), jeżeli te przepływy mogą zostać wiarygodnie oszacowane.

Bank na każdy dzień bilansowy ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych (lub grupy aktywów finansowych).

W przypadku stwierdzenia obiektywnych przesłanek utraty wartości w stosunku do pożyczek i należności Bank szacuje kwotę odpisu aktualizującego jako różnicę pomiędzy wartością księgową a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych (zdyskontowanych pierwotną efektywną stopą procentową instrumentu) ujmując ją w rachunku zysków i strat i pomniejszając pożyczki i należności z wykorzystaniem rachunku rezerw.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości wyznaczone są metodą indywidualną dla należności od podmiotów gospodarczych, których zaangażowanie przekracza łącznie (jeden klient) równowartość 50 tys. EUR (indywidualna analiza przyszłych przepływów pieniężnych). Dla pozostałych należności (klienci indywidualni oraz podmioty gospodarcze o zaangażowaniu nie przekraczającym progu 50 tys. EUR) odpisy wyznaczone są poprzez zastosowanie określonych modelowo parametrów odzyskiwalności z tytułu spłat dobrowolnych oraz realizacji zabezpieczeń (analiza portfelowa przyszłych przepływów pieniężnych).

W przypadku, gdy w stosunku do pożyczek i należności istnieje obiektywna przesłanka, że część portfela kredytowego dotknięta jest utratą wartości mimo braku obiektywnych przesłanek na utratę wartości poszczególnych pożyczek i należności, Bank tworzy odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR). Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty szacowany jest w oparciu o historyczne wzory strat charakteryzujące daną część portfela, z uwzględnieniem bieżącej sytuacji gospodarczej, w jakiej działają kredytobiorcy.

W przypadku pożyczek i należności uznanych za nieściągalne i w przypadku wyczerpania możliwości prawnych i proceduralnych dochodzenia ich spłaty, Bank spisuje takie pożyczki i należności w ciężar związanego z nimi odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

Kwoty później odzyskane uwzględniane są w pozycji Odpisy netto z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat.

W przypadku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, dla których występują obiektywne przesłanki utraty wartości, skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny ujmuje się w rachunku zysków i strat. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału z aktualizacji wyceny i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy ceną nabycia (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą.

Aktywa niefinansowe

Składnik aktywów niefinansowych traci wartość w przypadku, gdy jego wartość księgową jest wyższa od wartości odzyskiwalnej.

Bank na każdy dzień bilansowy ocenia, czy istnieją przesłanki wskazujące na możliwość utraty wartości składnika aktywów niefinansowych, a w przypadku stwierdzenia istnienia tych przesłanek dokonuje oszacowania jego wartości odzyskiwalnej.

Wartość odzyskiwalna stanowi wyższą spośród:

- wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży, oraz
- wartości użytkowej.

Wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży jest to kwota możliwa do uzyskania ze sprzedaży składnika aktywów na warunkach rynkowych pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami transakcji, po potrąceniu bezpośrednich krańcowych kosztów zbycia tego składnika.

Wartość użytkowa jest bieżącą, szacunkową wartością przyszłych przepływów pieniężnych, oczekiwaną z tytułu dalszego użytkowania składnika aktywów oraz z jego zbycia na zakończenie okresu użytkowania.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują gotówkę w kasie, łatwo dostępne salda w banku centralnym i innych bankach oraz pozostałe aktywa finansowe o pierwotnym terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące od daty nabycia.

Należności od banków i należności od klientów

Należności od banków i klientów obejmują kredyty udzielone przez Bank poprzez przekazanie środków bezpośrednio kredytobiorcy i kredyty nabyte od stron trzecich, które są wykazywane według zamortyzowanego kosztu.

Jako kredyty wykazywane są także dłużne papiery wartościowe, które nie są notowane na aktywnym rynku.

Poniesione i uzyskane opłaty i prowizje za udzielenie kredytu są odroczone w czasie i amortyzowane w całym okresie kredytowania jako korekta efektywnej stopy procentowej kredytu.

Zasady dotyczące szacowania utraty wartości zostały przedstawione powyżej.

Rzeczowy majątek trwały

Rzeczowy majątek trwały stanowią aktywa o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż jeden rok, kompletne, użytkowane przez Bank w celu świadczenia usług.

Majątek trwały wykazywany jest według ceny nabycia pomniejszonej o skumulowaną amortyzację oraz o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość końcowa oraz okres użytkowania majątku trwałego są przedmiotem corocznych przeglądów.

Straty z tytułu utraty wartości są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Cena nabycia stanowi wartość wypłaconych środków pieniężnych bądź ich ekwiwalentów, lub wartość godziwą innych dóbr przekazanych w celu nabycia składnika aktywów w momencie jego pozyskania.

Amortyzację wylicza się metodą liniową, polegającą na rozłożeniu wartości podlegającej amortyzacji na przestrzeni okresu użytkowania składnika aktywów.

Koszty napraw i utrzymania składnika rzeczowego majątku trwałego uwzględniane są w rachunku zysków i strat w momencie poniesienia.

Wydatki, które zwiększają lub poszerzają korzyści z rzeczowego majątku trwałego poza ich pierwotny zakres użytkowania, są kapitalizowane i następnie amortyzowane.

Środki trwałe o niskiej jednostkowej wartości (przedmioty niskocenne) są jednorazowo odpisywane w koszty w miesiącu przekazania do użytkowania. W przypadku dokonania zakupu przedmiotów niskocennych o łącznej istotnej wartości, Bank dokonuje ich kapitalizacji.

Oprogramowanie komputerowe, stanowiące integralną część powiązanego z nim sprzętu (oprogramowanie operacyjne) traktowane jest jako rzeczowy majątek trwały.

Okresy użytkowania środków trwałych są następujące:

I.p.	Wyszczególnienie	Okres użytkowania
1.	Inwestycje w obcych środkach trwałych	10 lat
2.	Okablowanie strukturalne	10 lat
3.	Sprzęt IT	3 – 10 lat
4.	Urządzenia telefoniczne	6 lat
5.	Pojazdy	3-4 lat
6.	Meble	10 lat
7.	Sprzęt kasowo skarbcowy	5 lat
8.	Kasy i szafy pancerne oraz sejfy	10 lat
9.	Pozostały sprzęt i wyposażenie	5 lat
10.	Oprogramowanie operacyjne	5 lat

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży to takie aktywa lub grupa aktywów, dla których Bank odzyska wartość bilansową w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze użytkowanie. Aktywa te są wykazywane w wartości niższej spośród:

- wartości księgowej na moment przeniesienia do tej kategorii, lub
- wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży.

Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży nie są amortyzowane.

Wyniki z operacji, które są zaklasyfikowane jako działalność zaniechana są wykazywane oddzielenie w rachunku zysków i strat.

Bank nie posiada aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży.

Wartości niematerialne

Wartości niematerialne stanowią możliwy do zidentyfikowania składnik aktywów, nie posiadający postaci fizycznej, ujmowany według ceny nabycia. Wartości niematerialne są rozpoznawane w bilansie, jeśli w przyszłości generować będą korzyści finansowe i istnieje możliwość wiarygodnej wyceny wartości takich aktywów. Bank dokonuje regularnej oceny wartości niematerialnych pod kątem możliwej utraty wartości.

Wartości niematerialne obejmują wartości o określonym okresie użytkowania, jak znaki towarowe i licencje. Są one liniowo amortyzowane w całym okresie ich użytkowania.

Bank nie posiada wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Wartości niematerialne wykazywane są w bilansie według ceny nabycia pomniejszonej o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość końcowa oraz okres użytkowania wartości niematerialnych są przedmiotem corocznych przeglądów.

Straty z tytułu utraty wartości są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Okres użytkowania wartości niematerialnych jest określony dla:

- oprogramowanie systemowe (tj. inne niż operacyjne) - 3 lata

Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania z tytułu depozytów klientów są równe kwocie należnej w dniu bilansowym. Zobowiązania wobec klientów wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Świadczenia pracownicze**Długoterminowe zobowiązania pracownicze**

Bank dokonuje wyceny rezerw na zobowiązania związane z odprawami emerytalnymi, rentowymi i pośmiertnymi należnymi uprawnionym pracownikom na podstawie przepisów Kodeksu Pracy oraz na zobowiązania z tytułu zwyczajowych nagród jubileuszowych. Kwoty rezerw szacowane są w oparciu o wyliczenia aktuarialne.

Wartość rezerw oraz kosztów z tytułu zobowiązań do świadczeń pracowniczych jest szacowana z zastosowaniem metody aktuarialnej wyceny prognozowanych uprawnień jednostkowych. W ramach tej metody każdy okres aktywności zawodowej jest postrzegany jako dający początek dodatkowej jednostce uprawnienia do świadczeń, a uprawnienia każdego pracownika są wyceniane oddzielnie w celu utworzenia końcowego zobowiązania. Zgodnie z tą metodą, koszt wypłaty tych świadczeń jest uwzględniony w rachunku zysków i strat przez cały okres zatrudnienia, aby rozłożyć koszty świadczeń pracowniczych na cały okres aktywności zawodowej pracowników. Wartość zobowiązań z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych, pośmiertnych i nagród jubileuszowych jest wyliczana według bieżącej wartości szacunkowych przyszłych wpływów środków pieniężnych z wykorzystaniem stóp procentowych określonych poprzez odniesienie do warunków rynkowych.

Krótkoterminowe zobowiązania pracownicze

Uprawnienia pracownicze do urlopu wypoczynkowego oraz urlopu dodatkowego są ujmowane, gdy staną się należne pracownikom. Tworzona jest rezerwa na szacunkowe zobowiązanie z tytułu urlopu wypoczynkowego oraz urlopu dodatkowego do dnia bilansowego.

Rezerwy

Rezerwy stanowią zobowiązania, których kwota lub termin zapłaty nie są pewne.

Bank ujmuje rezerwy w bilansie, gdy:

- a) zaistnieje obecny obowiązek prawny lub zwyczajowo oczekiwany wynikający ze zdarzeń przeszłych;
- b) prawdopodobne jest, że w celu wypełnienia obowiązku nastąpi wypływ środków pieniężnych;
- c) można dokonać wiarygodnego szacunku wysokości przyszłego zobowiązania.

W przypadku, gdy wpływ zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny szacując kwotę rezerwy Bank dyskontuje kwotę oszacowanego przyszłego zobowiązania.

Zobowiązania warunkowe – zobowiązania pozabilansowe

Zobowiązania warunkowe są:

- a) możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Banku; lub
- b) obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w bilansie ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można wiarygodnie oszacować.

Jako zobowiązania warunkowe Bank prezentuje zobowiązania pozabilansowe, które nie spełniają kryteriów ujęcia w bilansie jako aktywa lub zobowiązania, w szczególności:

- zobowiązania udzielone z tytułu przyznanych przez Bank linii kredytowych – w kwocie niewykorzystanej przez klientów;
- zobowiązania udzielone z tytułu gwarancji wystawionych przez Bank na rzecz klienta – w wysokości wynikającej z umów;
- zobowiązania z tytułu akredytyw eksportowych i importowych;
- zobowiązania z tytułu zawartych umów ramowych o charakterze finansowym i gwarancyjnym – w kwocie niewykorzystanej przez klienta;
- zobowiązania z tytułu otrzymanych przez Bank linii kredytowych – w kwocie dostępnej do wykorzystania przez Bank;
- zobowiązania z tytułu otrzymanych na rzecz Banku gwarancji – w wysokości wynikającej z umów.

Kapitał własny

Kapitał własny stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. statutem i właściwymi ustawami. Do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski z lat ubiegłych. Kapitały wykazywane są w wartości nominalnej.

Koszty emisji akcji

Koszty związane bezpośrednio z emisją nowych akcji, innych niż z tytułu połączenia jednostek gospodarczych, pomniejszają wartość kapitałów własnych w kwocie netto, tj. po potrąceniu podatku dochodowego.

Dywidendy z akcji zwykłych

Dywidendy z akcji zwykłych są ujęte w kapitałach własnych w okresie, w którym zostały zatwierdzone przez akcjonariuszy. Przychody z tytułu dywidendy ujmowane są w rachunku zysków i strat w momencie nabycia praw. Wypłacone dywidendy klasyfikowane są w rachunku przepływów środków pieniężnych jako przepływy z działalności finansowej. Dywidendy otrzymane klasyfikuje się w pozycji operacyjne przepływy pieniężne.

Inne składniki kapitału własnego

Pozostałe elementy, które ujmowane są w kapitałach własnych dotyczą:

- Wyceny rynkowej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję jest wyliczany poprzez podzielenie zysku netto przypadającego na zwykłych akcjonariuszy przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

W przypadku rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję, średnia ważona liczba akcji zwykłych oraz zysk netto są korygowane w celu uwzględnienia wpływu wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych, takich jak dług zamienny i opcje na akcje przyznane pracownikom. Potencjalne lub warunkowe emisje akcji traktowane są jako rozwadniające, jeśli ich konwersja na akcje zmniejszyłaby zysk netto przypadający na jedną akcję.

Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek są ujmowane w rachunku zysków i strat w przypadku wszystkich instrumentów finansowych na zasadzie memoriału z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej opartej na cenie nabycia z uwzględnieniem bezpośrednich kosztów transakcji.

W przypadku aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe ujmowane są przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

Prowizje oraz koszty transakcji

Prowizje związane z udzieleniem lub zmianą istotnych warunków kredytu stanowią integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego. Tak ujmowane są prowizje przygotowawcze, za udzielenie kredytu oraz inne początkowe z tytułu takich czynności jak ocena kondycji finansowej kredytobiorcy, ocena i ewidencja zabezpieczeń. Prowizje tego rodzaju są odraczane i jako korekta efektywnej stopy procentowej prezentowane są w przychodach z tytułu odsetek.

Prowizje nie stanowiące integralnej części efektywnej stopy instrumentu finansowego są ujmowane w wyniku, w okresie świadczenia usług lub w momencie wykonania znaczącej czynności.

Prowizje dotyczące należności, w stosunku do których w praktyce nie można zastosować rachunku efektywnej stopy procentowej (należności o nieokreślonym terminie płatności poszczególnych rat i niestabilnych zmianach oprocentowania) rozkładane są w czasie metodą liniową i zaliczane do przychodów prowizyjnych.

Prowizje z tytułu organizacji konsorcjum kredytowego ujmowane są jako przychody po zakończeniu procesu związanego z organizacją konsorcjum.

Koszty transakcji są ujmowane w początkowej wycenie aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Koszty transakcji to koszty bezpośrednio związane z nabyciem lub zbyciem składnika aktywów lub zobowiązań finansowych. Obejmują one prowizje wypłacone pośrednikom, agentom, doradcom, brokerom oraz koszty z tytułu usług dealerów narzucone przez agencje regulacyjne i giełdy papierów wartościowych, jak również podatki od czynności cywilno-prawnych. Koszty takie są odraczane i ujmowane jako korekta efektywnej stopy procentowej instrumentów finansowych.

Wynik na operacjach instrumentami finansowymi

Wynik na operacjach instrumentami finansowymi obejmuje:

- wynik na operacjach instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży, tj. zrealizowane zyski lub straty ze sprzedaży stanowiące różnicę pomiędzy przychodami otrzymanymi ze sprzedaży oraz zamortyzowanym kosztem sprzedanego aktywa pomniejszone o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości ujęte uprzednio w rachunku zysków i strat;
- wynik na operacjach instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, m.in. różnicę pomiędzy wartością bilansową na koniec bieżącego i poprzedniego okresu sprawozdawczego;

Bieżący i odroczony podatek dochodowy

Podatek dochodowy w rachunku zysków i strat obejmuje podatek bieżący i podatek odroczony. Podatek bieżący stanowi zobowiązanie podatkowe Banku obliczone w oparciu o stosowne przepisy podatkowe.

Podatek odroczony jest ujęty z wykorzystaniem metody bilansowej, opartej o identyfikację różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań, a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniach finansowych. W celu określenia wartości aktywów i zobowiązania z tytułu podatku odroczonego stosuje się stawki ustawowe podatku.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujęte są do wysokości, do której prawdopodobne jest, iż osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Podatek odroczony i bieżący związany z wyceną do wartości godziwej aktywów dostępnych do sprzedaży ujmowaną bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny jest także ujmowany bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny i zostaje rozpoznany w rachunku zysków i strat równolegle z zyskiem lub stratą z takiej inwestycji.

Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segmenty branżowe

Segment branżowy jest dającym się wyodrębnić obszarem jednostki gospodarczej, w ramach którego następuje dystrybucja towarów lub świadczenie usług, lub grupy powiązanych towarów lub usług, który podlega ryzyku i charakteryzuje się poziomem zwrotu z poniesionych nakładów inwestycyjnych różnym od tych, które są właściwe dla innych segmentów branżowych.

Z uwagi na fakt, iż ryzyko, na które narażony jest Bank oraz wysokość osiągniętej stopy zwrotu uzależnione są w głównej mierze od zróżnicowania oferowanych produktów i usług, zgodnie z MSR 14 za podstawowy wzór sprawozdawczy stosowany do segmentów w Banku przyjęty został segment branżowy.

W działalności Banku wyodrębnia się następujące segmenty:

- Retail Banking (Pion Obsługi Małych Przedsiębiorstw i Klientów Indywidualnych)
- Private Banking (Pion Bankowości Prywatnej)
- Merchant Banking (Pion Rynki Finansowe oraz Pion Obsługi Średnich i Dużych Przedsiębiorstw)
- Asset & Liability Management (ALM) i jednostki wsparcia (to jednostki Centrali Banku, za wyjątkiem Pionu Rynków Finansowych, który znajduje się w linii Merchant Banking).

Segmenty geograficzne

Segment geograficzny jest dającym się wyodrębnić obszarem jednostki gospodarczej, w ramach którego następuje dystrybucja towarów lub świadczenie usług w określonym środowisku ekonomicznym, który podlega ryzyku i charakteryzuje się poziomem zwrotu z poniesionych nakładów inwestycyjnych, różnym od tych, które są właściwe dla innych obszarów działających w odmiennym środowisku ekonomicznym.

Bank prowadzi działalność w Polsce jako jedynym segmentem geograficznym.

5. Porównywalność z opublikowanymi wcześniej raportami

W celu uzyskania porównywalności danych dokonano zmian prezentacyjnych dla danych opublikowanych poprzednio w raporcie za 2007 roku wg stanu na 31 grudnia 2007 roku.

Bilans wg stanu na 31 grudnia 2007 roku				
Pozycja	Raport za rok 2007	Raport za rok 2008	Różnica	Zmiana dotyczy
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 590 463	710 793	-855 758	Należności z tytułu nierozliczonych transakcji typu fx spot i fx swap – banki
			-23 841	Należności z tytułu nierozliczonych transakcji typu fx spot i fx swap - klienci
			-71	Pozostałe należności od banków
Należności od banków	228 525	1 084 283	855 758	Należności z tytułu nierozliczonych transakcji typu fx spot i fx swap - banki
Należności od klientów	11 172 026	11 195 867	23 841	Należności z tytułu nierozliczonych transakcji typu fx spot i fx swap - klienci
Pozostałe aktywa	193 488	193 559	71	Pozostałe należności od banków
Razem zmiany			-	

Rachunek zysków i strat za okres 1 stycznia do 31 grudnia 2007 roku				
Pozycja	Raport za rok 2007	Raport za rok 2008	Różnica	Zmiana dotyczy
Przychody z tytułu prowizji	134 231	150 023	15 792	Prowizje związane z transakcjami kupna, sprzedaży instrumentów pochodnych
Wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu	155 961	140 169	-15 792	Prowizje związane z transakcjami kupna, sprzedaży instrumentów pochodnych
Razem zmiany			-	

Rachunek przepływów pieniężnych za okres 1 stycznia do 31 grudnia 2007 roku				
Pozycja	Raport za rok 2007	Raport za rok 2008	Różnica	Zmiana dotyczy
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty brutto, stan na początek okresu	2 827 141	2 242 487	-566 941	Należności z tytułu nierozliczonych transakcji typu fx spot i fx swap – banki
			-17 627	Należności z tytułu nierozliczonych transakcji typu fx spot i fx swap - klienci
			-86	Pozostałe należności od banków
Należności od banków	-29 415	-318 232	-288 817	Zmiana stanu - Należności z tytułu nierozliczonych transakcji typu fx spot i fx swap – banki
Należności od klientów	-4 219 657	-4 225 871	-6 214	Zmiana stanu - Należności z tytułu nierozliczonych transakcji typu fx spot i fx swap – klienci
Pozostałe aktywa i zobowiązania	-209 126	-209 111	15	Zmiana stanu - Pozostałe należności od banków

6. Sprawozdawczość w ramach segmentów

Informacje dotyczące segmentów

Segment stanowi wyróżniający się element Banku, obejmujący działalność w zakresie dostarczania produktów lub usług, które niosą ze sobą ryzyko i korzyści różniące się od ryzyka i korzyści pozostałych segmentów. Segmenty Banku objęte sprawozdawczością są definiowane poprzez podejście zarządcze, i są to segmenty poddawane rewizjom Zarządu, mającym na celu strategiczne zarządzanie Bankiem oraz podejmowanie decyzji biznesowych, a bazują na ryzyku i korzyściach dotyczących dostarczanych produktów i usług. Segmentacja podstawowa obejmuje podział według produktów i usług.

Segmentacja podstawowa

Główny profil działalności Banku to usługi finansowe realizowane w ramach następujących segmentów:

- Retail Banking
- Private Banking
- Merchant Banking
- ALM i jednostki wsparcia

Zasady rachunkowości dla poszczególnych segmentów są takie same jak opisane w zasadach rachunkowości. W rachunku zysków i strat koszty są najpierw prezentowane jako koszty bezpośrednie we wszystkich liniach biznesowych (poza ALM) i jednostkach wsparcia. W procesie rebillingu odbywa się przepływ kosztów z tych jednostek do linii biznesowych oraz przepływ kosztów pomiędzy liniami biznesowymi i pomiędzy jednostkami wsparcia. Linia biznesowa ALM nie generuje kosztów bezpośrednich, jedynie przyjmuje koszty od jednostek wsparcia w procesie rebillingu. Jest to odrębny proces w raportowaniu, prezentowany w odrębnej pozycji sprawozdania (alokacja kosztów – rebilling). Skutkiem tego procesu jest zaabsorbowanie wszystkich kosztów jednostek wsparcia przez linie biznesowe. Wynik finansowy jednostek wsparcia po zakończeniu tego procesu równa się zero.

Podstawowym celem wyznaczania cen transferowych pomiędzy segmentami jest przeniesienie ryzyka stopy procentowej do linii Merchant Banking lub ALM, tak by dla pozostałych linii alokować stałe marże.

Ceny transferowe obliczane są dla standardowych okresów trwania produktów w oparciu o oficjalne indeksy WIBOR, LIBOR i EURIBOR.

Segmenty działalności:

• Retail Banking

Retail Banking (Pion Obsługi Małych Przedsiębiorstw oraz Klientów Indywidualnych) specjalizuje się w obsłudze małych przedsiębiorstw i Klientów indywidualnych, świadcząc usługi finansowe dla Klientów detalicznych, przedstawicieli wolnych zawodów oraz małych przedsiębiorstw. Ponadto segment oferuje doradztwo w zakresie wszelkich form bieżącej obsługi bankowej, oszczędzania, inwestowania, kredytowania, jak również usługi bankowości detalicznej.

• Private Banking

Private Banking (Pion Bankowości Prywatnej) świadczy zintegrowane usługi i rozwiązania w zakresie zarządzania aktywami dla zamożnych Klientów indywidualnych. Proponuje rozwiązania oferowane we wszystkich centrach bankowości prywatnej Fortis na świecie, m.in. w Szwajcarii, Luksemburgu, Monaco, Dubaju czy Singapurze. Pośredniczy w kontaktach z ekspertami Fortis Private Investments Polska S.A. czy Fortis Intertrust Polska.

Merchant Banking

Global Markets (Pion Rynków Finansowych) oferuje szeroki zakres produktów dla Klientów korporacyjnych i instytucjonalnych oraz zajmuje się również relacjami z innymi bankami i zarządzaniem płynnością Banku.

Commercial Banking (Pion Obsługi Średnich i Dużych Przedsiębiorstw) specjalizuje się w obsłudze średnich i dużych przedsiębiorstw o rocznych obrotach powyżej 25 mln PLN, koncentrując się na Klientach działających na skalę międzynarodową, oferując im rozwiązania finansowe w oparciu o standardowe produkty i usługi bankowe oraz specjalistyczne produkty finansowe.

- **ALM i jednostki wsparcia**

Segment ALM odgrywa ważną rolę w zarządzaniu składnikami bilansu oraz pozabilansu banku, zarządza ryzykiem, płynnością oraz kapitałami, ustala ceny transferowe wewnętrzne i zewnętrzne. W segmencie ujęte zostały również koszty jednostek wsparcia, funkcje skarbowe oraz finansowe, a także pozostała aktywność niezwiązana z podstawową działalnością bankową.

Segment geograficzny

Bank prowadzi działalność w Polsce jako jedynym segmencie geograficznym, zatem wszystkie uzyskane przychody, poniesione koszty oraz aktywa dotyczą jednego segmentu geograficznego – Polski.

Rachunek zysków i strat Fortis Bank Polska SA według segmentów działalności

1.01.2008-31.12.2008 roku (w tys. PLN)	Retail Banking	Private Banking	Merchant Banking	ALM i jednostki wsparcia	Ogółem
Przychody z tytułu odsetek (zewnątrzne)	433 430	14 850	484 068	72 679	1 005 027
Koszty z tytułu cen transferowych (wewnętrzne)	-327 689	-12 540	-669 236	-64 381	-1 073 846
Koszty z tytułu odsetek (zewnątrzne)	-141 780	-14 878	-452 977	-580	-610 215
Przychody z tytułu cen transferowych (wewnętrzne)	201 001	15 563	716 187	141 095	1 073 846
Wynik z tytułu odsetek	164 962	2 995	78 042	148 813	394 812
Pozostałe ceny transferowe (wewnętrzne)	2 276	4	103 244	-105 524	-
Przychody z tytułu prowizji (zewnątrzne)	99 220	644	83 303	3 072	186 239
Koszty z tytułu prowizji (zewnątrzne)	-8 568	-24	-910	-1 891	-11 393
Wynik z tytułu prowizji	90 652	620	82 393	1 181	174 846
Wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (zewnątrzne)	42 522	518	-97 581	-	-54 541
Wynik na operacjach instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży	-	-	-	-3 233	-3 233
Wynik na transakcjach zabezpieczających (zewnątrzne)	-	-	-	257	257
Pozostałe przychody (zewnątrzne)	10 632	145	3 538	591	14 906
Razem przychody netto	311 044	4 282	169 636	42 085	527 047
Koszty osobowe (zewnątrzne)	-73 452	-2 933	-35 709	-67 084	-179 178
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych (zewnątrzne)	-	-	-	-38 222	-38 222
Pozostałe koszty (zewnątrzne)	-29 418	-457	-6 800	-107 611	-144 286
Odpisy z tytułu utraty wartości	-18 295	-23	-44 508	50	-62 776
Alokacja kosztów – rebilling (wewnętrzne)	-170 824	-5 642	-35 694	212 160	-
Zysk brutto	19 055	-4 773	46 925	41 378	102 585
Podatek dochodowy	-4 531	1 135	-11 158	-9 840	-24 394
Zysk netto	14 524	-3 638	35 767	31 538	78 191

1.01.2007-31.12.2007 roku (w tys. PLN)	Retail Banking	Private Banking	Merchant Banking	ALM i jednostki wsparcia	Ogółem
Przychody z tytułu odsetek (zewnątrzne)	271 146	4 191	300 970	29 734	606 041
Koszty z tytułu cen transferowych (wewnętrzne)	-185 051	-3 293	-401 969	-38 158	-628 471
Koszty z tytułu odsetek (zewnątrzne)	-83 976	-7 739	-222 337	-2 956	-317 008
Przychody z tytułu cen transferowych (wewnętrzne)	133 419	8 212	407 430	79 410	628 471
Wynik z tytułu odsetek	135 538	1 371	84 094	68 030	289 033
Pozostałe ceny transferowe (wewnętrzne)	-152	13	21 927	-21 788	-
Przychody z tytułu prowizji (zewnątrzne)	90 528	852	55 163	3 480	150 023
Koszty z tytułu prowizji (zewnątrzne)	-7 089	-75	-1 027	-2 283	-10 474
Wynik z tytułu prowizji	83 439	777	54 136	1 197	139 549
Dywidenda i inne przychody z tytułu inwestycji (zewnątrzne)	-	-	-	3 400	3 400
Wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (zewnątrzne)	61 819	365	77 985	-	140 169
Wynik na operacjach aktywami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (zewnątrzne)	-	-	-111	-2 612	-2 723
Wynik na transakcjach zabezpieczających (zewnątrzne)	-	-	-	-126	-126
Pozostałe przychody (zewnątrzne)	8 313	9	2 659	6	10 987
Razem przychody netto	288 957	2 535	240 690	48 107	580 289
Koszty osobowe (zewnątrzne)	-63 934	-2 437	-42 065	-51 762	-160 198
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych (zewnątrzne)	-	-	-	-25 257	-25 257
Pozostałe koszty (zewnątrzne)	-26 369	-483	-7 008	-105 058	-138 918
Odpisy netto z tytułu utraty wartości (zewnątrzne)	-27 168	-291	-13 857	7	-41 309
Alokacja kosztów – rebilling (wewnętrzne)	-155 786	-4 774	-21 006	181 566	-
Zysk brutto	15 700	-5 450	156 754	47 603	214 607
Podatek dochodowy	-4 239	841	-25 648	-7 967	-37 013
Zysk netto	11 461	-4 609	131 106	39 636	177 594

Suma bilansowa (w tys. PLN)	Stan na:	Retail Banking	Private Banking	Merchant Banking	ALM i jednostki wsparcia	Ogółem
Aktywa	31.12.2008	8 855 798	215 130	9 651 699	1 163 677	19 886 304
	31.12.2007	6 327 794	212 636	6 641 950	1 028 634	14 211 014
Pasywa	31.12.2008	3 559 815	291 583	14 650 143	1 384 763	19 886 304
	31.12.2007	3 451 684	311 558	9 124 157	1 323 615	14 211 014

Poniższe zestawienie prezentuje koszty niepieniężne, inne niż amortyzacja, za okres sprawozdawczy kończący się 31.12.2008 oraz 31.12.2007 roku. Do kosztów niepieniężnych zostały zaliczone: niezrealizowana strata z tytułu instrumentów finansowych, odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, odpisy z tytułu rezerw kosztowych.

W tys. PLN	Stan na:	Retail Banking	Private Banking	Merchant Banking	ALM i jednostki wsparcia	Ogółem
Koszty	31.12.2008	-211 531	2 798	-938 764	-63 954	-1 211 451
niepieniężne	31.12.2007	-73 775	-1 212	-208 865	-37 226	-321 078

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały koszty poniesione w celu nabycia rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych za okres sprawozdawczy kończący się 31.12.2008 roku oraz dane porównawcze wg stanu na 31.12.2007 roku.

W tys. PLN	Stan na:	Retail Banking	Private Banking	Merchant Banking	ALM i jednostki wsparcia	Ogółem
Koszty nabycia	31.12.2008	-	-	-	45 194	45 194
aktywów	31.12.2007	-	-	-	88 337	88 337

Opis działalności segmentów

Retail Banking

Klienci

Według stanu na koniec 2008 roku liczba aktywnych Klientów linii Retail Banking wyniosła 53 768, co oznacza wzrost o 4% w porównaniu do stanu na koniec 2007 roku. Największy udział w liczbie Klientów linii Retail Banking mają Klienci Indywidualni (70%) oraz firmy (21%), pozostałe 9% to Klienci Rynku Masowego. Portfele Klientów tej linii (karty kredytowe, kredyty gotówkowe) nadal są utrzymywane, ale Bank w 2008 roku nie koncentrował się na tym obszarze.

Kanały dystrybucji

Klienci linii Retail Banking mają do dyspozycji zarówno sieć oddziałów (35) jak i kanały alternatywne: system internetowy PI@net, Multicash (rozwiązanie typu Home Banking) oraz Call Center. Linia rozwija wszystkie wymienione kanały dystrybucji. Statystyki Banku wykazują, że kanały alternatywne cieszą się wśród Klientów dużym zainteresowaniem. Porównując dane za 2008 rok i za 2007 rok Bank odnotował:

- wzrost liczby Klientów korzystających z systemu bankowego PI@net o 33%
- wzrost liczby przelewów z wykorzystaniem PI@net o 54%

Produkty

Klienci linii Retail Banking korzystają z szerokiej gamy produktów kredytowych, depozytowych, inwestycyjnych oraz kartowych.

Wśród Klientów Indywidualnych dużą popularnością cieszą się:

- kredyty hipoteczne: saldo tych kredytów na koniec 2008 roku wyniosło 4,5 mld PLN, co oznacza 69% wzrost w stosunku do stanu z końca 2007 roku;
- karty kredytowe: liczba kart kredytowych dla Klientów Indywidualnych i Klientów rynku masowego na koniec 2008 roku wyniosła 9 907, a saldo kredytów na tym produkcie wzrosło o 25% (średnia z dwunastu miesięcy 2008 roku w porównaniu do średniej z dwunastu miesięcy 2007 roku),
- produkty typu inwestycyjnego: np. lokata Extra Zysk, której saldo na koniec 2008 roku wyniosło 0,9 mld PLN.

Wśród Klientów Firmowych dużą popularnością cieszą się:

- kredyty inwestycyjne: saldo tych kredytów na koniec 2008 roku wyniosło 2,6 mld PLN i wzrosło o 37% w stosunku do końca 2007 roku,
- transakcje wymiany walutowej: liczba transakcji tabelowych i negocjowanych wzrosła w ciągu dwunastu miesięcy 2008 roku o 9% w stosunku do dwunastu miesięcy 2007 roku, a średni miesięczny wolumen tych transakcji oscyluje około 1,3 mld PLN.

Wyniki

Rosnące zainteresowanie Klientów Bankowości Detalicznej produktami Banku, znajduje odzwierciedlenie w rachunku zysków i strat Banku, gdyż przychody netto tej linii wzrosły w 2008 roku w stosunku do końca 2007 roku o 8%. Wzrost ten generowany był między innymi dzięki:

- wyższemu wynikowi z tytułu odsetek o 22%
- wyższemu wynikowi z tytułu prowizji o 9%

Obniżenie się wyniku na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu o 31%, jest wynikiem konieczności dokonania negatywnej korekty wartości godziwej nierozliczonych derywatów w wysokości 34,56 mln PLN.

Intensywny rozwój linii Retail Banking spowodował również wzrost kosztów. Koszty osobowe zwiększyły się o 15%. Wzrost ten między innymi wynika ze zwiększonego zatrudnienia (średnio w analizowanych okresach o 13%). Pozycja „alokacja kosztów – rebilling” stanowi wartość netto kosztów alokowanych do linii biznesowej i wytransferowanych z linii Retail Banking do innych jednostek. Koszty te wzrosły o 10% i wynikały ze wzrostu aktywności klientów oraz wzrostu sprzedanych produktów i usług. Jednostki wsparcia zaangażowane w proces obsługi tych produktów i usług wytransferowały do linii koszty proporcjonalnie do wzrastającej produkcji.

Private Banking

Klienci

Według stanu na koniec 2008 roku, liczba aktywnych Klientów linii Private Banking wyniosła 283. Średnio liczba klientów tej linii wzrosła o 100% (dwanaście miesięcy 2008 roku w porównaniu do dwunastu miesięcy 2007 roku).

Kanały dystrybucji

Klienci linii Private Banking mają do dyspozycji zarówno sieć wybranych Centrów Biznesowych (6) będących częścią międzynarodowej sieci Fortis Banku, jak i kanały alternatywne: systemy Multicash, Pl@net oraz Call Center. Jak wskazują statystyki, kanały te są coraz chętniej przez nich wykorzystywane.

Porównując dane za 2008 rok i 2007 rok Bank odnotował:

- wzrost liczby Klientów korzystających z systemu bankowego Pl@net o 272%
- wzrost liczby przelewów z wykorzystaniem Pl@net o 383%

Produkty

Klienci linii Private Banking korzystają z produktów kredytowych, depozytowych, inwestycyjnych oraz kartowych.

Wśród Klientów tej linii dużą popularnością cieszą się:

- produkty typu inwestycyjnego – na koniec 2008 roku, klienci tej linii zgromadzili około 422 mln PLN środków (depozytów i produktów typu inwestycyjnego takich jak fundusze inwestycyjne L-FIX, L-Funds zarządzane przez Fortis Investments Management czy portfele inwestycyjne Fortis FIO zarządzane przez Fortis Private Investments Polska S.A.)
- limit w rachunku bieżącym: saldo tych kredytów na koniec 2008 roku wyniosło 145 mln PLN

Wyniki

Stale rozwijająca się baza Klientów linii Private Banking i rosnące zainteresowanie ofertą Banku, znajduje odzwierciedlenie w rachunku zysków i strat Banku, gdyż przychody netto tej linii wzrosły w 2008 roku w stosunku do 2007 roku o 69%. Wzrost ten generowany był między innymi dzięki:

- wyższemu wynikowi z tytułu odsetek o 118%

Intensywny rozwój linii Private Banking spowodował również wzrost kosztów. Koszty osobowe wzrosły o 20%. Wynika to przede wszystkim ze zwiększonego zatrudnienia w linii Private Banking (średni wzrost zatrudnienia wyniósł 22%). Pozycja alokacja kosztów – rebilling stanowi wartość netto kosztów alokowanych do linii biznesowej i wytransferowanych z linii Private Banking do innych jednostek. Koszty te wzrosły o 18%. Czynnikiem wpływającym na wzrost transferowanych kosztów był wzrost aktywności Klientów oraz wzrost liczby sprzedanych produktów i usług. Jednostki wsparcia zaangażowane w proces obsługi tych produktów i usług wytransferowały do linii koszty proporcjonalnie do wzrastającej produkcji.

Merchant Banking

Klienci

Wg stanu na koniec 2008 roku liczba aktywnych Klientów tej linii wyniosła 2 510. Średnio liczba klientów tej linii wzrosła o 19% (dwanaście miesięcy 2008 roku w porównaniu do dwunastu miesięcy 2007 roku).

Kanały dystrybucji

- Klienci linii Merchant Banking mają do dyspozycji zarówno sieć Centrów Biznesowych (8) będących częścią międzynarodowej sieci Fortis Banku, jak i kanały alternatywne: systemy Multicash, Pl@net oraz Call Center.

Produkty

Klienci linii Merchant Banking korzystają z szerokiej gamy produktów kredytowych, depozytowych, finansowania międzynarodowych transakcji handlowych czy prowadzenia operacji na międzynarodowych rynkach finansowych.

Wśród produktów oferowanych przez Bank Klientom instytucjonalnym wyróżniają się:

- kredyty inwestycyjne (w tym kredyty na zakup / budowę nieruchomości na cele komercyjne): saldo tych kredytów przekroczyło na koniec 2008 roku 3,3 mld PLN,
- kredyty obrotowe: saldo tych kredytów wyniosło na koniec 2008 roku 1,6 mld PLN,
- kredyty w rachunku bieżącym: saldo tych kredytów wyniosło na koniec 2008 roku 1,6 mld PLN,
- depozyty: łączne saldo depozytów wyniosło 3,0 mld PLN na koniec roku 2008 roku,
- transakcje wymiany walutowej: liczba transakcji negocjowanych i tabelowych w ciągu dwunastu miesięcy 2008 roku wyniosła około 55 tys., a średni miesięczny wolumen tych transakcji oscyluje około 1,8 mld PLN

Wyniki

Przychody netto linii Merchant Banking spadły w 2008 roku o 30% w stosunku do 2007 roku .

Obniżenie się wyniku na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu o 225%, jest wynikiem konieczności dokonania negatywnej korekty wartości godziwej nierozliczonych instrumentów pochodnych w wysokości 174,1 mln PLN.

Dodatkowo w 2008 roku linia ta odnotowała wzrost odpisów netto na należności kredytowe (z 13,9 mln PLN na koniec 2007 roku do 42,0 mln PLN na koniec 2008 roku).

Powyższe zdarzenia przełożyły się na spadek zysku brutto o 68% w stosunku do końca 2007 roku.

ALM i jednostki wsparcia

Wyniki

Segment ALM i jednostki wsparcia – z jednej strony przedstawia wyniki zarządzania ryzykiem stopy procentowej i płynności (przychód z tytułu tej działalności zmniejszył się o 13%, wynika to z dynamicznego wzrostu pozostałych cen transferowych (wewnętrznych), a z drugiej strony przedstawia koszty jednostek wsparcia odzwierciedlające rozwój Banku.

7. Dodatkowe noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące przychodów oraz kosztów Banku za 2008 rok, oraz dane porównawcze za 2007 rok.

Nota 7.1

Przychody z tytułu odsetek (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	62 327	32 730
Należności od banków	14 747	12 500
Inwestycje dostępne do sprzedaży	65 746	22 972
Należności od klientów	854 400	530 974
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	7 807	6 865
Razem przychody z tytułu odsetek	1 005 027	606 041

Przychody odsetkowe zawierają naliczone odsetki od kredytów nieregularnych w kwocie 16 593 tys. PLN za 2008 rok oraz w kwocie 13 331 tys. PLN za 2007 rok.

Nota 7.2

Koszty z tytułu odsetek (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Zobowiązania wobec banków	-259 831	-157 942
Zobowiązania wobec klientów	-329 017	-149 777
Pożyczki podporządkowane	-19 181	-5 437
Instrumenty pochodne zabezpieczające	-537	-2 932
Pozostałe	-1 649	-920
Razem koszty z tytułu odsetek	-610 215	-317 008

Nota 7.3

Przychody z tytułu prowizji (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Usługi powiernicze i operacje papierami wartościowymi	2 416	3 043
Usługi z tytułu rozliczeń pieniężnych	55 499	53 324
Gwarancje i zobowiązania warunkowe	14 721	14 852
Prowizje związane z udzielaniem kredytów (rozliczane liniowo)	24 320	20 122
Prowizje związane z udzielaniem kredytów (rozliczane jednorazowo)	10 578	6 225
Prowizje związane z transakcjami kupna, sprzedaży instrumentów pochodnych	48 395	15 792
Przychody z tytułu pośrednictwa w pozyskiwaniu klientów	6 380	10 741
Przychody związane z kartami	11 687	11 732
Przychody z tytułu zarządzania aktywami	1 062	2 348
Pozostałe	11 181	11 844
Razem przychody z tytułu prowizji	186 239	150 023

Nota 7.4

Koszty z tytułu prowizji (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Usługi powiernicze i operacje papierami wartościowymi	-861	-680
Koszty związane z kartami	-4 975	-4 087
Koszty operacji gotówkowych	-3 193	-3 062
Rozliczenia	-1 135	-1 431
Pozostałe	-1 229	-1 214
Razem koszty z tytułu prowizji	-11 393	-10 474

Wynik z tytułu prowizji obejmuje:

- przychody prowizyjne w kwocie 37 040 tys. PLN za 2008 rok, oraz w kwocie 29 326 tys. PLN za 2007 rok;
- koszty prowizyjne w kwocie -1 721 tys. PLN za 2008 rok, oraz w kwocie -1 310 tys. PLN za 2007 rok;

(inne niż objęte kalkulacją efektywnej stopy procentowej), które odnoszą się do aktywów i zobowiązań nie wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,

Nota 7.5

Dywidendy i inne przychody z tytułu inwestycji (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Przychody z tytułu dywidendy od jednostki zależnej	-	3 400
Razem dywidendy i inne przychody z tytułu inwestycji	-	3 400

Nota 7.6

Wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Papiery wartościowe	-1 806	-2 142
Instrumenty pochodne	-164 067	12 499
- wycena do wartości godziwej	44 560	12 499
- korekta wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	-104 319	-
- korekta wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego zapadłych instrumentów pochodnych	-104 308	-
Operacje wymiany walut	111 332	129 812
Razem wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu	-54 541	140 169

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu nabywa się głównie w celu generowania zysku z krótkoterminowych wahań cen lub marży dealera; ich początkowe ujęcie jest w cenie nabycia. W tej pozycji wykazuje się zrealizowane i niezrealizowane zmiany wartości godziwej instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu.

Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu to wszystkie te instrumenty pochodne, które nie kwalifikują się do rachunkowości zabezpieczeń. W tej pozycji wykazywane są wszystkie zmiany wartości godziwej dotyczące tych instrumentów.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. wycena niezapadłych transakcji pochodnych zawartych z klientami Banku oraz należności wynikających z zakończonych a niezapłaconych przez klientów instrumentów pochodnych, została skorygowana o odpisy z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta. Korekta została wyznaczona poprzez analizę sytuacji finansowej poszczególnych klientów oraz ocenę ich potrzeb w zakresie stosowania instrumentów pochodnych. Całkowita kwota korekty wyceny związana z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta wyniosła 208 627 tys. PLN i jest prezentowana w wyniku na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

Istnieje niepewność co do wysokości przyszłych rozliczeń z tytułu powyższych transakcji pochodnych, a poziom rzeczywistych strat zależy od dalszych zmian kursów walut oraz sytuacji finansowej kontrahentów.

Nota 7.7

Wynik na operacjach aktywami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Papiery wartościowe	-3 233	-2 723
Razem wynik na operacjach aktywami finansowymi dostępnymi do sprzedaży	-3 233	-2 723

Nota 7.8

Wynik na transakcjach zabezpieczających (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczanych	-327	-4 306
Zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających	584	4 180
Razem wynik na transakcjach zabezpieczających	257	-126

Nota 7.9

Pozostałe przychody (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
- doradztwo w zakresie oprogramowania	6 229	4 455
- przychody z tytułu najmu i dzierżawy	3 638	2 648
- przychody z tytułu świadczenia usług finansowych	2 162	1 640
- odszkodowania, kary i grzywny	838	527
- inne	2 039	1717
Razem pozostałe przychody	14 906	10 987

Nota 7.10

Koszty osobowe (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
- wynagrodzenia	-137 236	-115 066
- narzuty na wynagrodzenia	-20 784	-18 801
- rezerwy na odprawy emerytalne, niewykorzystane urlopy oraz inne świadczenia pracownicze	-21 158	-26 331
Razem koszty osobowe	-179 178	-160 198

Nota 7.11

Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Środki trwałe, w tym:	-29 817	-20 128
- inwestycje w obcych obiektach	-9 164	-6 599
- sprzęt komputerowy	-15 328	-8 980
- pozostałe środki trwałe	-5 325	-4 549
Wartości niematerialne	-8 405	-5 129
Razem amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych	-38 222	-25 257

Nota 7.12

Pozostałe koszty* (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
- czynsze	-28 591	-23 551
- technologie i systemy IT	-18 489	-18 918
- marketing i reklama	-21 413	-17 528
- wydatki związane z użytkowaniem nieruchomości	-8 220	-13 926
- usługi pocztowe i telekomunikacyjne	-10 981	-10 194
- doradztwo i konsulting	-11 065	-7 969
- podróże służbowe	-7 225	-7 931
- szkolenia	-5 848	-6 996
- usługi komunalne	-6 648	-6 178
- ochrona	-4 413	-4 388
- materiały biurowe	-2 817	-3 063
- koszty BFG	-2 574	-1 953
- odszkodowania, kary i grzywny	-437	-462
- inne	-15 565	-15 861
Razem pozostałe koszty	-144 286	-138 918

*W powyższej notcie zaprezentowane zostały koszty działania oraz koszty operacyjne.

Nota 7.13

Odpisy netto z tytułu utraty wartości (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty netto, w tym:	-144	-150
- odpisy na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	-144	-150
Należności od banków netto, w tym:	3	-20
- odpisy na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	3	-20
Należności od klientów netto, w tym;	-61 693	-37 953
- odpisy na należności kredytowe	-66 013	-23 482
- odpisy na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	1 356	-16 111
- przychody z tytułu należności odpisanych w koszty	2 964	1 640
Zobowiązania pozabilansowe netto, w tym:	-277	-3 833
- rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-3 350	-4 186
- odpisy na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	3 073	353
Pozostałe aktywa netto	-51	538
Pozostałe rezerwy netto	-614	109
Razem odpisy netto z tytułu utraty wartości	-62 776	-41 309

Główne komponenty kosztów z tytułu podatku dochodowego:

Nota 7.14.1

Podatek dochodowy (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Podatek bieżący	-81 451	-47 989
Podatek bieżący dotyczący roku poprzedniego	-2 082	1 557
Podatek odroczony	59 139	9 419
Razem podatek dochodowy	-24 394	-37 013

Podatek bieżący dotyczący roku poprzedniego, a rozpoznany w wyniku roku bieżącego wynika z pozycji, które zgodnie z Ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych są kosztem podatkowym roku 2007 i zostały uwzględnione w zeznaniu za 2007 rok. W roku bieżącym pozycje te są traktowane jako koszty niestanowiące kosztów podatkowych.

Rzeczywisty koszt z tytułu podatku dochodowego według stanu na 31 grudnia 2008 roku oraz dla danych porównywalnych na 31 grudnia 2007 roku różni się od wartości szacunkowej wyliczonej przy zastosowaniu obowiązującej stawki podatkowej ze względu na następujące czynniki:

Nota 7.14.2

Obciążenia podatkowe (w tys. PLN)	1.01.2008 – 31.12.2008	1.01.2007 – 31.12.2007
Zysk brutto	102 585	214 607
Obowiązująca stawka podatku w %	19%	19%
Podatek wyliczony według stawki	-19 491	-40 775
Zwiększenia/ zmniejszenia podatku z tytułu:	-	-
Podatkowe skutki przychodów księgowych, wolnych od opodatkowania:	315	2 588
- odsetki zwolnione z podatku	115	1 850
- niepodlegające opodatkowaniu dywidendy od jednostek zależnych	-	646
- inne	200	92
Podatkowe skutki kosztów księgowych, które nie stanowią kosztów uzyskania przychodu	-1 695	-1 468
Podatkowy skutek rozpoznania kosztów roku poprzedniego	-347	568
Pozostałe	-3 176	2 074
Razem zwiększenia / zmniejszenia podatku	-4 903	3 762
Razem obciążenia podatkowe	-24 394	-37 013

8. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Nota 8.1

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Gotówka w kasie	355 984	543 343
Należności od Banku Centralnego	14 671	17 153
Krótkoterminowe należności od banków:	1 124 693	150 613
- rachunki nostro	325 574	97
- lokaty krótkoterminowe od banków	799 119	150 516
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty brutto	1 495 348	711 109
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	-460	-316
- na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	-460	-316
Razem środki pieniężne i ich ekwiwalenty netto	1 494 888	710 793

Nota 8.2

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości (w tys. PLN)	31.12.2008		31.12.2007	
	Odpis z tytułu utraty wartości	(IBNR)	Odpis z tytułu utraty wartości	(IBNR)
Stan na początek okresu	-	-316	-	-166
Zwiększenia	-	-4 841	-	-446
Zmniejszenia	-	4 697	-	296
Stan na koniec okresu	-	-460	-	-316

Pozycja 'Należności od Banku Centralnego' obejmuje saldo na rachunku nostro oraz lokaty overnight w Narodowym Banku Polskim (NBP). Na rachunku nostro w NBP utrzymywane są środki stanowiące rezerwę obowiązkową, wyliczone na podstawie średniej arytmetycznej stanów dziennych na rachunkach bieżących i terminowych za dany miesiąc.

Średnie saldo rezerwy obowiązkowej zadeklarowane na koniec 2008 roku wynosiło 267 465 tys. PLN, na koniec 2007 roku wynosiło 257 516 tys. PLN.

9. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Nota 9.1

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, w tym:	255 154	48 241
- obligacje skarbowe	129 506	33 309
- bony skarbowe	125 648	14 932
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 116 991	205 060
- kontrakty walutowe	1 036 267	160 130
- wycena do wartości godziwej	1 140 586	160 130
- korekta wartości godziwej z tytułu ryzyka	-104 319	-
- kontrakty na stopę procentową	80 724	44 930
Razem aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 372 145	253 301

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz na 31 grudnia 2007 roku w bilansie banku nie wystąpiły papiery wartościowe przeznaczone do obrotu z przyrzeczeniem odsprzedaży ani z przyrzeczeniem odkupu.

Nota 9.2

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	961 601	201 381
- kontrakty walutowe	889 452	157 620
- kontrakty na stopę procentową	72 149	43 761
Razem zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	961 601	201 381

Poniższa tabela przedstawia wartości godziwe pochodnych instrumentów finansowych.

Nota 9.3

Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu (w tys. PLN)	31.12.2008		31.12.2007	
	Aktywa	Pasywa	Aktywa	Pasywa
Kontrakty walutowe:	1 036 267	889 452	160 130	157 620
- Forward (w tym terminowa część kontraktu swap)	348 812	138 764	91 183	88 675
- Opcje	649 574	747 329	68 947	68 945
- CIRS	37 881	3 359	-	-
Kontrakty na stopę procentową:	80 724	72 149	44 930	43 761
- FRA	1 078	987	947	982
- IRS	71 288	62 804	40 097	38 893
- Opcje	8 358	8 358	3 886	3 886
Razem pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	1 116 991	961 601	205 060	201 381

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane nominały instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wykazywanych na kontach pozabilansowych:

Nota 9.4

Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu według wartości nominalnej (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
a) transakcje walutowe	30 037 017	18 801 332
- Forward (w tym terminowa część kontraktu swap) - kwoty kupione	3 952 351	4 972 872
- Forward (w tym terminowa część kontraktu swap) - kwoty sprzedane	3 744 037	4 970 143
- Opcje - kwoty kupione	10 752 699	4 413 435
- Opcje - kwoty sprzedane	10 763 622	4 444 882
- CIRS - kwoty kupione	428 524	-
- CIRS - kwoty sprzedane	395 784	-
b) transakcje stopy procentowej	8 479 898	13 138 451
- FRA	400 000	1 426 947
- IRS- kwoty kupione	3 408 592	5 493 356
- IRS - kwoty sprzedane	3 408 592	5 493 356
- Opcje - kwoty kupione	631 357	362 396
- Opcje - kwoty sprzedane	631 357	362 396
Razem instrumenty finansowe	38 516 915	31 939 783

Poniższa tabela przedstawia hierarchię metod wyceny instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu wycenianych do wartości godziwej według stanu na 31 grudnia 2008 oraz dane porównawcze według stanu na 31 grudnia 2007 roku.

Nota 9.5

31.12.2008 (w tys. PLN)	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Papiery wartościowe	129 506	-	125 648	255 154
- obligacje skarbowe	129 506	-	-	129 506
- bony skarbowe	-	-	125 648	125 648
Pochodne instrumenty finansowe				
- wycena dodatnia	-	397 079	719 912	1 116 991
kontrakty walutowe	-	372 532	663 735	1 036 267
kontrakty na stopę procentową	-	24 547	56 177	80 724
- wycena ujemna	-	735 727	225 874	961 601
kontrakty walutowe	-	665 167	224 285	889 452
kontrakty na stopę procentową	-	70 560	1 589	72 149
31.12.2007 (w tys. PLN)	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Papiery wartościowe	-	-	48 241	48 241
- obligacje skarbowe	-	-	33 309	33 309
- bony skarbowe	-	-	14 932	14 932
Pochodne instrumenty finansowe				
- wycena dodatnia	-	115 457	89 603	205 060
kontrakty walutowe	-	77 483	82 647	160 130
kontrakty na stopę procentową	-	37 974	6 956	44 930
- wycena ujemna	-	124 285	77 096	201 381
kontrakty walutowe	-	91 214	66 406	157 620
kontrakty na stopę procentową	-	33 071	10 690	43 761

Do poziomu 1 Bank klasyfikuje dłużne papiery wartościowe, których wartość godziwa ustalana jest z zastosowaniem cen rynkowych.

Do poziomu 2 Bank klasyfikuje instrumenty pochodne zawartych z klientami bankowymi, których wartość godziwa ustalana jest w oparciu o techniki wyceny, w których wszystkie istotne dane wejściowe oparte są na dostępnych weryfikowalnych danych rynkowych.

Do poziomu 3 Bank klasyfikuje dłużne papiery wartościowe oraz instrumenty pochodne, których wartość godziwa ustalana jest w oparciu o techniki wyceny, w których jakiegokolwiek istotne dane wejściowe nie są oparte na dostępnych weryfikowalnych danych rynkowych.

10. Należności

Nota 10.1

Należności od banków (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Kredyty	75 000	75 000
Dłużne papiery wartościowe nie notowane na aktywnym rynku	-	150 639
Należności z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	3 100	-
Należności z tytułu rozpoznania instrumentów finansowych (transakcje typu fx spot i fx swap) w dacie zawarcia transakcji	511 922	855 758
Inne należności	16 425	2 963
Razem należności od banków brutto	606 447	1 084 360
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości:	-74	-77
- na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	-74	-77
Razem należności od banków netto	606 373	1 084 283

Nota 10.2

Należności od klientów (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Kredyty dla jednostek budżetowych	420	454
Kredyty hipoteczne	4 501 796	2 660 307
Kredyty i pożyczki konsumpcyjne	562 868	489 765
Kredyty komercyjne	9 969 916	8 215 694
Należności z tytułu rozpoznania instrumentów finansowych (transakcje typu fx spot i fx swap) w dacie zawarcia transakcji	44 534	23 841
Inne należności	3 256	215
Razem należności od klientów brutto	15 082 790	11 390 276
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości:	-259 673	-194 409
- na poniesione, zidentyfikowane straty	-211 972	-145 351
- na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	-47 701	-49 058
Razem należności od klientów netto	14 823 117	11 195 867

Nota 10.3

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości (w tys. PLN)	Od banków	Od klientów	
	Odpisy na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	Odpis z tytułu utraty wartości	Odpisy na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)
Stan na 1 stycznia 2008	-77	-145 351	-49 058
Zwiększenia	-130	-129 181	-30 631
Zmniejszenia	133	63 167	31 988
Należności spisane w ciężar rezerw	-	4 917	-
Różnice kursowe	-	-5 524	-
Stan na 31 grudnia 2008	-74	-211 972	-47 701
Stan na 1 stycznia 2007	-57	-138 609	-32 947
Zwiększenia	-62	-64 838	-16 598
Zmniejszenia	42	41 357	487
Należności spisane w ciężar rezerw	-	12 992	-
Różnice kursowe	-	3 747	-
Stan na 31 grudnia 2007	-77	-145 351	-49 058

11. Inwestycje – dostępne do sprzedaży

Nota 11.1

Inwestycje dostępne do sprzedaży według wartości godziwej (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Obligacje skarbowe	826 886	464 186
Bony skarbowe	348 883	95 835
Obligacje NBP	24 979	24 979
Udziały i akcje	18 242	18 235
Razem inwestycje dostępne do sprzedaży	1 218 990	603 235

Bank posiada 100% kapitału zakładowego oraz 100% udziałów w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu w jednostce zależnej Fortis Private Investments Polska S.A. (FPIP). Jednostka zależna FPIP prowadzi działalność maklerską na terenie Polski i pozostaje pod kontrolą Banku od 23.12.1999 roku. Jednostka jest wyceniana metodą ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. Wartość udziałów według ceny nabycia wynosi 18 196 tys. PLN.

Nota 11.2

Zmiana stanu inwestycji dostępnych do sprzedaży (w tys. PLN)	Dłużne papiery wartościowe	Udziały i akcje	Razem
Stan na 1 stycznia 2008	585 000	18 235	603 235
Zwiększenia	1 189 014	-	1 189 014
Zmniejszenia (sprzedaż i zapadalność)	-560 176	-	-560 176
Wycena do wartości godziwej	-15 105	-	-15 105
Pozostałe	2 015	7	2 022
Stan na 31 grudnia 2008	1 200 748	18 242	1 218 990

Zmiana stanu inwestycji dostępnych do sprzedaży (w tys. PLN)	Dłużne papiery wartościowe	Udziały i akcje	Razem
Stan na 1 stycznia 2007	636 472	18 238	654 710
Zwiększenia	670 964	-	670 964
Zmniejszenia (sprzedaż i zapadalność)	-703 053	-	-703 053
Wycena do wartości godziwej	-6 857	-	-6 857
Pozostałe	-12 526	-3	-12 529
Stan na 31 grudnia 2007	585 000	18 235	603 235

Poniższa tabela prezentuje zyski i straty dotyczące inwestycji dostępnych do sprzedaży, które w danym okresie zostały ujęte bezpośrednio w kapitale własnym, a następnie zostały usunięte z kapitału własnego i ujęte w wyniku finansowym za dany okres 1 stycznia 2008 do 31 grudnia 2008 roku oraz za okres od 1 stycznia 2007 do 31 grudnia 2007 roku.

Nota 11.3

Inwestycje dostępne do sprzedaży (w tys. PLN)	1.01.2008 - 31.12.2008	1.01.2007 - 31.12.2007
Zyski ujęte bezpośrednio w kapitale własnym, a następnie usunięte z kapitału własnego i ujęte w wyniku finansowym	-	1 828
Straty ujęte bezpośrednio w kapitale własnym, a następnie usunięte z kapitału własnego i ujęte w wyniku finansowym	-3 846	-2 531
Razem	-3 846	-703

Poniższa tabela przedstawia hierarchię metod wyceny inwestycji dostępnych do sprzedaży wycenianych do wartości godziwej według stanu na 31 grudnia 2008 oraz dane porównawcze według stanu na 31 grudnia 2007 roku.

Nota 11.4

31.12.2008 (w tys. PLN)	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Obligacje skarbowe	826 886	-	-	826 886
Bony skarbowe	-	-	348 883	348 883
Obligacje NBP	-	-	24 979	24 979

31.12.2007 (w tys. PLN)	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Obligacje skarbowe	244 925	-	219 261	464 186
Bony skarbowe	-	-	95 835	95 835
Obligacje NBP	-	-	24 979	24 979

Do poziomu 1 Bank klasyfikuje dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, których wartość godziwa ustalana jest z zastosowaniem cen rynkowych.

Do poziomu 3 Bank klasyfikuje dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, których wartość godziwa ustalana jest w oparciu o techniki wyceny, w których jakiegokolwiek istotne dane wejściowe nie są oparte na dostępnych weryfikowalnych danych rynkowych.

12. Rzeczowy majątek trwały

Nota 12.1

Rzeczowy majątek trwały według grup (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Inwestycje w obcy majątek trwały	41 130	42 511
Urządzenia i środki transportu	26 234	23 147
Sprzęt komputerowy	45 562	48 158
Razem rzeczowy majątek trwały	112 926	113 816

Poniższa tabela przedstawia zmiany stanu rzeczowych aktywów trwałych za 2008 rok, oraz dane porównawcze za 2007 rok.

Nota 12.2

W tys. PLN	Inwestycje w obcy majątek trwały	Urządzenia i środki transportu	Sprzęt komputerowy	Ogółem
Wartość brutto na 1.01.2008	83 408	39 525	121 861	244 794
- zwiększenie stanu (w tym z tytułu zakupu)	8 366	11 483	13 017	32 866
- zmniejszenie stanu (sprzedaż, likwidacja)	-6 823	-6 582	-11 558	-24 963
- pozostałe	-317	-585	-286	-1 188
Wartość brutto na 31.12.2008	84 634	43 841	123 034	251 509
Umorzenie na 01.01.2008	-40 897	-16 378	-73 703	-130 978
- amortyzacja	-9 164	-5 325	-15 328	-29 817
- zmniejszenie stanu (sprzedaż, likwidacja)	6 557	4 029	11 386	21 972
- pozostałe	-	67	173	240
Umorzenie na 31.12.2008	-43 504	-17 607	-77 472	-138 583
Wartość netto środków trwałych na 31.12.2008	41 130	26 234	45 562	112 926
W tys. PLN	Inwestycje w obcy majątek trwały	Urządzenia i środki transportu	Sprzęt komputerowy	Ogółem
Wartość brutto na 1.01.2007	64 085	31 306	112 625	208 016
- zwiększenie stanu (w tym z tytułu zakupu)	23 386	15 272	32 626	71 284
- zmniejszenie stanu (sprzedaż, likwidacja)	-3 712	-2 050	-21 984	-27 746
- pozostałe	-351	-5 003	-1 406	-6 760
Wartość brutto na 31.12.2007	83 408	39 525	121 861	244 794
Umorzenie na 01.01.2007	-34 943	-13 412	-87 604	-135 959
- amortyzacja	-6 599	-4 549	-8 980	-20 128
- zmniejszenie stanu (sprzedaż, likwidacja)	645	1 491	21 938	24 074
- pozostałe	-	92	943	1 035
Umorzenie na 31.12.2007	-40 897	-16 378	-73 703	-130 978
Wartość netto środków trwałych na 31.12.2007	42 511	23 147	48 158	113 816

Bank nie posiada gruntów ani budynków utrzymywanych do użytku własnego.

Bank nie zawierał istotnych umów leasingu finansowego.

Rzeczowy majątek trwały posiadany przez Bank nie podlega ograniczeniom w dysponowaniu, ani nie stanowi zabezpieczeń na spłatę zobowiązań.

13. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne obejmują oprogramowanie systemowe i licencje na to oprogramowanie.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie zmiany stanu wartości niematerialnych:

Nota 13

Wartości niematerialne	1.01.2008 -	1.01.2007 -
(w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Wartość brutto na początek okresu	32 653	17 171
- zwiększenie stanu(w tym z tytułu zakupu)	12 332	16 439
- likwidacja	-	-52
- pozostałe	-318	-905
Wartość brutto na koniec okresu	44 667	32 653
Umorzenie na początek okresu	-10 366	-5 289
- amortyzacja	-8 405	-5 129
- zmniejszenie stanu (sprzedaż i likwidacja)	-	52
Umorzenie na koniec okresu	-18 771	-10 366
Razem netto wartości niematerialne na koniec okresu	25 896	22 287

Wartości niematerialne posiadane przez Bank nie podlegają ograniczeniom w dysponowaniu, ani nie stanowią zabezpieczeń na spłatę zobowiązań.

14. Aktywa i rezerwa z tytułu podatku odroczonego

Poniższa tabela prezentuje aktywa i rezerwę z tytułu podatku odroczonego według stanu na 31 grudnia 2008 roku oraz dane porównawcze na 31 grudnia 2007 roku:

Nota 14.1

W tys. PLN	31.12.2008	31.12.2007
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	244 038	57 369
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	147 452	23 496
Podatek odroczonego netto	96 586	33 873

Podatek odroczonego obliczany jest od wszystkich różnic przejściowych metodą bilansową przy zastosowaniu nominalnych stawek podatkowych, które będą obowiązywały w momencie odwrócenia takich różnic.

Nota 14.2

Aktywa z tytułu podatku odroczonego (w tys. PLN)	Bilans otwarcia 01.01.2008	Zwiększenia/ zmniejszenia ujęte w rachunku zysków i strat	Zwiększenia/ zmniejszenia ujęte w kapitałach	Bilans zamknięcia 31.12.2008
Niezrealizowane odsetki do zapłacenia	8 219	4 126	-	12 345
Niezrealizowane zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu	113	-113	-	-
Niezrealizowane zobowiązania z tytułu pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających	81	-81	-	-
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości i rezerwy	22 541	12 189	-	34 730
Korekta wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego zapadłych instrumentów pochodnych	-	19 818	-	19 818
Inne rezerwy nie stanowiące kosztu podatkowego	8 495	- 1 647	-	6 848
Wycena instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	13 609	149 293	-	162 902
Wycena inwestycji dostępnych do sprzedaży	661	-	3 574	4 235
Prowizje rozliczane w czasie	3 479	-506	-	2 973
Pozostałe	171	16	-	187
Razem aktywa z tytułu podatku odroczonego	57 369	183 095	3 574	244 038
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego (w tys. PLN)				
Niezrealizowane odsetki do otrzymania	13 074	7 499	-	20 573
Niezrealizowane należności od instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu	353	7 818	-	8 171
Różnica amortyzacji bilansowej i podatkowej	3 025	241	-	3 266
Rozliczenie ulgi inwestycyjnej	6	-5	-	1
Wycena instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	6 907	106 832	-	113 739
Wycena inwestycji dostępnych do sprzedaży	-	-	-	-
Pozostałe	131	-131	-	-
Prowizje rozliczane w czasie	-	1 702	-	1 702
Razem rezerwa z tytułu podatku odroczonego	23 496	123 956	-	147 452
Podatek odroczonego netto	33 873	59 139	3 574	96 586

Aktywa z tytułu podatku odroczonego (w tys. PLN)	Bilans otwarcia 01.01.2007	Zwiększenia/ zmniejszenia ujęte w rachunku zysków i strat	Zwiększenia/ zmniejszenia ujęte w kapitałach	Bilans zamknięcia 31.12.2007
Niezrealizowane odsetki do zapłacen	3 922	4 297	-	8 219
Niezrealizowane zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu	310	-197	-	113
Niezrealizowane zobowiązania z tytułu pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających	25	56	-	81
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości i rezerwy	15 935	6 606	-	22 541
Inne rezerwy nie stanowiące kosztu podatkowego	5 700	2 795	-	8 495
Wycena instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	3 272	10 337	-	13 609
Wycena inwestycji dostępnych do sprzedaży	-	-	661	661
Prowizje rozliczane w czasie	4 460	-981	-	3 479
Pozostałe	389	-218	-	171
Razem aktywa z tytułu podatku odroczonego	34 013	22 695	661	57 369
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego (w tys. PLN)				
Niezrealizowane odsetki do otrzymania	9 132	3 942	-	13 074
Niezrealizowane należności od instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu	175	178	-	353
Różnica amortyzacji bilansowej i podatkowej	286	2 739	-	3 025
Rozliczenie ulgi inwestycyjnej	31	-25	-	6
Wycena instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	585	6 322	-	6 907
Wycena inwestycji dostępnych do sprzedaży	508	-	-508	-
Pozostałe	11	120	-	131
Razem rezerwa z tytułu podatku odroczonego	10 728	13 276	-508	23 496
Podatek odroczonego netto	23 285	9 419	1 169	33 873

Zmiana podatku odroczonego netto nie jest równa wartości kosztów z tytułu podatku odroczonego, ponieważ podatek odroczonego od niezrealizowanych zysków i strat z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmowany jest bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku łączna wartość bieżących i odroczonego zobowiązań podatkowych odnoszących się do pozycji zmniejszających lub zwiększających kapitał własny wyniosła 3 574 tys. PLN, na dzień 31 grudnia 2007 roku 1 169 tys. PLN.

15. Pozostałe aktywa

Nota 15

Pozostałe aktywa (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	3 589	2 540
Odsetki do otrzymania, w tym:	96 795	69 714
- od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	127	41
- od należności od banków	443	1 623
- od należności od klientów	73 667	51 964
- od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	1 937	1 143
- od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	20 621	14 943
Aktywa finansowe ujmowane w dacie zawarcia transakcji	5 093	97 400
Rozrachunki międzybankowe	461	1 559
Przychody do otrzymania	11 835	5 200
Należności od kontrahentów	10 613	9 680
Pozostałe	8 672	8 952
Razem pozostałe aktywa	137 058	195 045
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	-1 675	-1 486
Razem pozostałe aktywa netto	135 383	193 559

16. Zobowiązania

Nota 16.1

Zobowiązania wobec banków (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	325 000	-
- Kredyt lombardowy	325 000	-
Depozyty banków	1 438 513	1 373 528
- Bieżące	48 554	103 769
- Terminowe	974 683	953 700
- Zabezpieczenia pieniężne	415 276	316 059
Kredyty i pożyczki otrzymane	5 277 520	3 666 796
Pozostałe	513 450	855 221
Razem zobowiązania wobec banków	7 554 483	5 895 545

Nota 16.2

Zobowiązania wobec klientów (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Depozyty bieżące	1 192 980	1 425 475
Depozyty terminowe	4 915 383	4 597 824
Kredyty i pożyczki otrzymane	2 920 680	-
Zabezpieczenia pieniężne	236 308	260 334
Pozostałe	42 861	23 795
Razem zobowiązania wobec klientów	9 308 212	6 307 428

17. Zobowiązania podporządkowane

W dniu 28 września 2007 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę kredytową z Fortis Bank (Nederland) N.V. z siedzibą w Rotterdamie w sprawie zaciągnięcia przez Bank pożyczki podporządkowanej z limitem 100 mln EUR. Pożyczkę zawarto na okres do 28 września 2017 roku. Oprocentowanie zostało ustalone na poziomie 3-miesięcznego EURIBOR w walucie EUR plus marża.

W dniu 23 października 2007 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę kredytową z Fortis Bank (Nederland) N.V. z siedzibą w Rotterdamie w sprawie zaciągnięcia przez Bank pożyczki podporządkowanej z limitem 100 mln EUR, która zastąpiła umowę z dnia 28 września 2007 roku. Pożyczkę zawarto na okres do 28 września 2017 roku. Oprocentowanie zostało ustalone na poziomie 3-miesięcznego EURIBOR dla pierwszego okresu odsetkowego, 1-miesięcznego EURIBOR + marża. od drugiego okresu odsetkowego, 1-miesięcznego EURIBOR + marża. od 28 grudnia 2012 roku.

21 listopada 2007 roku Zarząd Fortis Banku Polska SA uzyskał zgodę Komisji Nadzoru Bankowego na zaliczenie pożyczki jako zobowiązania podporządkowanego do funduszy własnych (uzupełniających) Banku przy wyliczeniu adekwatności kapitałowej zgodnie z art. 127 Prawa Bankowego.

Dnia 27 listopada 2008 roku Fortis Bank Polska SA wraz z pozostałymi stronami umowy podpisał umowę cesji wierzytelności kredytowych, która zawarta została pomiędzy Fortis Bank (Nederland) N.V., Fortis Bank Luksemburg S.A. oraz Fortis Bank Polska SA. Na podstawie przedmiotowej umowy cesji Fortis Bank Nederland N.V. przeniósł na Fortis Bank Luksemburg S.A. wszystkie swoje wierzytelności wobec Fortis Bank Polska SA, wynikające z umowy kredytowej z dnia 23 października 2007 roku, w kwocie 100 mln EUR. Umowa cesji nie zmienia finansowych warunków spłaty zobowiązania Fortis Bank Polska SA. W wyniku umowy przedmiotowe wierzytelności kredytowe będą spłacane na rzecz Fortis Bank Luksemburg S.A.

Wartość pożyczki wynosiła 417 240 tys. PLN na koniec grudnia 2008 roku, a na koniec grudnia 2007 roku wynosiła 358 200 tys PLN.

18. Pozostałe zobowiązania

Nota 18

Pozostałe zobowiązania (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Przychody przyszłych okresów	16 256	14 042
Odsetki do zapłacenia, w tym:	64 829	41 434
- od zobowiązań wobec banków	18 576	32 794
- od zobowiązań wobec klientów	46 123	8 423
- od zobowiązań podporządkowanych	130	217
Koszty do zapłacenia	9 016	11 911
Podatki do zapłacenia	5 377	6 913
Świadczenia pracownicze	25 077	31 522
Instrumenty pochodne - zabezpieczające	-	751
Rozrachunki międzybankowe	188 332	58 642
Zobowiązania z tytułu rozpoznania instrumentów finansowych w dacie zawarcia transakcji	-	20 700
Zobowiązania wobec kontrahentów	18 557	14 087
Rozliczenie z tytułu zadłużenia kredytowego	16 588	32 642
Pozostałe	10 060	19 285
Razem pozostałe zobowiązania	354 092	251 929

19. Rezerwy

Nota 19.1

Rezerwy według tytułów (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	8 270	4 911
Rezerwa na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty – zobowiązania pozabilansowe (IBNR)	4 655	7 728
Rezerwy na ryzyko prawne	2 900	2 900
Rezerwa na podnajem lokali	1 049	435
Razem rezerwy	16 874	15 974

Bank utworzył rezerwę na wypadek niepomyślnego dla Banku rozstrzygnięcia związanego z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 29 grudnia 2006 roku, o nałożeniu na Bank i inne banki kary za nielegalne praktyki zawyżania opłat od transakcji bezgotówkowych zawieranych za pomocą kart. Na Bank nałożona została kara w wysokości 2,9 mln PLN. Koszty tworzenia rezerwy zostały uwzględnione w wyniku Banku za 2006 rok.

W poniższych notach zostały zaprezentowane zmiany stanu rezerw:

Nota 19.2.1

Zmiana stanu rezerw na zobowiązania pozabilansowe (w tys. PLN)	01.01.2008 – 31.12.2008	01.01.2007 – 31.12.2007
Stan na początek okresu	12 639	8 816
Zwiększenia	9 000	6 222
- na zobowiązania pozabilansowe	5 893	4 863
- na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty – zobowiązania pozabilansowe (IBNR)	3 107	1 359
Zmniejszenia	-8 724	-2 389
- na zobowiązania pozabilansowe	-2 544	-677
- na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty – zobowiązania pozabilansowe (IBNR)	-6 180	-1 712
Różnice kursowe	10	-10
Stan na koniec okresu	12 925	12 639

Nota 19.2.2

Zmiana stanu pozostałych rezerw (w tys. PLN)	01.01.2008 – 31.12.2008	01.01.2007 – 31.12.2007
Stan na początek okresu	3 335	3 444
Zwiększenia	1 107	1 936
- na ryzyko prawne	-	1 401
- na podnajem lokali	1 107	535
Zmniejszenia	-493	-2 045
- na ryzyko prawne	-	-1 417
- na podnajem lokali	-493	-628
Stan na koniec okresu	3 949	3 335

20. Kapitały własne

Nota 20.1

Kapitały własne (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Kapitał zakładowy	503 135	503 135
Kapitał zapasowy	308 656	308 656
Pozostałe kapitały	344 983	183 200
Kapitał z aktualizacji wyceny	-18 053	-2 818
Zyski zatrzymane	-	-15 811
Wynik roku bieżącego	78 191	177 594
Razem kapitały własne	1 216 912	1 153 956

Kapitał zakładowy wykazywany jest w wartości nominalnej zgodnie ze statutem Banku oraz zapisami w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 503.135.400,00 złotych i podzielony jest na 16.771.180 akcji o wartości nominalnej 30,00 złotych każda.

Akcje Banku są akcjami na okaziciela o równej wartości nominalnej, dającymi równe prawa głosu oraz uczestnictwo w zysku na tych samych zasadach. Nie występują uprzywilejowania ani ograniczenia związane z jakąkolwiek grupą akcji. Akcje zostały opłacone gotówką.

Nota 20.2

Seria / emisja	Data rejestracji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji według wartości nominalnej
A	19.12.1990	634 060	19 021 800
B	30.04.1991	1 115 940	33 478 200
C	14.07.1994	2 000 000	60 000 000
D	11.07.1996	1 250 000	37 500 000
E	11.04.1997	1 250 000	37 500 000
F	04.06.1998	625 000	18 750 000
G	04.06.1998	740 000	22 200 000
H	08.10.1999	761 500	22 845 000
I	03.07.2000	1 675 300	50 259 000
J	28.06.2001	5 025 900	150 777 000
K	02.01.2007	1 693 480	50 804 400
Razem		16 771 180	503 135 400

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz w okresie porównywalnym przedstawiała się następująco:

Nota 20.3

Stan na 31.12.2008	liczba akcji	% udział w kapitale zakładowym	liczba głosów na WZA*	% udział w ogólnej liczbie głosów*
Fortis Bank S.A./NV	16 651 449	99,29%	16 651 449	99,29%
Pozostali	119 731	0,71%	119 731	0,71%
Razem:	16 771 180	100%	16 771 180	100%

*W związku ze zmianą podmiotu dominującego wobec Fortis Bank S.A./NV (obecnie Societe Federale de Participation et d'Investment), Fortis Bank S.A./NV nie może wykonywać prawa głosu z posiadania akcji do czasu uzyskania przez Societe Federale de Participation et d'Investment zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Stan na 31.12.2007	liczba akcji	% udział w kapitale zakładowym	liczba głosów na WZA	% udział w ogólnej liczbie głosów
Fortis Bank S.A./NV	16 635 287	99,19%	16 635 287	99,19%
Pozostali	135 893	0,81%	135 893	0,81%
Razem:	16 771 180	100%	16 771 180	100%

Kolejnym składnikiem kapitałów własnych jest kapitał zapasowy tworzony z odpisów z zysku w wysokości ustalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Na kapitał ten kierowane są również różnice między wartością emisyjną i nominalną akcji Banku. Odpisy z zysku netto na kapitał zapasowy wynoszą co najmniej 8% i dokonywane są do czasu osiągnięcia przez kapitał zapasowy wysokości co najmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego Banku.

Pozostałe kapitały zasadniczo tworzone są z corocznych odpisów z zysku netto zatwierdzanych przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Kapitał rezerwy przeznaczony jest na pokrycie szczególnych strat i wydatków, a fundusz ogólnego ryzyka na pokrycie niezidentyfikowanych ryzyk działalności bankowej. Decyzje o wykorzystaniu pozostałych kapitałów podejmuje Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Nota 20.4

Pozostałe kapitały (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Fundusz ogólnego ryzyka	194 639	117 045
Kapitał rezerwy	150 344	66 155
Razem pozostałe kapitały	344 983	183 200

Kapitał z aktualizacji wyceny według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz w okresach porównywalnych wynosił:

Nota 20.5

Kapitał z aktualizacji wyceny (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, w tym:	-22 287	-3 479
- bonów skarbowych	1 522	-93
- obligacji skarbowych	-23 809	-3 386
Podatek odroczoney	4 234	661
Razem kapitał z aktualizacji wyceny	-18 053	-2 818

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje zmiany wartości godziwej z tytułu wyceny inwestycji dostępnych do sprzedaży. Wysokość dokonanego odpisu aktualizującego powiększa lub pomniejsza wartość inwestycji dostępnych do sprzedaży.

Na dzień wyłączenia z ksiąg rachunkowych składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączne skutki zmiany wartości godziwej w danym okresie odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny zostają wyksięgowane i ujęte w rachunku zysków i strat. W przypadku stwierdzenia utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny, ujmują się w rachunku zysków i strat.

Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Informacje na temat planowanego podziału wyniku finansowego i wypłaty dywidendy

Zarząd Banku zamierza zaproponować Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy niewypłacanie dywidendy oraz przeznaczenie wypracowanych w roku 2008 zysków w całości na zwiększenie funduszy własnych.

21. Noty objaśniające do rachunku przepływów pieniężnych

W poniższej notcie została zaprezentowana zmiana stanu pozostałych aktywów i zobowiązań w podziale na tytuły:

Nota 21

Pozostałe aktywa i zobowiązania (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Zmiana stanu kosztów do zapłacenia	-2 895	7 191
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań finansowych ujętych w dacie zawarcia transakcji	71 607	-180 530
Zmiana stanu odsetek do otrzymania	-27 081	-31 744
Zmiana stanu odsetek do zapłacenia	23 395	22 558
Zmiana stanu rozrachunków międzybankowych	130 788	-69 770
Zmiana stanu świadczeń pracowniczych	-6 445	7 771
Zmiana stanu rozliczeń z tytułu zadłużenia kredytowego	-16 054	18 100
Zmiana stanu rozrachunków z kontrahentami	3 537	5 582
Pozostałe	-16 703	11 731
Razem pozostałe aktywa i zobowiązania	160 149	-209 111

22. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych

Zgodnie z zasadami funkcjonowania funduszu ochrony środków gwarantowanych, określonymi w Ustawie z dnia 14 grudnia 1994 roku z późniejszymi zmianami o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, księgi Banku na dzień 31 grudnia 2008 roku wykazywały wydzielone ewidencyjnie z aktywów obligacje skarbowe, stanowiące pokrycie BFG o wartości nominalnej 25 000 000 PLN. Rodzaj aktywów i ich wysokość, zarejestrowana w księgach banku przeznaczonych na pokrycie funduszu BFG jest zgodna z warunkami określonymi w szczególności w art. 26 ust.1 i 2 oraz art. 13 niniejszej Ustawy.

Nota 22.1

Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży stanowiące zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego		
(w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
- Obligacje skarbowe według wartości nominalnej	25 000	20 000
- Obligacje skarbowe według wartości bilansowej	23 425	20 001
Razem papiery wartościowe dostępne do sprzedaży wartość bilansowa	23 425	20 001
Wartość środków pieniężnych objętych systemem gwarantowania zgromadzonych w Banku		
	7 695 555	7 409 434

Nota 22.2

Papiery wartościowe zablokowane w KDPW pod kredyt lombardowy		
(w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
- Obligacje skarbowe według wartości nominalnej	- 382 400	271 000
- Obligacje skarbowe według wartości bilansowej	- 369 372	269 448
z tego wykorzystano pod zaciągnięty kredyt:	-	-
Razem papiery wartościowe zablokowane w KDPW pod kredyt lombardowy wartość bilansowa	- 369 372	269 448

Kredyt lombardowy jest zaciągany w oparciu o Regulamin refinansowania banków kredytem lombardowym przez NBP ogłoszony w Uchwale nr 42/2008 Zarządu NBP z dnia 1 lutego 2008 roku oraz Uchwale Nr 44/2008 z dnia 13 października 2008 roku (Dz.Urz. NBP nr 3 i 16 z 2008 roku), który reguluje warunki udzielania bankom kredytu lombardowego, warunki jego wykorzystania oraz zasady i tryb zabezpieczania spłaty kredytu lombardowego poprzez zastaw na prawach z papierów wartościowych. Kredyt lombardowy może zostać zaciągnięty w wysokości 85% kwoty zablokowanych papierów wartościowych.

Bank korzysta z kredytu technicznego udzielanego przez NBP. Warunki i zasady udzielania bankom przez NBP kredytu technicznego wykorzystywanego i spłacanego w ciągu dnia operacyjnego określa w szczególności „Regulamin refinansowania banków w ciągu dnia operacyjnego przez NBP” ogłoszony w Uchwale nr 5/2008 zarządu NBP z dnia 1 lutego 2008 roku oraz z Uchwały Nr 54/2008 z dnia 13 listopada 2008 roku (Dz.Urz. NBP nr 3 i 21 z 2008 roku). Zabezpieczeniem spłaty kredytu technicznego jest przeniesienie na NBP praw ze skarbowych papierów wartościowych. NBP udziela kredytu technicznego poprzez przekazanie środków na rachunek bieżący banku, prowadzony przez Departament Systemów Płatniczych NBP, w wysokości stanowiącej 85% wartości nominalnej przewłaszczonej w celu zabezpieczenia spłaty skarbowych papierów wartościowych, nominowanych w PLN, a w przypadku EUR 100%. Kredyt ten wykorzystany i spłacony w tym samym dniu nie podlega oprocentowaniu.

23. Pochodne instrumenty finansowe

Poniższa tabela prezentuje podział instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu według wartości nominalnej na 31.12.2008 roku oraz dla okresów porównywalnych, w podziale na rezydualne terminy wymagalności.

Nota 23.1

Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu (w tys. PLN)	31.12.2008							Razem
	wartość godziwa		wartość nominalna według terminów zapadalności					
	dodatnia	ujemna	Do 1 m-ca	1-3 m-ce	3 m-ce- 1 rok	1-5 lat	>5 lat	
Kontrakty walutowe:	1 036 267	889 452	6 295 221	5 362 305	15 062 342	3 317 149	-	30 037 017
- Forward (w tym terminowa część kontraktu FX swap) - kwoty kupione			1 880 152	587 773	1 272 382	212 044		3 952 351
- Forward (w tym terminowa część kontraktu FX swap) - kwoty sprzedane	348 812	138 764	1 755 830	547 200	1 237 444	203 563		3 744 037
- Opcje – kwoty kupione			1 327 137	2 113 666	5 861 125	1 450 771	-	10 752 699
- Opcje – kwoty sprzedane	649 574	747 329	1 332 102	2 113 666	5 867 083	1 450 771	-	10 763 622
- CIRS – kwoty kupione			-	-	428 524	-	-	428 524
- CIRS – kwoty sprzedane	37 881	3 359	-	-	395 784	-	-	395 784
Kontrakty na stopy procentową	80 724	72 149	220 864	650 000	1 226 086	3 257 128	3 125 820	8 479 898
- FRA	1 078	987	-	-	400 000	-	-	400 000
- IRS – kwoty kupione			100 000	325 000	411 284	1 333 810	1 238 498	3 408 592
- IRS – kwoty sprzedane	71 288	62 804	100 000	325 000	411 284	1 333 810	1 238 498	3 408 592
- Opcje – kwoty kupione			10 432	-	1 759	294 754	324 412	631 357
- Opcje – kwoty sprzedane	8 358	8 358	10 432	-	1 759	294 754	324 412	631 357
Razem instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	1 116 991	961 601	6 516 085	6 012 305	16 288 428	6 574 277	3 125 820	38 516 915
Nienotowane na rynkach regulowanych	1 116 991	961 601	6 516 085	6 012 305	16 288 428	6 574 277	3 125 820	38 516 915
Ogółem	1 116 991	961 601	6 516 085	6 012 305	16 288 428	6 574 277	3 125 820	38 516 915

Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu (w tys. PLN)	31.12.2007							
	wartość godziwa		wartość nominalna według terminów zapadalności					Razem
	dotatnia	ujemna	Do 1 m-ca	1-3 m-ce	3 m-ce- 1 rok	1-5 lat	>5 lat	
Kontrakty walutowe:	160 130	157 620	5 046 133	5 394 345	7 915 633	445 221	-	18 801 332
- Forward (w tym terminowa część kontraktu FX swap) - kwoty kupione			1 793 730	1 358 631	1 763 600	56 911	-	4 972 872
- Forward (w tym terminowa część kontraktu FX swap) - kwoty sprzedane	91 183	88 675	1 785 511	1 359 654	1 770 323	54 655	-	4 970 143
- Opcje – kwoty kupione			733 446	1 338 030	2 185 614	156 345	-	4 413 435
- Opcje – kwoty sprzedane	68 947	68 945	733 446	1 338 030	2 196 096	177 310	-	4 444 882
Kontrakty na stopy procentową	44 930	43 761	6 489 270	5 998 561	1 288 456	2 966 594	1 795 570	13 138 451
- FRA	947	982	508 070	118 877	800 000	-	-	1 426 947
- IRS – kwoty kupione			2 990 600	239 842	200 000	1 377 570	685 344	5 493 356
- IRS – kwoty sprzedane	40 097	38 893	2 990 600	239 842	200 000	1 377 570	685 344	5 493 356
- Opcje – kwoty kupione			-	-	44 228	105 727	212 441	362 396
- Opcje – kwoty sprzedane	3 886	3 886	-	-	44 228	105 727	212 441	362 396
Razem instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	205 060	201 381	11 535 403	5 992 906	9 204 089	3 411 815	1 795 570	31 939 783
Nienotowane na rynkach regulowanych	205 060	201 381	11 535 403	5 992 906	9 204 089	3 411 815	1 795 570	31 939 783
Ogółem	205 060	201 381	11 535 403	5 992 906	9 204 089	3 411 815	1 795 570	31 939 783

Informacje o stosowanych zasadach rachunkowości zabezpieczeń

W 2008 roku Bank stosował rachunkowość zabezpieczeń w ograniczonym zakresie. Z istniejących trzech rodzajów powiązań zabezpieczających, tj. zabezpieczenia wartości godziwej, zabezpieczenia przepływu środków pieniężnych, zabezpieczenia inwestycji netto, Bank stosował zabezpieczenie ryzyka zmiany wartości godziwej obligacji prezentowanej jako należność, wynikającego wyłącznie ze zmienności stopy wolnej od ryzyka.

Zabezpieczeniem zmian wartości godziwej z tytułu ryzyka stopy procentowej obligacji Credit Suisse First Boston, Oddział w Singapurze o wartości nominalnej 150 000 tys. PLN, był zawarty kontrakt IRS o wartości nominalnej 150 000 tys. PLN. Zmiany wartości godziwej były uwzględniane w rachunku zysków i strat Banku

W dniu 01 października 2008 roku nastąpiła sprzedaż pozycji zabezpieczanej obligacji Credit Suisse First Boston, Oddział w Singapurze, w wyniku czego Bank zaprzestał stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń.

Poniższa tabela prezentuje podział instrumentów pochodnych zabezpieczających według wartości nominalnej na 31.12.2008 roku oraz dla okresów porównywalnych, w podziale na rezydualne terminy wymagalności.

Nota 23.2

Zabezpieczające instrumenty pochodne (w tys. PLN)	31.12.2007					
	Wartość godziwa			Nominał		
	dotatnia	ujemna	do 1 roku	1-5 lat	> 5 lat	Razem
Kontrakty na stopy procentową	-	751	150 000	-	-	150 000
- Swapy	-	751	150 000	-	-	150 000
Razem zabezpieczające instrumenty pochodne	-	751	150 000	-	-	150 000
Nienotowane na rynkach regulowanych	-	751	150 000	-	-	150 000
Ogółem	-	751	150 000	-	-	150 000

Zabezpieczenie obligacji Credit Suisse First Boston, Oddział w Singapurze:

Nota 23.3

Instrument zabezpieczany: Obligacje Credit Suisse First Boston	
(w tys. PLN)	
wartość nominalna	150 000
zmiana wartości godziwej	-4 656

Instrument zabezpieczający: Kontrakt IRS	
(w tys. PLN)	
wartość nominalna	150 000
zmiana wartości godziwej	4 378

24. Zobowiązania warunkowe – zobowiązania pozabilansowe

Jako zobowiązania warunkowe Bank prezentuje zobowiązania pozabilansowe, które nie spełniają kryteriów ujęcia w bilansie jako aktywa lub zobowiązania.

W poniższych tabelach zaprezentowane zostały zobowiązania warunkowe Banku według stanu na dzień 31.12.2008 roku oraz dane porównawcze.

Nota 24.1

Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Zobowiązania warunkowe udzielone		
- finansowe	4 018 046	3 730 140
- gwarancyjne	908 430	876 428
Razem zobowiązania warunkowe udzielone	4 926 476	4 606 568
Zobowiązania warunkowe otrzymane		
- finansowe	1 606 913	584 232
- gwarancyjne	282 933	259 712
Razem zobowiązania warunkowe otrzymane	1 889 846	843 944
Razem zobowiązania warunkowe	6 816 322	5 450 512

Najbardziej znaczącą pozycję udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią zobowiązania z tytułu udzielenia kredytów, które na 31.12.2008 roku wynosiły 3 868 073 tys. PLN, co stanowi 96% udzielonych finansowych zobowiązań pozabilansowych Banku oraz odpowiednio 3 482 888 tys. PLN według stanu na 31.12.2007 roku – 93%. Do zobowiązań z tytułu udzielenia kredytów zaliczane są przyznane linie kredytowe, limity na kartach kredytowych, niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym oraz umowy ramowe o charakterze finansowym.

W pozycji udzielonych zobowiązań pozabilansowych o charakterze finansowym prezentowane są także udzielone akredytywy importowe.

Udzielone zobowiązania pozabilansowe o charakterze gwarancyjnym wynikają z wystawionych na rzecz klientów gwarancji i dotyczą głównie gwarancji dobrego wykonania kontraktów oraz gwarancji spłaty należności. Bank oferuje swoim klientom udzielanie gwarancji w ramach standardowej oferty kredytowej skierowanej głównie do klientów korporacyjnych. Przychody prowizyjne z wystawionych gwarancji rozliczane są liniowo przez okres trwania gwarancji i zaliczane są do przychodów z tytułu prowizji w rachunku zysków i strat Banku.

Do udzielonych zobowiązań pozabilansowych o charakterze gwarancyjnym zaliczane są również udzielone akredytywy eksportowe oraz umowy ramowe o charakterze gwarancyjnym.

Najbardziej znaczącą pozycję wśród zobowiązań otrzymanych przez Bank stanowiły przyznane i niewykorzystane linie kredytowe przez NBP i jednostki powiązane organizacyjnie w kwocie 1 606 913 tys. PLN według stanu na 31.12.2008 roku, oraz odpowiednio 584 232 tys. PLN według stanu na 31.12.2007 roku.

Do otrzymanych zobowiązań pozabilansowych o charakterze gwarancyjnym zaliczane są gwarancje i poręczenia stanowiące zabezpieczenia udzielonych kredytów w kwocie 282 933 tys. PLN według stanu na 31.12.2008 roku, oraz 259 712 tys. PLN według stanu na 31.12.2007 roku.

Dotychczasowe doświadczenia Banku potwierdzają, że terminy wykonania finansowych zobowiązań warunkowych są tożsame z umownymi terminami ważności tych zobowiązań.

97% zobowiązań udzielonych, zarówno dotyczących finansowania, jak i gwarancyjnych, to zobowiązania dla których termin wykonania mieści się w przedziale do jednego miesiąca.

Efekt finansowy pozabilansowych zobowiązań warunkowych został zaprezentowany w tabeli powyżej.

25. Działalność powiernicza i inne funkcje pełnione na rzecz funduszy inwestycyjnych

Kompleksowy zakres usług

Bank proponuje swoim Klientom kompleksowy produkt bankowy, który obejmuje:

- prowadzenie rachunków papierów wartościowych służących do ewidencji aktywów, w szczególności: akcji, obligacji, bonów skarbowych, papierów komercyjnych,
- rozliczanie transakcji na papierach wartościowych zawieranych na rynkach krajowych i zagranicznych,
- dokonywanie operacji na papierach wartościowych (wypłata dywidend, odsetek od obligacji, wykup papierów dłużnych),
- pośredniczenie w transakcjach na Giełdzie Papierów Wartościowych i na rynku międzybankowym;
- wykonywanie raportów dostosowanych do potrzeb klienta,
- dostarczanie informacji o wydarzeniach rynkowych.

Przechowywanie papierów wartościowych

Bank jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A, który jest centralną instytucją odpowiedzialną za prowadzenie i nadzorowanie systemu depozytowo-rozliczeniowego w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w Polsce. Posiada tam rachunek papierów wartościowych dedykowany specjalnie dla swoich Klientów. W ten sposób aktywa banku i Klientów są od siebie oddzielone.

Rozliczenie transakcji

Wszystkie transakcje rozliczane są po otrzymaniu od Klienta dyspozycji rozliczeniowej. Wyjątek stanowi składanie zleceń kupna i sprzedaży papierów wartościowych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. i na Rynku Papierów Wartościowych CeTO poprzez Zespół Usług Powierniczych, gdzie zlecenie Klienta zastępuje Dyspozycję. Terminy rozliczania transakcji zawieranych na poszczególnych rynkach są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa lub w przypadku braku ogólnych uregulowań, odbywają się w dacie uzgodnionej z Klientem.

Raporty dla klienta

Bank przekazuje Klientowi sprawozdania na temat jego działalności inwestycyjnej. Treść i forma, częstotliwość oraz sposób przekazywania sprawozdań ustalana jest indywidualnie z każdym Klientem i zostaje dostosowana do jego potrzeb.

Depozytariusz

Bank pełni funkcję depozytariusza dla funduszu inwestycyjnego Fortis FIO. Zgodnie z obowiązującymi przepisami zadania Banku w tym zakresie obejmują w szczególności:

- prowadzenie rejestru,
- kontrolę obliczania wartości aktywów netto i wycenę wartości jednostki uczestnictwa,
- nadzór nad prawidłowym przebiegiem rozliczeń transakcji,
- nadzór nad prawidłowym przebiegiem rozliczeń płatności,
- nadzór nad dostosowaniem limitów inwestycyjnych do Statutu funduszu i przepisów prawa,
- kontrolowanie czynności faktycznych i prawnych podejmowanych przez fundusz pod kątem ich zgodności ze Statutem funduszu oraz przepisami prawa.

Bank prowadzi na rzecz klientów rachunki papierów wartościowych. W poniższej tabeli zostały zaprezentowane dane dotyczące prowadzonych rachunków:

	31.12.2008	31.12.2007
Ilość rachunków prowadzonych na rzecz klientów (w sztukach)	12	56
Wartość środków zgromadzonych na rachunkach klientów (w tys PLN)	2 428 005	3 997 609

Inne funkcje pełnione na rzecz funduszy inwestycyjnych

Bank na mocy odpowiednich umów zawartych z luksemburskimi funduszami inwestycyjnymi Fortis L Fund i Fortis L Fix pełni na rzecz funduszy szereg funkcji, których realizacja polega w szczególności na:

- reprezentowaniu funduszy przed ich uczestnikami i Komisją Nadzoru Finansowego,
- przyjmowaniu reklamacji od uczestników funduszy,
- zapewnianiu uczestnikom funduszy informacji o funduszach,
- weryfikacji i przekazywaniu zleceń klientów do agenta transferowego,
- prowadzeniu rozliczeń pieniężnych z klientami w związku z inwestycjami w tytuły uczestnictwa,
- prowadzeniu rozliczeń pieniężnych z funduszami,
- przekazywaniu raportów do klientów,
- obsłudze innych niż Fortis Bank Polska SA dystrybutorów funduszy inwestycyjnych,
- dystrybucji tytułów uczestnictwa funduszy.

26. Płatności z tytułu umów najmu

Fortis Bank Polska SA zgodnie z umowami najmu zajmuje głównie pomieszczenia biurowe i magazynowe. Najbardziej znaczące umowy dotyczą obiektów w Warszawie i Krakowie.

W 2008 roku Bank poniósł opłaty z tytułu czynszów związanych z powyższymi nieruchomościami w wysokości 28 591 tys. PLN, a w okresie porównywalnym, tj. 2007 roku 23 551 tys. PLN. Opłaty te zostały ujęte w rachunku zysków i strat w notcie „Pozostałe koszty”.

Przyszłe zobowiązania i należności z tytułu najmu prezentowane w poniższych notach nie uwzględniają podatku VAT.

Nota 26.1

Przyszłe zobowiązania z tytułu najmu według terminów wymagalności w tys. PLN	31.12.2008	31.12.2007
Do 1 roku	28 912	25 254
Powyżej 1 roku do 5 lat	111 101	83 485
Powyżej 5 lat	78 800	80 954
RAZEM	218 813	189 693

Część umów najmu zawarta jest na czas nieokreślony. Dla umów zawartych na czas nieokreślony przyszłe zobowiązania ustalono w oparciu o okres wypowiedzenia wynikający z umowy.

Umowy najmu zawierane są zarówno w złotych jak i w walutach obcych. Okres wypowiedzenia na ogół wynosi 1, 3 lub 6 miesięcy.

Bank po zakończeniu okresu najmu, zgodnie z zapisami zawartymi w umowach zobowiązany jest do przywrócenia stanu technicznego sprzed okresu najmu.

Bank zgodnie z umowami najmu wynajmuje pomieszczenia biurowe.

Nota 26.2

Przyszłe należności z tytułu najmu według terminów zapadalności w tys. PLN	31.12.2008	31.12.2007
Do 1 roku	2 219	2 717
Powyżej 1 roku do 5 lat	5 756	5 701
Powyżej 5 lat	3 881	4 533
RAZEM	11 856	12 951

Część umów najmu zawarta jest na czas nieokreślony. Dla umów zawartych na czas nieokreślony przyszłe należności ustalono w oparciu o okres wypowiedzenia wynikający z umowy. Okres wypowiedzenia na ogół wynosi 3, 6 lub 12 miesięcy.

27. Informacja o transakcjach z podmiotami powiązаныmi

Na koniec 2008 roku Bank był częścią grupy bankowej, w której jednostką dominującą najwyższego szczebla był Rząd Królestwa Belgii za pośrednictwem Société Fédérale de Participations et d'Investissement. Podmiotem dominującym dla Banku pozostaje Fortis Bank SA/NV z siedzibą w Brukseli.

Bank posiada 100 % udziałów w spółce zależnej Fortis Private Investments Polska S.A.

Dane na temat transakcji z pracownikami, Zarządem, Radą Nadzorczą, osobami zarządzającymi i osobami z nimi powiązаныmi zostały zaprezentowane w nocie 28.

Poniżej zaprezentowano informacje o transakcjach Banku z jednostką dominującą, podmiotem zależnym oraz jednostkami powiązаныmi organizacyjnie. Transakcje te dotyczą operacji bankowych dokonywanych w ramach normalnej działalności biznesowej, warunki transakcji nie odbiegają od warunków rynkowych.

Nota 27.1

31.12.2008 (w tys. PLN)	Jednostka dominująca	Jednostka zależna	Jednostki powiązane organizacyjnie	Ogółem
Aktywa				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 106 389	-	-	1 106 389
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	205 148	-	-	205 148
Należności od banków i klientów	302 986	1	41 700	344 687
Pozostałe aktywa	10 451	211	197	10 859
Razem	1 624 974	212	41 897	1 667 083

Pasywa				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	717 080	-	-	717 080
Zobowiązania wobec banków i klientów	1 235 055	19 068	8 360 715	9 614 838
Zobowiązania podporządkowane	-	-	417 240	417 240
Pozostałe zobowiązania	22 010	49	16 142	38 201
Razem	1 974 145	19 117	8 794 097	10 787 359

31.12.2007 (w tys. PLN)	Jednostka dominująca	Jednostka zależna	Jednostki powiązane organizacyjnie	Ogółem
Aktywa				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	72 997	-	35 001	107 998
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	103 238	-	-	103 238
Należności od banków i klientów	454 224	1	124 879	579 104
Pozostałe aktywa	197	402	488	1 087
Razem	630 656	403	160 368	791 427

Pasywa				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	104 540	-	-	104 540
Zobowiązania wobec banków i klientów	834 133	10 171	4 007 199	4 851 503
Zobowiązania podporządkowane	-	-	358 200	358 200
Pozostałe zobowiązania	829	15	38 372	39 216
Razem	939 502	10 186	4 403 771	5 353 459

Nota 27.2

1.01.2008 – 31.12.2008 (w tys. PLN)	Jednostka dominująca	Jednostka zależna	Jednostki powiązane organizacyjnie	Ogółem
Rachunek zysków i strat				
Przychody z tytułu odsetek	37 821	-	7 615	45 436
Koszty z tytułu odsetek	-34 087	-1 044	-217 075	-252 206
Przychody z tytułu prowizji	51 715	2 426	4 250	58 391
Koszty z tytułu prowizji	-1 355	-	-1	-1 356
Wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu	-716 437	-	993	-715 444
Wynik na transakcjach zabezpieczających	584	-	-	584
Pozostałe przychody	8 391	40	321	8 752

1.01.2007 – 31.12.2007 (w tys. PLN)	Jednostka dominująca	Jednostka zależna	Jednostki powiązane organizacyjnie	Ogółem
Rachunek zysków i strat				
Przychody z tytułu odsetek	20 285	-	3 413	23 698
Koszty z tytułu odsetek	-3 985	-299	-126 745	-131 029
Przychody z tytułu prowizji	15 856	8 537	2 227	26 620
Koszty z tytułu prowizji	-1 867	-	-2	-1 869
Dywidendy i inne przychody z tytułu inwestycji	-	3 400	-	3 400
Wynik na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu	27 810	-	-28	27 782
Wynik na transakcjach zabezpieczających	4 180	-	-	4 180
Pozostałe przychody	6 095	-	-	6 095

Nota 27.3

31.12.2008 (w tys. PLN)	Jednostka dominująca	Jednostka zależna	Jednostki powiązane organizacyjnie	Ogółem
Zobowiązania warunkowe oraz operacje na instrumentach pochodnych				
Zobowiązania warunkowe udzielone:	38 164	49	148 499	186 712
- finansowe	-	49	123 759	123 808
- gwarancyjne	38 164	-	24 740	62 904
Zobowiązania warunkowe otrzymane:	1 252	-	-	1 252
- finansowe	-	-	-	-
- gwarancyjne	1 252	-	-	1 252
Operacje na instrumentach pochodnych*	17 295 111	-	-	17 295 111

31.12.2007 (w tys. PLN)	Jednostka dominująca	Jednostka zależna	Jednostki powiązane organizacyjnie	Ogółem
Zobowiązania warunkowe oraz operacje na instrumentach pochodnych				
Zobowiązania warunkowe udzielone:	-	49	74 076	74 125
- finansowe	-	49	46 663	46 712
- gwarancyjne	-	-	27 413	27 413
Zobowiązania warunkowe otrzymane:	12 109	-	167 343	179 452
- finansowe	-	-	107 432	107 432
- gwarancyjne	12 109	-	59 911	72 020
Operacje na instrumentach pochodnych*	19 058 624	-	-	19 058 624

* w pozycji „Operacje na instrumentach pochodnych” zaprezentowane zostały operacje kupna i sprzedaży instrumentów pochodnych.

Istotne umowy dotyczące podmiotów powiązanych**Fortis Bank**

Dnia 25 lutego 2008 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę kredytową z Fortis Banque Luxembourg SA, z siedzibą w Luksemburgu. Umowa określa warunki zaciągnięcia przez Fortis Bank Polska SA linii kredytowej z Fortis Banque Luxembourg SA, z limitem 300 mln EURO (lub równowartości w USD lub CHF), celem finansowania bieżącej działalności operacyjnej Banku. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń.

Dnia 3 marca 2008 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę z Fortis Bank S.A./NV Bruxelles Sucursala Bucaresti, dotyczącą świadczenia przez Fortis Bank Polska SA, na rzecz drugiej strony umowy usług finansowych w zakresie rozliczania wychodzących przelewów krajowych (krajowych z punktu widzenia obsługiwanej filii) i zagranicznych, uwzględniając tradycyjne i elektroniczne przelewy, rozliczania przychodzących przelewów krajowych i zagranicznych, obsługi reklamacji klientowskich, rozliczania transakcji zawartych przez lokalne departamenty skarbu, uruchamiania kredytów udzielonych przez lokalne departamenty kredytowe, raportowania na rzecz filii Fortis Bank SA/NV. Z tytułu umowy Bank otrzymuje wynagrodzenie pokrywające koszty związane z działaniem Zespołu Międzynarodowych Usług Rozliczeniowych, powiększone o marżę. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń.

Dnia 30 kwietnia 2008 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę współpracy z Fortis Bank SA/NV, przedmiotem której jest oferowanie instrumentów pochodnych Fortis Bank Global Market przez Fortis Bank Polska SA w Polsce. Wynagrodzenie Fortis Bank Polska SA z tytułu umowy stanowi marża sprzedażowa. Wysokość wynagrodzenia uzależniona jest od wartości przeprowadzonych transakcji. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń.

Dnia 27 listopada 2008 roku Fortis Bank Polska SA wraz z pozostałymi stronami umowy podpisał umowę cesji wierzytelności kredytowych, która zawarta została pomiędzy Fortis Bank Nederland N.V., Fortis Bank Luksemburg S.A. oraz Fortis Bank Polska SA. Na podstawie przedmiotowej umowy cesji Fortis Bank Nederland N.V. przeniósł na Fortis Bank Luksemburg S.A. wszystkie swoje wierzytelności wobec Fortis Bank Polska SA, wynikające z umowy kredytowej z dnia 23 października 2007 roku, w kwocie 100 mln EUR. Umowa cesji nie zmienia finansowych warunków spłaty zobowiązania Fortis Bank Polska SA. W wyniku umowy przedmiotowe wierzytelności kredytowe będą spłacane na rzecz Fortis Bank Luksemburg S.A. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń. Transakcja będąca przedmiotem umowy cesji wierzytelności została opisana w notcie 17 „Zobowiązania podporządkowane”.

Dnia 2 grudnia 2008 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę z Fortis Finance Belgium SCRL, z siedzibą w Brukseli w sprawie zaciągnięcia przez Bank linii kredytowej z Fortis Finance Belgium SCRL z limitem 500 mln EUR celem finansowania bieżącej działalności operacyjnej Banku. Okres kredytowania został ustalony na 18 miesięcy od daty wykorzystania linii kredytowej. Warunki kredytowania nie odbiegają od warunków rynkowych. Oprocentowanie kredytu zostało ustalone w oparciu o stawkę EURIBOR powiększoną o marżę i premię płynnościową. Maksymalny okres naliczania odsetek został ustalony na 12 miesięcy. W dniu 3 grudnia 2008 roku Bank uruchomił środki w wysokości 500 mln EUR. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń.

Dnia 3 grudnia 2008 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę z Fortis Finance Belgium SCRL, z siedzibą w Brukseli w sprawie zaciągnięcia przez Bank linii kredytowej z Fortis Finance Belgium SCRL z limitem 100 mln EUR celem finansowania działalności operacyjnej Banku. Okres kredytowania został ustalony na 24 miesiące od daty uruchomienia linii kredytowej. Warunki kredytowania nie odbiegają od warunków rynkowych. Oprocentowanie kredytu zostało ustalone w oparciu o stawkę EURIBOR powiększoną o marżę i premię płynnościową. Prowizja wyniesie 0,225% p.a. od niewykorzystanej części limitu kredytowego. Maksymalny okres naliczania odsetek został ustalony na 12 miesięcy. Według umowy linia kredytowa przyznana Fortis Bank Polska SA pozostaje otwarta do wykorzystania do dnia 1 grudnia 2009 roku, począwszy od podpisania umowy. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń.

Dnia 5 grudnia 2008 roku Fortis Bank Polska SA zawarł umowę cesji wierzytelności kredytowych z Fortis Bank Nederland N.V., Fortis Bank S.A./NV, Fortis Bank Luksemburg S.A. Na podstawie przedmiotowej umowy cesji Fortis Bank Nederland N.V. przeniósł na Fortis Bank Luksemburg S.A. wszystkie swoje wierzytelności wobec Fortis Bank Polska SA, wynikające z umowy kredytowej z dnia 16 stycznia 2007 roku, w kwocie 1300 mln PLN. Umowa cesji nie zmienia finansowych warunków spłaty zobowiązania Fortis Bank

Polska SA. W wyniku umowy przedmiotowe wierzytelności kredytowe będą spłacane na rzecz Fortis Bank Luksemburg S.A. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń.

Dnia 8 grudnia 2008 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę o cesji wierzytelności kredytowych, na podstawie której Fortis Bank Nederland N.V. przeniósł na Fortis Bank Luksemburg S.A. wszystkie swoje wierzytelności wobec Fortis Bank Polska SA, wynikające z umowy kredytowej z dnia 30 stycznia 2004 roku, w kwocie 200 mln EUR zawartej na okres do dnia 31 października 2010 roku. Umowa cesji nie zmienia finansowych warunków spłaty zobowiązania Fortis Bank Polska SA. W wyniku umowy przedmiotowe wierzytelności kredytowe będą spłacane na rzecz Fortis Bank Luksemburg S.A. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń.

Dnia 8 grudnia 2008 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę o cesji wierzytelności kredytowych, na podstawie której Fortis Bank Nederland N.V. przeniósł na Fortis Bank Luksemburg S.A. wszystkie swoje wierzytelności wobec Fortis Bank Polska SA, wynikające z umowy kredytowej z dnia 30 stycznia 2004 roku, w kwocie 200 mln EUR zawartej na okres do 30 czerwca 2012 roku. Umowa cesji nie zmienia finansowych warunków spłaty zobowiązania Fortis Bank Polska SA. W wyniku umowy przedmiotowe wierzytelności kredytowe będą spłacane na rzecz Fortis Bank Luksemburg S.A. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń.

Dnia 8 grudnia 2008 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę o cesji wierzytelności kredytowych, na podstawie której Fortis Bank Nederland N.V. przeniósł na Fortis Bank Luksemburg S.A. wszystkie swoje wierzytelności wobec Fortis Bank Polska SA, wynikające z umowy kredytowej zawartej dnia 3 lipca 2006 roku (podpisanej i zaraportowanej dnia 27 lipca 2006 roku), w kwocie 300 mln EUR. Umowa cesji nie zmienia finansowych warunków spłaty zobowiązania Fortis Bank Polska SA. W wyniku umowy przedmiotowe wierzytelności kredytowe będą spłacane na rzecz Fortis Bank Luksemburg S.A. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń.

Dominet Bank

Dnia 9 stycznia 2008 roku Fortis Bank Polska SA podpisał umowę o współpracy z Dominet Bank SA, przedmiotem której jest zobowiązanie stron do podjęcia wszelkich niezbędnych czynności prowadzących do połączenia Fortis Bank Polska SA oraz Dominet Bank SA w drodze przeniesienia całego majątku Dominet Bank SA (jako spółki przejmowanej) na Fortis Bank Polska SA (jako spółki przejmującej), w zamian za nowo wyemitowane akcje Fortis Bank Polska SA, które zostaną wydane dotychczasowym akcjonariuszom Dominet Bank SA, zgodnie z postanowieniami Art. 492 §1 kodeksu spółek handlowych. Dla transakcji nie ustanowiono zabezpieczeń.

28. Transakcje z Zarządem, Radą Nadzorczą, osobami zarządzającymi i pracownikami

Łączną wartość wynagrodzeń oraz wartości świadczeń otrzymanych przez członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz Dyrektorów Zarządzających Fortis Bank Polska SA przedstawia poniższa tabela:

Nota 28.1

W tys. PLN	01.01.2008 - 31.12.2008	01.01.2007 - 31.12.2007
Zarząd, w tym:	6 602	6 187
- wynagrodzenia	3 147	3 385
- korzyści*	543	606
- inne**	2 912	2 196
Rada Nadzorcza	487	445
Dyrektorzy Zarządzający***	11 152	8 995

* W pozycji korzyści, Bank ujmuje koszty opieki medycznej, samochodu służbowego (ryczałt), koszty mieszkania, korzyści z tytułu uczestnictwa w programie „Fortis Executives and Professionals Stock Option Plan” na akcje Fortis Bank NV.

** W pozycji inne, Bank ujmuje ekwiwalent za urlop, premie i wynagrodzenie za posiedzenia Zarządu Banku.

*** Wynagrodzenia brutto z funduszu płac łącznie ze składkami ZUS dla dyrektorów bezpośrednio podlegających Zarządowi.

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane szczegółowe dane dotyczące wynagrodzeń członków Zarządu Banku za rok 2008 oraz dane porównawcze za rok 2007.

Nota 28.2

1.01.2008 – 31.12.2008 (w tys. PLN)		Wynagrodzenia	Korzyści	Inne	Razem
Alexander Paklons	Prezes Zarządu	-	263	692	955
Jan Bujak	Pierwszy Wiceprezes	796	6	277	1 079
Bartosz Chyła	Wiceprezes Zarządu do 30.06.2008 roku	388	3	1 353	1 744
Jean – Luc Deguel	Wiceprezes Zarządu	597	132	288	1 017
Jaromir Pelczarski	Wiceprezes Zarządu	800	6	275	1 081
Thierry Lechien	Wiceprezes Zarządu	566	133	27	726
Razem		3 147	543	2 912	6 602

1.01.2007 – 31.12.2007 (w tys. PLN)		Wynagrodzenia	Korzyści	Inne	Razem
Alexander Paklons	Prezes Zarządu od 8.12.2007 roku	-	273	662	935
Jan Bujak	Pierwszy Wiceprezes od 8.12.2007 roku	690	6	605	1 301
Bartosz Chyła	Wiceprezes Zarządu	675	6	287	968
Jean – Luc Deguel	Wiceprezes Zarządu	618	130	238	986
Jaromir Pelczarski	Wiceprezes Zarządu	687	6	245	938
Thierry Lechien	Wiceprezes Zarządu od 1.09.2007 roku	234	54	-	288
Koenraad Verhoeven	Wiceprezes Zarządu do 31.08.2007 roku	481	131	159	771
Razem		3 385	606	2 196	6 187

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane szczegółowe dane dotyczące wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej Banku za rok 2008 oraz dane porównawcze za rok 2007.

Nota 28.3

1.01.2008 – 31.12.2008		Wynagrodzenia
(w tys. PLN)		
Jos Clijsters	Przewodniczący	108
Antoni Potocki	Wiceprzewodniczący	84
Werner Claes	Wiceprzewodniczący (do 25.09.2008 roku)	54
Zbigniew Dresler	Członek Rady	64
Peter Ullmann	Członek Rady	64
Marc Luet	Członek Rady (od dnia 21.02.2008 roku do 26.09.2008 roku)	35,5
Lucas Willemyns	Członek Rady (od dnia 21.02.2008 roku)	56,5
Christopher Norris	Członek Rady (od dnia 26.09.2008 roku)	21
Razem		487

1.01.2007 – 31.12.2007		Wynagrodzenia
(w tys. PLN)		
Jos Clijsters	Przewodniczący	72
Antoni Potocki	Wiceprzewodniczący	66
Werner Claes	Wiceprzewodniczący	66
Zbigniew Dresler	Członek Rady	54
Didier Giblet	Członek Rady (do dnia 7.12.2007 roku)	54
Bernard Levie	Członek Rady (do dnia 15.06.2007 roku)	25
Thierry Schuman	Członek Rady (do dnia 7.12.2007 roku)	54
Peter Ullmann	Członek Rady	54
Razem		445

Na koniec 2008 roku trzech członków Zarządu Banku zasiadało w Radzie Nadzorczej Fortis Private Investments Polska S.A. i nie otrzymywało z tego tytułu wynagrodzenia zarówno na koniec 2008 jak i na koniec 2007 roku.

Opcje na akcje przyznane pracownikom

Fortis Bank Polska SA uczestniczy w Programie Opcji Pracowniczych dla Kadry Zarządzającej (Program) organizowanym przez Fortis SA/NV i Fortis NV (Fortis). W ramach Programu Fortis przyznaje opcje na akcje Fortis wybranym pracownikom kadry zarządzającej podmiotów wchodzących w skład grupy Fortis.

Warunki nabycia uprawnień

Opcje przyznawane są nieodpłatnie przez Fortis. Przyznane opcje są opcjami imiennymi i nie podlegają przewłaszczeniu, a prawa własności do nich nie mogą być przedmiotem cesji. Opcje w ramach Programu przyznawane są na zasadzie dobrowolności.

Maksymalny czas trwania przyznanych opcji

Termin ważności opcji obejmuje 10 lat, licząc od daty złożenia oferty pracownikom. Opcje, które nie zostaną wykonane do końca terminu ważności, wygasają bez gwarancji rekompensaty.

Opcje mogą zostać wykonane w okresie rozpoczynającym się w piątym roku od daty złożenia oferty i kończącym się w dniu poprzedzającym dziesiąty rok od daty złożenia oferty opcji.

Metoda rozliczenia

Wykonanie opcji może nastąpić za pomocą jednej z następujących metod:

- (i) przekazanie akcji Fortis na rachunek papierów wartościowych,
- (ii) dokonanie natychmiastowej sprzedaży akcji w imieniu pracownika na giełdzie Euronext Brussels.

Liczba i średnie ważone ceny wykonania opcji kadry zarządzającej Banku:

Nota 28.4

	31.12.2008		31.12.2007	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena opcji (EUR)	Liczba opcji	Średnia ważona cena opcji (EUR)
Wzrost z tytułu zmian warunków planu opcynego od początku 2008 (*)	18 130	-	-	-
(i) występujących na początek okresu	111 330	22,49	51 100	21,99
(ii) przyznanych (i zaakceptowanych) w danym okresie	39 700	16,46	42 100	34,19
(iii) umorzonych w danym okresie (w związku z odejściem pracowników) (**)	-24 827	-	-	-
(iv) wykonanych w danym okresie	-	-	-	-
(v) wygasłych w danym okresie	-	-	-	-
(vi) występujących na koniec danego okresu	126 203	20,59	93 200	27,50
(vii) możliwych do wykonania na koniec danego okresu	14 936	12,44	-	-
Średni ważony okres pozostały do końca umownego czasu trwania opcji (w miesiącach)	92		97	

(*) W związku z emisją praw poboru we wrześniu 2007 Fortis zdecydował o zmianie warunków dotyczących opcji pracowniczych od początku roku 2008.

W wyniku tej zmiany:

- dotychczasowa cena realizacji opcji została przemnożona przez współczynnik 0,83715;
- dotychczasowa liczba opcji przyznanych pracownikom została podzielona przez współczynnik 0,83715.

(**) Opcje dotyczące pracowników Fortis Bank Polska na dzień 31.12.2007, którzy przestali być pracownikami grupy w ciągu roku 2008.

Rezerwy na świadczenia pracownicze dla kluczowego personelu kierowniczego Banku

Poniższa tabela prezentuje rezerwy na świadczenia pracownicze dla kluczowego personelu kierowniczego według stanu na 31.12.2008 roku oraz dane porównawcze według stanu na 31.12.2007 roku:

Nota 28.5

Rezerwy na świadczenia pracownicze dla kluczowego personelu kierowniczego według grup (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Krótkoterminowe, w tym:	2 889	3 687
- Zarząd	962	1 675
- Dyrektorzy Zarządzający	1 927	2 012
Długoterminowe, w tym:	250	173
- Zarząd	75	64
- Dyrektorzy Zarządzający	175	109
Razem rezerwy na świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego	3 139	3 860

Informacje dotyczące kredytów, pożyczek, gwarancji i poręczeń udzielonych przez Bank dla Dyrektorów Zarządzających, członków Zarządu i Rady Nadzorczej Fortis Bank Polska SA.

Na 31.12.2008 roku Bank udzielił:

członkom Rady Nadzorczej:

- 1 limitu w karcie kredytowej w wysokości 29 tys. PLN, wykorzystano 25 tys. PLN,
- Gwarancji w wysokości 5 tys. USD, na okres od 5 do 10 lat,
- 1 limitu w rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowym w wysokości 10 tys. PLN;

członkom Zarządu:

- 6 limitów w karcie kredytowej w łącznej wysokości 75 tys. PLN, wykorzystano 20 tys. PLN,
- 1 kredytu dewizowego w łącznej wysokości 109 tys. PLN, z terminem pierwotnym zapadalności od 5 do 10 lat włącznie,
- 2 limitów w rachunku oszczędnościowo - rozliczeniowym w łącznej wysokości 100 tys. PLN.

Dyrektorom Zarządzającym:

- 23 kredyty na łączną kwotę 6 115 tys. PLN, w tym 14 dewizowych na łączną kwotę 5 065 tys. PLN z pierwotnym terminem spłaty od 3 lat do powyżej 30 lat;
- 8 limitów w rachunkach oszczędnościowo – rozliczeniowych w łącznej wysokości 107 tys. PLN, z czego na koniec roku 2008 wykorzystano 22 tys. PLN;
- 16 limitów w kartach kredytowych na łączną kwotę 120 tys. PLN, z czego na koniec roku 2008 wykorzystano 33 tys. PLN

osobom powiązanych z osobami zarządzającymi i nadzorującymi:

- 8 kredytów (w tym 1 dewizowy) w łącznej wysokości 202 tys. PLN, z pierwotnym terminem zapadalności od 3 miesięcy do 30 lat włącznie,
- 3 limitów w rachunku oszczędnościowo-kredytowym w łącznej wysokości 37 tys. PLN, z czego na koniec roku 2008 wykorzystano 29 tys. PLN,
- 4 limity w kartach kredytowych na łączną kwotę 35 tys. PLN, z czego na koniec roku 2008 wykorzystano 8 tys. PLN.

Według stanu na 31.12.2007 roku Bank udzielił:

członkom Rady Nadzorczej:

- 1 limitu w karcie kredytowej w wysokości 29 tys. PLN, wykorzystano 29 tys. PLN,
- gwarancji w wysokości 5 tys. USD, na okres od 5 do 10 lat;

członkom Zarządu:

- 4 limitów w karcie kredytowej w łącznej wysokości 37 tys. PLN, wykorzystano 6 tys. PLN,
- 2 kredytów (w tym 2 dewizowe) w łącznej wysokości 1 351 tys. PLN, z terminem pierwotnym zapadalności od 5 do 30 lat włącznie,
- 2 limitów w rachunku oszczędnościowo - rozliczeniowym w łącznej wysokości 100 tys. PLN;

Dyrektorom Zarządzającym:

- 25 kredytów na łączną kwotę 5 500 tys. PLN, w tym 15 dewizowych na łączną kwotę 3 882 tys. PLN z pierwotnym terminem spłaty od 2 lat do powyżej 30 lat;
- 7 limitów w rachunkach oszczędnościowo – rozliczeniowych w łącznej wysokości 80 tys. PLN, z czego na koniec roku 2007 wykorzystano 19 tys. PLN;
- 16 limitów w kartach kredytowych na łączną kwotę 116 tys. PLN, z czego na koniec roku 2007 wykorzystano 44 tys. PLN;

osobom powiązanych z osobami zarządzającymi i nadzorującymi:

- 4 kredyty (w tym 3 dewizowe) w łącznej wysokości 736 tys. PLN, z pierwotnym terminem zapadalności od 5 do 30 lat włącznie,
- 1 limitu w rachunku oszczędnościowo-kredytowym w łącznej wysokości 50 tys. PLN, z czego na koniec roku 2007 wykorzystano 39 tys. PLN,
- 2 limitów w kartach kredytowych na łączną kwotę 15 tys. PLN, z czego na koniec roku 2007 wykorzystano 6 tys. PLN.

Informacje na temat stanu zadłużenia pracowników z tytułu pożyczek udzielonych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS)

Poniższa tabela przedstawia stan zadłużenia pracowników Fortis Bank Polska SA z tytułu pożyczek udzielonych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Nota 28.6

Stan zadłużenia pracowników z tytułu pożyczek udzielonych z ZFŚS	31.12.2008	31.12.2007
W tys. PLN	358	341

Kredyty pracownicze

Pracownicy Banku mają ponadto możliwość korzystania z kredytów pracowniczych. Stan zadłużenia z tego tytułu przedstawia poniższa tabela:

Nota 28.7

Udzielone kredyty pracownicze	31.12.2008	31.12.2007
W tys. PLN	180 870	106 029
Według liczby pracowników	1 060	991

Ogólne warunki dotyczące kredytów, pożyczek, gwarancji i poręczeń otrzymanych przez pracowników, Dyrektorów Zarządzających, członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku nie odbiegają od warunków rynkowych.

29. Świadczenia pracownicze

Zatrudnienie w Grupie kształtowało się na następującym poziomie:

Nota 29.1

Zatrudnienie:	31.12.2008	31.12.2007
w etatach	1 768	1 701
w tym z wykształceniem:		
- wyższym	67%	64%
- licencyjnym	10%	12%
- średnim	23%	24%

Na świadczenia pracownicze składają się:

- Krótkoterminowe świadczenia pracownicze, w tym:
 - rezerwa na premie
 - rezerwa na niewykorzystane urlopy
 - ZFŚS
 - pozostałe
- Długoterminowe świadczenia pracownicze, w tym:
 - rezerwa na świadczenia emerytalne
 - rezerwa na nagrody jubileuszowe

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane rezerwy na krótkoterminowe świadczenia pracownicze w podziale na tytuły:

Nota 29.2

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze według tytułów (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Rezerwa na premie pracownicze	15 068	23 750
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	6 027	4 984
ZFŚS	592	581
Pozostałe	705	44
Razem krótkoterminowe świadczenia pracownicze	22 392	29 359

Bank nie finansuje pracowniczych programów emerytalnych.

W ramach długoterminowych świadczeń pracowniczych Bank rozpoznaje zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych i pośmiertnych oraz zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych. Oba rodzaje świadczeń mają charakter programów określonych świadczeń oraz należą do programów nie finansowanych przez aktywa. Bank przyjął zasadę pełnego rozpoznawania zysków i strat aktuarialnych w rachunku zysków i strat.

Odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne są regulowane przez odpowiednie przepisy Kodeksu Pracy i mają charakter obligatoryjny. Bank realizuje również dobrowolnie program wypłaty nagród jubileuszowych. Mimo, że obowiązek wypłaty takich nagród nie został zapisany w wewnętrznych regulacjach Banku, długi okres funkcjonowania tego rozwiązania a tym samym istniejące oczekiwania pracowników, co do utrzymania programu w przyszłości, spowodowały, że zobowiązania te zostały wycenione na równi z zobowiązaniami wynikającymi z Kodeksu Pracy. W przypadku programu nagród jubileuszowych zobowiązania zostały wycenione na podstawie zwyczajowej wysokości wypłat.

W poniższej tabeli został zaprezentowany podział długoterminowych zobowiązań pracowniczych na programy:

Nota 29.3

Wartość bieżąca zobowiązań (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne	1 451	975
Nagrody jubileuszowe	1 234	1 188
Razem długoterminowe świadczenia pracownicze	2 685	2 163
Zobowiązania ujęte w bilansie	2 685	2 163

Poniższe tabele przedstawiają uzgodnienie stanu na początek i koniec okresu wartości bieżącej długoterminowych zobowiązań pracowniczych:

Nota 29.4

Odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Bieżąca wartość zobowiązania na początek okresu	975	796
Koszty bieżącego zatrudnienia	475	199
Koszty odsetek	53	36
Koszty przeszłego zatrudnienia	-	-
Zyski (-)/straty(+) aktuarialne	-32	-36
Wyplacone świadczenia (-)	-20	-20
Bieżąca wartość zobowiązania na koniec okresu	1 451	975

Nota 29.5

Nagrody jubileuszowe (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Bieżąca wartość zobowiązania na początek okresu	1 188	1 132
Koszty bieżącego zatrudnienia	337	232
Koszty odsetek	57	48
Koszty przeszłego zatrudnienia	-	-
Zyski (-)/straty(+) aktuarialne	16	20
Wyplacone świadczenia (-)	-364	-244
Bieżąca wartość zobowiązania na koniec okresu	1 234	1 188

Koszty bieżącego i przeszłego zatrudnienia, zyski/straty aktuarialne są ujmowane w pozycji „koszty osobowe”, a koszty odsetek w pozycji „koszty z tytułu odsetek” w rachunku zysków i strat.

W poniższej tabeli zaprezentowano minimalną i maksymalną stopę dyskontową oraz przewidywaną stopę wzrostu wynagrodzeń uwzględnione w wycenie świadczeń.

Nota 29.6

Założenia aktuarialne, przyjęte dla celów wyceny	31.12.2008	31.12.2007
Minimalna stopa dyskontowa	5,1%	5,3%
Maksymalna stopa dyskontowa	6,5%	5,5%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń:		
- rok 1	14,0%	5,0%
- rok 2	10,0%	5,0%
- od 3 roku	5,0%	5,0%

Powyzsze zalozenia byly stosowane dla wyceny obu rodzajow swiadczen.

30. Zarządzanie ryzykiem

Bank identyfikuje, mierzy, monitoruje oraz zarządza wszystkimi ryzykami występującymi w jego działalności.

Bank dzieli procesy monitoringu, kontroli i zarządzaniem ryzykiem na następujące kategorie:

- ryzyka, dla których Bank określa wymogi kapitałowe metodami zdefiniowanymi Uchwałą Nr 1/2007 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie zakresu i szczególnych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (...)

- ryzyko kredytowe
- ryzyko płynności
- ryzyko walutowe
- ryzyko stopy procentowej
- ryzyko kontrahenta
- ryzyko operacyjne

– inne ryzyka, które zostały zidentyfikowane jako istotne w prowadzonej działalności bankowej zgodnie z Uchwałą Nr 4/2007 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego

- ryzyko biznesowe, w tym:
 - ryzyko strategiczne
 - ryzyko utraty reputacji

Zarząd Banku określa politykę ryzyka i przyjmuje zasady kontroli i zarządzania ryzykiem, określa politykę ustanawiania limitów dla wszystkich odpowiednich rodzajów ryzyka, a także procedury kontroli ryzyka.

Ryzyko kredytowe

Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Prowadząc działalność Bank udziela kredytów, pożyczek i gwarancji swoim klientom, jak również rozwija inne formy finansowania. Ten rodzaj działalności powoduje, iż Bank narażony jest na ryzyko, że udzielony kredyt bądź inna forma zaangażowania Banku nie zostanie spłacona przez kredytobiorcę w umownym terminie.

Ryzyko to występuje niezależnie od formy finansowania, a głównym źródłem tego ryzyka jest brak zdolności klienta do wywiązania się ze swoich zobowiązań wobec Banku.

Filozofia zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku opiera się na koncepcji zintegrowanego systemu zarządzania. Podejście zintegrowane oznacza, że identyfikacja, pomiar, monitorowanie i kontrola ryzyka we wszystkich obszarach działalności Banku, odbywa się w ramach wspólnej polityki kredytowej, jednolitej strategii oraz spójnych zasad, procedur, struktur i narzędzi w celu właściwego oszacowania i utrzymania adekwatności kapitałowej Banku w relacji do jego profilu ryzyka.

Podejście zintegrowane obejmuje wymiar operacyjny i strategiczny zarządzania ryzykiem kredytowym.

Strategiczne zarządzanie ryzykiem kredytowym dotyczy zarządzania na poziomie zagregowanym i jest powiązane z takimi aspektami działalności Banku jak: zarządzanie kapitałem i wartością Banku, polityką cenową, planowaniem i budżetowaniem.

Wymiar strategiczny skupia się na ryzyku w ujęciu portfelowym i obejmuje działania takie jak:

- implementacja polityki i strategii kredytowej Banku,
- budowa i rozwój systemów i narzędzi kredytowych (inżynieria kredytowa),
- monitoring i zarządzanie ryzykiem kredytowym w ujęciu portfelowym,
- raportowanie kredytowe, kontrola kredytowa.

Operacyjne zarządzanie ryzykiem kredytowym skupia się na zarządzaniu z punktu widzenia pojedynczej ekspozycji lub kredytobiorcy, akcentując takie elementy jak identyfikacja, pomiar, monitorowanie i kontrola poszczególnych ryzyk kredytowych.

Na wymiar operacyjny składają się następujące czynności:

- analiza kredytowa i decyzje kredytowe,
- administracja kredytów,

- monitoring ryzyka indywidualnych ekspozycji kredytowych,
- restrukturyzacja,
- windykacja.

Analiza ryzyka kredytowego dokonywana jest na podstawie obowiązującej w Banku standardowej metodologii oceny. Analizie podlega zarówno ryzyko związane z danym produktem kredytowym jak i ryzyko łącznego zaangażowania kredytowego Banku wobec podmiotu, obejmującego wszystkie udzielone kredyty i produkty finansowe obciążone ryzykiem kredytowym.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego, Bank stosuje wewnętrzne procedury przyznawania i monitorowania kredytów. W Banku funkcjonuje kilkupoziomowy system analizy wniosków kredytowych i podejmowania decyzji kredytowych, który ma na celu zapewnienie maksymalnej obiektywności w procesie oceny wniosku i minimalizację ryzyka, związanego z zaangażowaniem kredytowym Banku. Model podejmowania decyzji kredytowych uwzględnia następujące kryteria: łączne zaangażowanie finansowe Banku wobec klienta, przynależność klienta do linii biznesowej, rating wewnętrzny, kategorię ryzyka kredytowego. Bank wprowadził również do stosowania zasady ustalania i monitorowania branżowych limitów koncentracji zaangażowań.

Główne założenia i zasady funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem kredytowym Banku są zawarte w polityce zarządzania ryzykiem kredytowym, która uwzględnia wszystkie regulacje wydane przez nadzór bankowy, w tym zapisy Nowej Umowy Kapitałowej.

Polityka determinuje zasady i sposoby zarządzania ryzykiem kredytowym i obejmuje następujące obszary funkcjonalne Banku:

- proces udzielania kredytów w poszczególnych pionach biznesowych,
- procedury w zakresie monitorowania ekspozycji kredytowych na poziomie indywidualnym i portfelowym,
- zasady i kryteria jakościowe dotyczące stosowania prawnych zabezpieczeń kredytów,
- proces zarządzania kredytami trudnymi.

Pomiar i absorpcja strat kredytowych

W obszarze identyfikacji i pomiaru ryzyka, Bank wykorzystuje miary obrazujące oczekiwane, nieoczekiwane i poniesione straty kredytowe, generowane przez portfel kredytowy. Są to:

- Straty poniesione, a nieujawnione, na które tworzony jest odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości (IBNR),
- Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, na poniesione, zidentyfikowane straty,
- Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe,
- Rzeczywiste straty ekonomiczne,
- Straty oczekiwane,
- Straty nieoczekiwane.

Warunkiem skutecznego systemu zarządzania ryzykiem kredytowym jest nie tylko sprawny system pomiaru i kontroli ryzyka, ale również posiadanie zdolności do absorpcji strat kredytowych. Zależnie od tego, z jaką kategorią straty kredytowej Bank ma do czynienia, w celu jej absorpcji stosuje różne strategie jej pokrycia, co przedstawia poniższa tabela:

Kategoria straty kredytowej	Strategia absorpcji straty
Straty poniesione	Utrzymywanie odpowiedniego poziomu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości na poniesione, zidentyfikowane straty, rezerw na zobowiązania pozabilansowe i odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty
Straty oczekiwane	Dodawanie w procesie ustalenia oprocentowania (ceny) ekspozycji kredytowej, premii na pokrycie standardowych kosztów ryzyka, generowanych przez transakcję
Straty nieoczekiwane	Utrzymywanie bufora kapitałów własnych o wartości nie mniejszej niż wynikającej z wymogu kapitału regulacyjnego i wewnętrznego

Komponenty ryzyka kredytowego

Mierząc ryzyko kredytowe na poziomie klienta, Bank bierze pod uwagę następujące komponenty ryzyka:

- **PD** (Probability of Default) prawdopodobieństwo uzyskania przez klienta statusu default, które jest statystycznie oszacowaną wartością prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia niewykonania zobowiązania i przyznania klientowi statusu default w horyzoncie jednego roku,
- **EAD** (Exposure at Default) parametr szacujący wartość ekspozycji kredytowej, w momencie uzyskania przez klienta statusu default, w oparciu o bieżącą ekspozycję kredytową i jej możliwe zmiany w przyszłości,
- **LGD** (Loss Given Default) statystycznie oszacowana wartość, którą Bank spodziewa się stracić w wyniku wejścia kredytobiorcy w status default,

Powyższe komponenty stanowią podstawę wewnętrznego pomiaru ryzyka kredytowego w portfelach Banku.

Status default, jest nadawany kredytobiorcom, dla których Bank zaobserwował przesłanki niewykonania przez kredytobiorcę zobowiązania, wynikającego z umowy kredytowej. Przyjęta w Banku definicja zdarzenia default jest jednolitą definicją obowiązującą w całej Grupie Fortis.

Katalog obiektywnych przesłanek (zdarzeń default) uwzględnia dane ilościowe i jakościowe, do których należą między innymi:

- Zagrożenie upadłością,
- Ugoda,
- Rozpoczęte postępowanie układowe,
- Przepięstwo gospodarcze,
- Wypowiedzenie kredytów przez inne banki,
- Zaległość powyżej 90 dni w spłacie kapitału oraz/lub odsetek występujące w sposób ciągły na jakimkolwiek rachunku klienta lub występujące przekroczenie przyznanego klientowi limitu kredytowego.

Straty oczekiwane stanowią miarę statystyczną, odzwierciedlającą wielkość najbardziej prawdopodobnej straty kredytowej w ujęciu ekonomicznym (uwzględniając dyskonto w czasie oraz nakłady poniesione w procesie restrukturyzacji i windykacji), oczekiwanej w okresie jednego roku, z portfela ekspozycji kredytowych wobec kredytobiorców będących w sytuacji normalnej na początku okresu. Straty oczekiwane stanowią podstawową kategorię kosztów i są kalkulowane przy użyciu trzech komponentów ryzyka wspomnianych wyżej, tj. PD, EAD i LGD.

W ramach identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego, straty oczekiwane są porównane z odpisami aktualizującymi z tytułu utraty wartości, które są oparte na stratach poniesionych na moment bilansowy, a nie oczekiwanych szacunkach.

Kalkulacja rezerwy na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty oparta jest na prawdopodobieństwie przekwalifikowania ekspozycji kredytowej z portfela normalnego do portfela, którego aktywa utraciły wartość w ujęciu indywidualnym w danym okresie czasu, zwanym okresem ujawnienia, a następnie uzyskania przez tą ekspozycję statusu default. Dla portfela Commercial Banking i Retail Banking SE wartość przypisywanego okresu ujawnienia jest wynikiem empirycznej analizy efektywnej częstotliwości wykonywania przeglądów sytuacji finansowej klientów i wynosi odpowiednio 5 i 7 miesięcy. Dla pozostałej części portfela kredytowego stosowany jest okres 9 miesięcy.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR) wyliczone i księgowane są z częstotliwością miesięczną, w oparciu o stan portfela kredytowego (pozycje bilansowe jak i pozabilansowe) na koniec miesiąca bezpośrednio poprzedzającego miesiąc, w którym zostały one zaksięgowane.

System ratingowy

Wiarygodność kredytowa klientów - przedsiębiorstw Banku szacowana jest w oparciu o system ratingowy Fortis Masterscale, zawierający 17 klas ratingowych dla oceny podmiotów wywiązujących się ze zobowiązań i 3 klasy ratingowe dla przypadków niewykonania zobowiązania (default).

Rating nadawany jest klientom komercyjnym, wobec których łączne zaangażowanie kredytowe Banku przekracza 1 000 EUR. Poniższa tabela przedstawia grupy i klasy ratingowe wraz z przypisanymi prawdopodobieństwami niewykonania zobowiązania.

Klasa ratingowa	Średnie prawdopodobieństwo default (PD) - %
0	0
1-7	0,03 - 0,74
8-10	1,01 - 1,87
11-12	2,54 - 3,45
13-17	4,69 - 17,00

Kredytobiorcy w stosunku, do których zachodzi prawdopodobieństwo, że Bank nie odzyska wszystkich należnych kwot, bez uciekania się do realizacji zabezpieczeń, bądź którzy zalegają ponad 90 dni z uregulowaniem jakiegokolwiek istotnego zobowiązania kredytowego wobec Banku, klasyfikowani są do klas ryzyka 18, 19 lub 20 i otrzymują status default (niewykonania zobowiązania).

Klasy ryzyka 18 i 19 nadawane są klientom, w przypadku których pojawiło się wyraźnie zdefiniowane ryzyko oraz prawdopodobieństwo powstania w Banku strat związanych z nie uregulowaniem zobowiązań klienta, w przypadku braku poprawy jego sytuacji.

Rozróżnienie pomiędzy wartością 18 i 19 następuje w oparciu o fakt utworzenia na kliencie odpisu aktualizującego lub rezerwy. Wartość 19 nadawana jest klientom, dla których zidentyfikowano utratę wartości.

Klasa ryzyka 20 nadawana jest klientom w przypadku których wystąpiły opóźnienia w płatnościach rat oraz pojawiło się wysokie prawdopodobieństwo poniesienia przez Bank strat związanych z zaprzestaniem obsługi kredytów firmy na skutek kłopotów z płynnością oraz brakiem kapitałów pozwalających na kontynuowanie działalności operacyjnej.

Założeniem Grupy Fortis jest, aby oceny poziomu ryzyka kredytobiorcy, uzyskane za pomocą jakichkolwiek modeli używanych w Grupie Fortis w jakichkolwiek krajach, w których Grupa działa, były zawsze prezentowane za pomocą jednolitej skali systemu Fortis Masterscale.

Analiza ryzyka kredytowego

Poniższe tabele prezentują maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe aktywów finansowych i zobowiązań pozabilansowych oraz poziom odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw na zobowiązania pozabilansowe według stanu na 31 grudnia 2008 roku wraz z danymi porównawczymi według stanu na 31 grudnia 2007 roku.

Nota 30.1.1

Informacja o jakości zaangażowania (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 138 904	167 450
- należności bez utraty wartości	1 139 364	167 766
- odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	-460	-316
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 372 145	253 301
- papiery wartościowe	255 154	48 241
- pochodne instrumenty finansowe	1 116 991	205 060
- wycena do wartości godziwej	1 221 310	205 060
- korekta wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	-104 319	-
Należności od banków	606 373	1 084 283
- należności bez utraty wartości	606 447	1 084 360
- odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	-74	-77
Należności od klientów	14 823 117	11 195 867
- należności bez utraty wartości	14 611 998	11 134 563
- należności z utratą wartości, w tym:	470 792	255 713
ustalaną metodą indywidualną	426 870	223 162
ustalaną metodą kolektywną	43 922	32 551
- odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości na poniesione, zidentyfikowane straty	-211 972	-145 351
ustalaną metodą indywidualną	-185 292	-125 949
ustalaną metodą kolektywną	-26 680	-19 402
- odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	-47 701	-49 058
Inwestycje dostępne do sprzedaży	1 218 990	603 235
- papiery wartościowe	1 218 990	603 235
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	4 913 551	4 593 929
- zobowiązania pozabilansowe bez utraty wartości	4 886 301	4 539 268
- zobowiązania pozabilansowe z utratą wartości, w tym:	40 175	67 300
ustalaną metodą indywidualną	39 226	66 679
ustalaną metodą kolektywną	949	621
- rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-8 270	-4 911
ustalaną metodą indywidualną	-7 710	-4 596
ustalaną metodą kolektywną	-560	-315
- odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR) - zobowiązania pozabilansowe	-4 655	-7 728

Nota 30.1.2

Analiza portfela należności od klientów brutto (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Należności niezaległe bez utraty wartości	14 216 410	11 038 444
Należności zaległe bez utraty wartości	395 588	96 119
Należności z utratą wartości ustalaną metodą indywidualną z rezerwą	366 944	214 043
Należności z utratą wartości ustalaną metodą indywidualną bez rezerwy	59 926	9 119
Należności z utratą wartości ustalaną metodą kolektywną z rezerwą	42 970	29 031
Należności z utratą wartości ustalaną metodą kolektywną bez rezerwy	952	3 520
Razem należności od klientów brutto	15 082 790	11 390 276

W poniższej tabeli została zaprezentowana analiza walutowa należności od klientów, które nie są ani zaległe, ani w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości według stanu na 31.12.2008 roku wraz z danymi porównawczymi według stanu na 31.12.2007 roku.

Nota 30.1.3

Należności niezaległe bez utraty wartości wg walut (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
CAD	13	83
CHF	4 060 029	2 290 027
DKK	834	431
EUR	2 478 151	2 096 306
GBP	2 361	1 490
HUF	-	54
NOK	1 370	978
PLN	7 531 273	6 524 094
SEK	2 082	727
USD	140 297	124 254
Razem	14 216 410	11 038 444

Analiza należności od klientów, które nie są ani zaległe, ani w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości w podziale na klasy ratingowe według stanu na 31.12.2008 roku wraz z danymi porównawczymi według stanu na 31.12.2007 roku prezentuje poniższa tabela.

Nota 30.1.4

Należności niezaległe bez utraty wartości (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
1-7	2 414 105	2 445 404
8-10	4 015 296	3 532 205
11-12	2 128 125	1 750 645
13-17	752 407	136 694
Nie nadano ratingu	4 906 477	3 173 496
- w tym kredyty hipoteczne	4 328 069	2 608 429
Razem	14 216 410	11 038 444

Tabela poniżej prezentuje należności od klientów, w przypadku których nastąpiła utrata wartości w podziale na klasy ratingowe według stanu na 31.12.2008 roku wraz z danymi porównawczymi według stanu na 31.12.2007 roku.

Nota 30.1.5

Należności z utratą wartości (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
- ustalaną metodą indywidualną	531 178	223 162
18	9 014	8 872
19	175 935	129 727
20	152 833	82 438
Nie nadano ratingu	8 088	2 125
- ustalaną metodą kolektywną	43 922	32 551
18	237	591
19	412	442
20	4 057	7 094
Nie nadano ratingu	39 216	24 424
Razem	470 792	255 713

Kategoria „nie nadano ratingu” obejmuje klientów Banku, którzy nie posiadali nadanego ratingu kredytowego Fortis Masterscale lub posiadali rating wygasły. Zgodnie z zasadami systemu Fortis Masterscale, obowiązującymi w Banku procedurze nadania ratingu podlegają wyłącznie klienci komercyjni (podmioty gospodarcze), obsługiwani przez Pion Obsługi Średnich i Dużych Przedsiębiorstw oraz przez Pion Obsługi Małych Przedsiębiorstw i Klientów Indywidualnych, wobec których łączne zaangażowanie kredytowe Banku przekracza równowartość 1000 EUR.

W tabeli poniżej została zaprezentowana analiza wiekowa aktywów finansowych, które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości.

Nota 30.1.6

Okres przeterminowania należności zaległych bez utraty wartości (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Od 1 do 30 dni	354 341	78 573
Od 31 do 60 dni	16 043	15 412
Od 61 do 90 dni	17 139	2 134
Powyżej 91 dni	8 065	-
Razem należności zaległe bez utraty wartości	395 588	96 119

Poniższa tabela przedstawia typy zabezpieczeń przyjmowanych przez Bank dotyczące kredytów i pożyczek udzielonych klientom według stanu na 31.12.2008 roku, oraz dane porównawcze na 31.12.2007 roku.

Nota 30.1.7

Wartość nominalna zabezpieczeń ustanowionych na rzecz Banku (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Zabezpieczenia finansowe - środki pieniężne i ich ekwiwalenty	616 821	661 647
Zabezpieczenia finansowe - pozostałe	2 028 306	1 604 160
Zabezpieczenia niefinansowe - rzeczowe	21 840 015	11 590 331
Gwarancje i poręczenia	3 090 050	6 289 469
Razem zabezpieczenia otrzymane	27 575 192	20 145 607

Do zabezpieczeń zaprezentowanych powyżej należą następujące typy zabezpieczeń:

- zabezpieczenia finansowe – środki pieniężne i ich ekwiwalenty - ustanowione na środkach pieniężnych lub papierach wartościowych w formie kaucji, blokady rachunku bankowego bądź rachunku papierów wartościowych;
- zabezpieczenia finansowe – pozostałe – ustanowione na jednostkach uczestnictwa funduszy inwestycyjnych w formie blokady rachunku, przelew wierzycelności;
- zabezpieczenia niefinansowe – rzeczowe – ustanowione w formie zastawu rejestrowego, zwykłego, przewłaszczenia, hipoteki;
- gwarancje i poręczenia.

W portfelu należności od klientów, w przypadku których nastąpiła utrata wartości występują należności, których warunki zostały renegotjowane w kwocie 22 027 tys. PLN według stanu na 31.12.2008 roku, oraz 2 335 tys. PLN według stanu na 31.12.2007 roku.

Poniżej została zaprezentowana analiza ekspozycji kredytowych (bez banków) w podziale na linie biznesowe według stanu na 31.12.2008 roku oraz dane porównawcze według stanu na 31.12.2007 roku.

Nota 30.1.8

Ekspozycje kredytowe w podziale na linie biznesowe 31.12.2008 (w tys. PLN)	Retail Banking	Private Banking	Merchant Banking	Razem
Ekspozycje kredytowe bilansowe	8 590 455	217 126	6 275 209	15 082 790
Ekspozycje kredytowe pozabilansowe	1 449 807	12 185	3 380 228	4 842 220
Razem ekspozycje kredytowe brutto	10 040 262	229 311	9 655 437	19 925 010
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, na poniesione, zidentyfikowane straty	-112 731	-	-99 241	-211 972
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-1 616	-	-6 654	-8 270
Odpisy aktualizujące na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	-30 818	-306	-21 232	-52 356
- należności bilansowe	-28 763	-300	-18 638	-47 701
- zobowiązania pozabilansowe	-2 055	-6	-2 594	-4 655
Razem ekspozycje kredytowe netto	9 895 097	229 005	9 528 310	19 652 412

Ekspozycje kredytowe w podziale na linie biznesowe 31.12.2007 (w tys. PLN)	Retail Banking	Private Banking	Merchant Banking	Razem
Ekspozycje kredytowe bilansowe	5 873 596	212 362	5 304 318	11 390 276
Ekspozycje kredytowe pozabilansowe	1 376 739	13 834	3 109 970	4 500 543
Razem ekspozycje kredytowe brutto	7 250 335	226 196	8 414 288	15 890 819
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, na poniesione, zidentyfikowane straty	-86 179	-	-59 172	-145 351
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-1 115	-	-3 796	-4 911
Odpisy aktualizujące na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNR)	-29 796	-302	-26 688	-56 786
- należności bilansowe	-27 371	-286	-21 401	-49 058
- zobowiązania pozabilansowe	-2 425	-16	-5 287	-7 728
Razem ekspozycje kredytowe netto	7 133 245	225 894	8 324 632	15 683 771

Nota 30.1.9

Segment / Kategoria ryzyka 31.12.2008	Wartość ekspozycji kredytowej						Razem
	Retail Banking		Private Banking		Merchant Banking		
	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %	
Bez utraty wartości	9 799 988	98	229 311	100	9 384 743	96	19 414 042
Z utratą wartości:	240 274	2	-	-	270 694	4	510 968
- ustalaną metodą indywidualną	195 891	-	-	-	270 207	-	466 098
- ustalaną metodą portfelową	44 383	-	-	-	487	-	44 870
Razem ekspozycje kredytowe brutto	10 040 262	100	229 311	100	9 655 437	100	19 925 010

Segment / Kategoria ryzyka 31.12.2007	Wartość ekspozycji kredytowej						Razem
	Retail Banking		Private Banking		Merchant Banking		
	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %	
Bez utraty wartości	7 086 441	98	226 196	100	8 255 169	98	15 567 806
Z utratą wartości:	163 894	2	-	-	159 119	2	323 013
- ustalaną metodą indywidualną	128 876	-	-	-	158 334	-	287 210
- ustalaną metodą portfelową	35 018	-	-	-	785	-	35 803
Razem ekspozycje kredytowe brutto	7 250 335	100	226 196	100	8 414 288	100	15 890 819

Poniższa tabela przedstawia analizę portfela kredytów hipotecznych dla osób fizycznych poprzez relację wartości uruchomionych kredytów hipotecznych do wartości zabezpieczeń spłaty tych kredytów według stanu na 31.12.2008 roku wraz z danymi porównawczymi według stanu na 31.12.2007 roku.

Nota 30.1.10

Kredyty hipoteczne dla osób fizycznych 31.12.2008	Złotowe	Walutowe	Razem
Wartość bilansowa (w tys.PLN)	491 510	4 010 286	4 501 796
Średnia zapadalność (lata)	21,6	26,3	25,7
Średnie LTV (%)	81,7	86,6	86,1

Kredyty hipoteczne dla osób fizycznych 31.12.2007	Złotowe	Walutowe	Razem
Wartość bilansowa (w tys.PLN)	434 572	2 225 735	2 660 307
Średnia zapadalność (lata)	20,5	25,7	25,0
Średnie LTV (%)	85,6	88,9	88,4

Nota 30.1.11

Analiza portfela kredytów hipotecznych brutto (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Należności niezaległe bez utraty wartości	4 328 070	2 608 428
Należności zaległe bez utraty wartości	140 438	36 422
Należności z utratą wartości ustalaną metodą indywidualną z rezerwą	7 263	2 539
Należności z utratą wartości ustalaną metodą kolektywną z rezerwą	25 896	12 777
Należności z utratą wartości ustalaną metodą kolektywną bez rezerwy	129	141
Razem kredyty hipoteczne brutto	4 501 796	2 660 307

W tabeli poniżej została zaprezentowana analiza wiekowa kredytów hipotecznych, które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości.

Nota 30.1.12

Okres przeterminowania kredytów hipotecznych zaległych bez utraty wartości (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Od 1 do 30 dni	129 674	30 847
Od 31 do 60 dni	6 846	4 048
Od 61 do 90 dni	3 918	1 527
Razem kredyty hipoteczne zaległe bez utraty wartości	140 438	36 422

W poniższej tabeli została zaprezentowana analiza walutowa kredytów hipotecznych według stanu na 31.12.2008 roku wraz z danymi porównawczymi według stanu na 31.12.2007 roku.

Nota 30.1.13

Kredyty hipoteczne wg walut (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
CHF	3 940 935	2 177 361
EUR	63 185	42 601
PLN	491 510	434 572
USD	6 166	5 773
Razem kredyty hipoteczne	4 501 796	2 660 307

Poniższa tabela przedstawia koncentrację portfela kredytowego brutto dla ekspozycji bilansowych i pozabilansowych klientów (bez banków) w podziale na branże, według stanu na 31.12.2008 roku oraz dane porównawcze według stanu na 31.12.2007 roku.

Nota 30.1.14

Portfel kredytowy według branż	31.12.2008		31.12.2007	
	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %
Osoby fizyczne	5 331 892	26,62	3 475 222	21,87
Handel hurtowy	2 700 460	13,48	2 536 020	15,96
Oświata, opieka medyczna	1 747 423	8,72	1 368 557	8,61
Budownictwo gospodarcze i inżynieria	1 572 791	7,85	918 221	5,78
Maszyny	1 173 341	5,89	998 835	6,29
Handel detaliczny	918 984	4,59	679 421	4,28
Żywność, tytoń, napoje	721 967	3,62	700 142	4,41
Chemikalia i tworzywa sztuczne	698 473	3,49	748 753	4,71
Drewno, wyroby z drewna	411 340	2,06	447 109	2,81
Statki	423 956	2,12	316 453	1,99
Instytucje finansowe	430 509	2,16	254 197	1,60
Sport, turystyka, kultura i sztuka	384 174	1,92	357 519	2,25
Pojazdy mechaniczne	333 997	1,67	283 986	1,79
Usługi administracyjne	236 298	1,18	214 493	1,35
Ceramika i szkło	245 759	1,23	169 333	1,07
Przemysł meblowy i elektryczny	244 798	1,22	238 448	1,50
Tekstylia, wyroby skórzane	155 536	0,78	198 056	1,25
Transport	179 288	0,90	162 352	1,02
Inne środki transportu	151 898	0,76	91 647	0,58
Produkcja metali i niemetali	115 653	0,58	71 763	0,45
Papier, wyroby papiernicze	131 818	0,66	118 307	0,74
Drukarnie i wydawnictwa	122 866	0,61	151 567	0,95
Inne usługi	31 798	0,16	56 929	0,36
Łączność	25 901	0,13	33 902	0,21
Budownictwo mieszkaniowe	43 706	0,22	61 047	0,38
Pozostała produkcja	1 118 227	5,61	831 220	5,23
Pozostałe	272 157	1,35	407 320	2,56
Razem portfel kredytowy według branż	19 925 010	100,00	15 890 819	100,00

Koncentracja ryzyka kredytowego

Bank w pełni przestrzega i monitoruje limity wynikające z Ustawy Prawo Bankowe określające wielkości koncentracji wierzytelności obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie.

Zgodnie z art. 71 Ustawy Prawo Bankowe maksymalne limity dla Banku na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiły:

- 395 504 tys. PLN (zgodnie z przepisami 25% funduszy własnych Banku) w przypadku limitu dla zaangażowania Banku wobec każdego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, gdy żaden z nich nie jest podmiotem powiązany z Bankiem,
- 316 403 tys. PLN (zgodnie z przepisami 20% funduszy własnych Banku) w przypadku limitu dla zaangażowania Banku wobec każdego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest w stosunku do Banku podmiotem dominującym lub zależnym albo jest podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec Banku,
- 158 202 tys. PLN (zgodnie z przepisami 10% funduszy własnych Banku) w przypadku limitu określającego poziom, od którego określone jest duże zaangażowanie.

W 2008 roku, ani w 2007 roku nie został przekroczony limit maksymalnego zaangażowania w stosunku do żadnego klienta lub grupy kapitałowej określony w Ustawie Prawo Bankowe.

Ryzyko płynności, walutowe, stopy procentowej

Bank definiuje ryzyko płynności jako ryzyko utraty zdolności do terminowego regulowania zobowiązań płatniczych, pozyskiwania alternatywnych do aktualnie posiadanych funduszy, generowania dodatniego salda przepływów gotówkowych w określonym horyzoncie czasowym.

Rynkowe ryzyko stopy procentowej to ryzyko niekorzystnych zmian wyniku finansowego Banku lub kapitałów Banku, na skutek jednej z następujących przyczyn:

- odmiennego sposobu uzależnienia oprocentowania aktywów banku i finansujących ich zobowiązań od stawek rynkowych (ryzyko niedopasowania);
- zmian rynkowych stóp procentowych, które mają wpływ na wartość godziwą otwartych pozycji Banku (ryzyko zmienności stóp procentowych) lub
- realizacji przez klientów opcji wbudowanych w produkty bankowe, które mogą być realizowane w następstwie zmian rynkowych stóp procentowych (ryzyko opcji klienta).

Rynkowe ryzyko walutowe to ryzyko niekorzystnych zmian wyniku finansowego Banku, na skutek zmiany rynkowych kursów wymiany walut spot.

Bank monitoruje ryzyko płynności, ryzyko walutowe i ryzyko stóp procentowych za pomocą wielowymiarowego systemu limitów i raportów.

System limitów jest nałożony na większość analizowanych parametrów ryzyka płynności, walutowego i stopy procentowej. Limity są ustalane w taki sposób, aby:

- Został zachowany pożądany profil rynkowego ryzyka, ustanowiony w strategiach Banku
- Ustalone przez Bank limity nie przekraczały limitów, o ile istnieją, ustanowionych dla tych samych portfeli i rodzaju ryzyk przez Fortis Bank Bruksela.

W przypadku przekroczenia limitu, jednostka odpowiedzialna za utrzymanie raportowanych wartości poniżej danego limitu jest zobowiązana do podjęcia działań umożliwiających zmniejszenie wartości danego ryzyka zgodnie z istniejącymi w Banku procedurami.

System informacyjny Banku, rozwijany jest w taki sposób, aby Bank mógł codziennie, w pełni automatycznie monitorować, analizować i raportować poziom ryzyka płynności, walutowego i rynkowego ryzyka stopy procentowej. Ponadto, system informacyjny, zapewnia gromadzenie (historyzację) danych, o operacjach i transakcjach na stopę procentową, wartościach indyktorów różnego rodzaju ryzyk oraz stawek rynkowych.

Celem polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem jest zapewnienie, aby pracownicy odpowiedzialni za nadzór i obsługę procesów zarządzania ryzykiem, charakteryzowali się wysokim morale oraz posiadali ugruntowaną wiedzę praktyczną i teoretyczną dotyczącą wykonywanych czynności.

Bank w swojej polityce przyjmuje zasadę, iż funkcje biznesowe (bezpośrednie zawieranie transakcji), operacyjne (np. księgowanie transakcji, rozliczanie transakcji), kontrolne (pomiar i monitorowanie poziomu ryzyka), wchodzące w skład procesu zarządzania ryzykiem walutowym, stopy procentowej i płynności, są realizowane przez jednostki wzajemnie oddzielone organizacyjnie i podlegające różnym członkom Zarządu.

Polityka wyraźnego odseparowania funkcji:

- biznesowych, od funkcji kontroli poziomu ryzyka - ma na celu zapewnienie, iż jakość kontroli poziomu ryzyka walutowego i stopy procentowej nie obniży się na skutek wewnętrznego konfliktu interesów oraz, że wyniki kontroli wskazujące na zbyt wysoki poziom ryzyka walutowego spotkają się z właściwą reakcją Kierownictwa Banku,
- operacyjnych od funkcji kontroli ryzyka - ma na celu zapewnienie, iż jakość kontroli poziomu ryzyka, nie obniży się na skutek wewnętrznego konfliktu interesów oraz, że wyniki kontroli wskazujące na zbyt wysoki poziom ryzyka spotkają się z właściwą reakcją Kierownictwa Banku,
- operacyjnych od funkcji biznesowych – ma na celu zapewnienie, iż jakość procesów operacyjnych, nie obniży się na skutek wewnętrznego konfliktu interesów.

Bank posiada polityki w zakresie kontroli ryzyka i zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz postępowania w przypadku zaistnienia zdarzeń kryzysowych. Polityki te, w naturalny sposób, odnoszą się również do procesów dotyczących zarządzania ryzykiem walutowym i stopy procentowej. W 2008 roku oraz w okresie porównywalnym, tj. w 2007 roku Bank nie uzyskał aktywów finansowych lub niefinansowych poprzez przejęcie ustanowionych zabezpieczeń w celu poprawy warunków kredytowania.

Ryzyko płynności

Bank rozróżnia następujące rodzaje płynności:

- płynność natychmiastową – w okresie bieżącego dnia,
- płynność przyszłą – w okresie powyżej bieżącego dnia, z dodatkowym podziałem na:
 - płynność bieżącą – w okresie do 10-ciu dni,
 - płynność krótkoterminową – w okresie do trzech miesięcy,
 - płynność średnioterminową – w okresie od trzech miesięcy do jednego roku,
 - płynność długoterminową – w okresie od jednego roku do trzech lat,
 - płynność długoterminową – w okresie od jednego roku do pięciu lat,
 - płynność długoterminową – w okresie od jednego roku do dziesięciu lat.

Bank definiuje ryzyko płynności jako ryzyko utraty jego zdolności do:

- terminowego regulowania zobowiązań płatniczych,
- pozyskiwania alternatywnych do aktualnie posiadanych funduszy,
- generowania pozytywnego salda przepływów gotówkowych w określonym horyzoncie czasowym.

Strategia Banku polega na:

- Zapewnieniu wysokiej jakości standardów procesów dotyczących zarządzania płynnością. Strategia stanowi, iż działania zmierzające do poprawy jakości procesów dotyczących zarządzania płynnością mają w Banku najwyższy priorytet,
- Dążeniu do zapewnienia, iż zależność Banku od warunków rynkowych jest na tyle ograniczona, iż w sytuacji kryzysu rynkowego, Bank będzie w stanie utrzymać swoją płynność przez okres trzech miesięcy, bez jednoczesnego ograniczania spektrum świadczonych usług i bez inicjowania zmian w zakresie podstawowego profilu działalności. W przypadku kryzysu rynkowego trwającego przez dłuższy czas, strategia Banku zakłada utrzymanie płynności, jednakże Bank nie zakłada w takiej sytuacji, iż kontynuował będzie wcześniej obrany kierunek rozwoju i dopuszcza wprowadzenie kosztownych procesów zmiany profilu działalności,;
- Aktywnym minimalizowaniu prawdopodobieństwa wystąpienia niekorzystnych zdarzeń dotyczących Banku. Ponieważ jednak wystąpienia takich zdarzeń nie można w całości wykluczyć, strategia Banku polega również na zapewnieniu, iż w przypadku zaistnienia takich zdarzeń Bank zachowa płynność finansową przy możliwie minimalnych kosztach własnych (wymiernych i niewymiernych) i podejmie skuteczne działania w celu jak najszybszego przywrócenia zaufania klientów i instytucji finansowych.

Oprócz bazy depozytowej klientów niebankowych głównym źródłem finansowania są pożyczki z grupy Fortis. Bank ma zapewnione stałe źródło finansowania poprzez długoterminowe pożyczki.

Na dzień 31.12.2008 roku struktura uruchomionych pożyczek wyglądała następująco:

- EUR 200 mln - zapadalność w styczniu 2010,
- CHF 445 mln - zapadalność w marcu 2010,
- EUR 500 mln - zapadalność w czerwiec 2010,
- CHF 297 mln - zapadalność w październik 2010,
- CHF 100 mln - zapadalność w lipcu 2011,
- PLN 763 mln - zapadalność w lipcu 2011,

- CHF 212 mln - zapadalność w czerwcu 2012,
- EUR 3 mln - zapadalność w czerwiec 2012,
- PLN 725 mln - zapadalność w czerwcu 2012,
- CHF 295 mln - zapadalność w czerwcu 2012,
- EUR 100 mln - zapadalność w wrześniu 2017,

W poniższej tabeli została zaprezentowana luka płynności według stanu na 31 grudnia 2008 roku oraz na 31 grudnia 2007 roku.

Nota 30.2.1

Luka płynności (w mln PLN)		Wielkość	Niewykorzystany limit	Limit	% wykorzystanego limitu	Przekroczenie limitu
31. 12.2008	10D	3 318	-908	2 410	138%	Tak
	3M	5 599	-3 229	2 370	236%	Tak
	1Y	2 292	-340	1 952	117%	Tak
31.12.2007	10D	1 352	126	1 478	91%	Nie
	3M	2 009	-544	1 465	137%	Tak
	1Y	1 272	-	1 272	100%	Nie

Przekroczenie limitu luki dziesięciodniowej oraz trzymiesięcznej na dzień 31 grudnia 2008 roku wynika z faktu znacznego odpływu depozytów klientów. Obniżenie łącznego salda depozytów spowodowało zawirowania na trendach statystycznych wykorzystywanych w kalkulacji luk płynnościowych Banku, co w konsekwencji spowodowało przekroczenia wewnętrznych limitów płynności. Biorąc jednak pod uwagę podpisane w grudniu przez Bank długoterminowe linie płynnościowe sytuacja płynnościowa Banku jest stabilna.

Poniższa tabela przedstawia analizę pozycji bilansowych i instrumentów pochodnych w podziale na rezydualne terminy zapadalności i wymagalności według stanu na 31.12.2008 roku oraz dane porównawcze według stanu na 31.12.2007 roku.

Nota 30.2.2

31.12.2008 (w tys. PLN)	Bez określone go terminu	Do 1 m-ca	1 - 3 m - ce	3 - 12 m - cy	1 - 3 lat	3 - 5 lat	> 5 lat	Razem
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	-	-	-	-	-	-	1 494 888
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-104 319	235 691	225 361	672 594	238 019	19 031	85 768	1 372 145
Należności od banków	-74	591 172	3 735	4 999	6 541	-	-	606 373
Należności od klientów	211 005	2 955 491	742 467	1 709 768	2 139 867	1 518 109	5 546 410	14 823 117
Inwestycje dostępne do sprzedaży	18 242	-	49 500	387 911	282 796	34 829	445 712	1 218 990
Inne aktywa	-	-	-	-	-	-	-	370 791
Pozycja długa	124 854	3 782 354	1 021 063	2 775 272	2 667 223	1 571 969	6 077 890	19 886 304
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	110 161	184 396	470 120	144 783	15 891	36 250	961 601
Zobowiązania wobec banków	-	1 810 320	5 890	44 178	3 262 961	2 310 380	120 754	7 554 483
Zobowiązania wobec klientów	42	4 731 659	1 155 450	481 175	2 937 074	-	2 812	9 308 212
Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	-	-	-	417 240	417 240
Pozostałe pasywa	-	-	-	-	-	-	-	1 644 768
Pozycja krótka	42	6 652 140	1 345 736	995 473	6 344 818	2 326 271	577 056	19 886 304
Luka - bilans	124 812	-2 869 786	-324 673	1 779 799	-3 677 595	-754 302	5 500 834	-

Instrumenty pochodne								
Kwoty kupione	-	3 317 720	3 026 439	8 175 074	2 272 745	1 018 635	1 562 910	19 373 523
Kwoty sprzedane	-	3 198 363	2 985 866	8 113 354	2 264 397	1 018 502	1 562 910	19 143 392
Luka - pozabilans	-	119 357	40 573	61 720	8 348	133	-	230 131
31.12.2007 (w tys. PLN)	Bez określone go terminu	Do 1 m-ca	1 - 3 m - ce	3 - 12 m - cy	1 - 3 lat	3 - 5 lat	> 5 lat	Razem
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	-	-	-	-	-	-	710 793
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-	64 215	56 292	70 268	5 636	43 134	13 756	253 301
Należności od banków	-77	891 268	40 711	151 991	390	-	-	1 084 283
Należności od klientów	61 308	2 516 402	351 789	1 660 554	2 012 759	1 130 346	3 462 709	11 195 867
Inwestycje dostępne do sprzedaży	18 236	-	-	95 835	219 261	179 899	90 004	603 235
Inne aktywa	-	-	-	-	-	-	-	363 535
Pozycja długa	79 467	3 471 885	448 792	1 978 648	2 238 046	1 353 379	3 566 469	14 211 014
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	48 073	58 159	77 196	4 209	6 617	7 127	201 381
Zobowiązania wobec banków	-	1 905 747	17 057	483 626	306 934	3 068 400	113 781	5 895 545
Zobowiązania wobec klientów	-	5 645 063	241 757	94 094	3 162	16 119	307 233	6 307 428
Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	-	-	-	358 200	358 200
Pozostałe pasywa	-	-	-	-	-	-	-	1 448 460
Pozycja krótka	-	7 598 883	316 973	654 916	314 305	3 091 136	786 341	14 211 014
Luka - bilans	79 467	-4 126 998	131 819	1 323 732	1 923 741	-1 737 757	2 780 128	-
Instrumenty pochodne								
Kwoty kupione	-	5 825 846	3 055 380	4 743 442	925 860	770 693	897 785	16 219 006
Kwoty sprzedane	-	5 709 557	2 937 526	4 760 647	944 569	770 693	897 785	16 020 777
Luka - pozabilans	-	116 289	117 854	-17 205	-18 709	-	-	198 229

Ryzyko walutowe

Strategia Banku polega na zapewnieniu wysokiej jakości standardów procesów zarządzania ryzykiem walutowym. Strategia stanowi, iż działania zmierzające do poprawy jakości procesów dotyczących zarządzania ryzykiem walutowym mają w Banku wysoki priorytet.

Zgodnie ze strategią Banku w odniesieniu do ekspozycji na rynkowe ryzyko walutowe Bank przeprowadza operacje skutkujące przyjmowaniem pozycji walutowych wrażliwych na zmiany kursów rynkowych, w celu osiągnięcia pozytywnego wyniku finansowego.

Ponadto, stopień ekspozycji Banku na rynkowe ryzyko walutowe jest stale ograniczony od góry, w taki sposób, aby zapewnić z wysokim prawdopodobieństwem, iż:

- w sytuacji zwykłej (nie kryzysowej) zmienności rynku, w żadnym dniu roku kalendarzowego roczny skumulowany wynik finansowy (osiągnięty z tytułu ekspozycji Banku na ryzyko walutowe) nie osiągnie poziomu straty, przekraczającej dwukrotność planowanego do osiągnięcia w danym roku zysku (z tytułu ekspozycji Banku na ryzyko walutowe),

- w sytuacji wystąpienia kryzysu rynkowego, w żadnym dniu roku kalendarzowego roczny skumulowany wynik finansowy (osiągnięty z tytułu ekspozycji Banku na ryzyko walutowe), nie osiągnie poziomu straty przekraczającej 10% kapitału.

Zgodnie z polityką Banku, poziomem rynkowego ryzyka walutowego zarządza Departament Skarbu. Departament Skarbu czyni to poprzez zarządzanie pozycją walutową Banku, którą kształtuje zawierając transakcje walutowe z Klientami i innymi Bankami. W celu skutecznego i precyzyjnego zarządzania pozycją walutową, Departament Skarbu korzysta z systemu informacyjnego Banku, który w trybie ciągłym, dostarcza aktualnych informacji na temat:

- pozycji walutowej zarządzanej przez Departament Skarbu,
- całkowitej pozycji walutowej zarządzanej przez Departament Skarbu,
- wartości VaR dziennej,
- wartości VaR nocnej,
- wyniku dziennego z tytułu zarządzania pozycją walutową (po odjęciu marż komercyjnych, wolnych od ryzyka).

Wartości na koniec dnia są przygotowywane i raportowane przez Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym i Płynności.

Bank w swojej polityce szczególną wagę przykłada do jakości metodologii służącej do wyznaczenia VaR. Value at risk (w skrócie VaR) - wartość zagrożona jest miarą, o jaką wartość rynkowa składnika aktywów lub portfela aktywów może się zmniejszyć przy określonych założeniach, w ustalonym czasie i z zadanyim prawdopodobieństwem. Wymagane jest, aby VaR wyznaczany był z 99% poziomem ufności. W kalkulacji VaR dla ryzyka F/X uwzględniony jest jednodniowy termin utrzymania pozycji walutowych. Metodologia ta podlega corocznej ocenie jakości, poprzez wykonywanie testu polegającego na porównaniach prognozowanych wartości i wartości wyznaczonych na bazie faktycznych zmian kursów wymiany walut, przy założeniu utrzymywania danej pozycji walutowej (weryfikacja historyczna lub tzw. „back testing”). Okres porównawczy dotyczy ostatnich 250 dni roboczych.

Dane na temat wykorzystania limitów pozycji walutowej zarządzanej przez Departament Skarbu i wartości zagrożonej są przedstawione w poniższej tabeli:

Nota 30.3.1

Dane na temat ryzyka walutowego	31.12.2008		31.12.2007	
	(w tys. PLN)			
Wykorzystanie limitu pozycji	16%	24 381	15%	22 744
Wykorzystanie limitu VaR	25%	297	23%	279

Wykorzystanie limitów dla portfela ryzyka walutowego, zarządzanego przez Departament Skarbu, przedstawiało się następująco:

Nota 30.3.2

1.01.2008 – 31.12.2008	Wykorzystanie limitów		
	minimalne	średnie	maksymalne
VaR	2%	9%	75%
Całkowita pozycja walutowa	5%	12%	33%

1.01.2007 – 31.12.2007	Wykorzystanie limitów		
	minimalne	średnie	maksymalne
VaR	2%	12%	50%
Całkowita pozycja walutowa	4%	13%	30%

Poniższa tabela przedstawia strukturę walutową aktywów i pasywów Banku w równowartości złotówkowej na dzień 31.12.2008 roku wraz z danymi porównawczymi według stanu na 31.12.2007 roku.

Nota 30.3.3

Składniki pozycji walutowej (w tys. PLN)	31.12.2008		31.12.2007	
	Aktywa	Pasywa	Aktywa	Pasywa
HUF	80	670	65	383
CZK	479	776	283	4 454
AUD	163	209	249	323
JPY	980	193	2 519	283
USD	202 033	358 251	507 739	573 721
CAD	1 155	1 883	1 528	1 615
GBP	73 721	80 023	89 289	88 724
DKK	32 571	19 958	39 606	22 320
NOK	24 400	13 743	54 115	16 045
CHF	4 261 222	3 853 743	2 326 553	1 793 333
SEK	15 745	9 188	35 483	21 975
EUR	3 587 627	5 732 704	2 674 748	2 850 280
SKK	1 769	-	9	498
PLN	11 683 123	9 811 466	8 478 823	8 836 403
Inne waluty wymienne	1 236	3 497	5	657
Razem	19 886 304	19 886 304	14 211 014	14 211 014

Ryzyko stopy procentowej

Strategia Banku w odniesieniu do ekspozycji na rynkowe ryzyko stopy procentowej stanowi, iż Bank przeprowadza operacje skutkujące przyjmowaniem otwartych pozycji ryzyka stopy procentowej, w celu osiągnięcia pozytywnego wyniku finansowego. Ponadto, stopień ekspozycji Banku na rynkowe ryzyko stopy procentowej jest stale ograniczony w taki sposób, aby zapewnić z wysokim prawdopodobieństwem, iż:

- w sytuacji zwykłej (nie kryzysowej) zmienności rynku, w żadnym dniu roku kalendarzowego kwota skumulowanego wyniku finansowego¹ (osiągniętego z tytułu operacji podlegających ekspozycji na rynkowe ryzyko stopy procentowej) wraz ze skumulowaną zmianą wartości kapitału², nie osiągnie wartości ujemnej, przekraczającej planowany do osiągnięcia w danym roku zysk (z tytułu operacji podlegających ekspozycji na rynkowe ryzyko stopy procentowej),
- w sytuacji kryzysowej zmienności rynku, w żadnym dniu roku kalendarzowego kwota skumulowanego wyniku finansowego (osiągniętego z tytułu operacji podlegających ekspozycji na rynkowe ryzyko stopy procentowej) wraz ze skumulowaną zmianą wartości kapitału, nie osiągnie wartości ujemnej, przekraczającej 10% kapitału,

Rynkowe ryzyko stopy procentowej koncentruje się w dwóch, opisanych powyżej rozłącznych portfelach: stopy procentowej GMK zarządzanym przez Departament Skarbu oraz ALM zarządzanym przez Komitet Ryzyka Rynkowego, Płynności i ALM. Polityka Banku stanowi, iż ryzyko stopy procentowej jest analizowane zarówno w każdym z tych portfeli z osobna jak i na poziomie całego portfela bankowego Banku.

Polityka Banku wyznacza dla portfela bankowego i portfela ALM trzy podstawowe typy analiz.

Analizy te stanowią integralną część systemu limitowania ryzyka stopy procentowej w Banku i są przeprowadzane w trybie miesięcznym lub kwartalnym – zgodnie z poniższym opisem.

1. Analiza wartości zagrożonej dla portfela bankowego i portfela ALM (VaR)

Wartość zagrożona jest liczona z poziomem ufności wynoszącym 99% i dla 2 miesięcznego okresu utrzymania stałej pozycji ryzyka stopy procentowej. Analiza wykonywana jest co miesiąc.

2. Przychody odsetkowe narażone na ryzyko (EaR).

¹ tj. za okres od początku roku kalendarzowego do danego dnia roku kalendarzowego.

² Skumulowana zmiana wartości kapitału, rozumiana jako skumulowana zmiana wartości godziwej instrumentów finansowych (powstała na skutek zmiany stóp procentowych), których wycena, w świetle obowiązujących przepisów o rachunkowości, jest odnoszona na kapitał banku.

Istotą analizy są symulacje przyszłych (w okresie najbliższych 3 lat) przychodów odsetkowych netto, przy założeniu różnych scenariuszy krzywej stóp procentowych. Symulacje wykonywane są na aktualnej strukturze bilansu, która zmienia się dynamicznie pod wpływem realizacji planów budżetowych i w reakcji na zmiany krzywej stóp procentowych. Polityka stanowi, iż symulacje wykonywane są najrzadziej kwartalnie i co najmniej dla poniżej wymienionych, sześciu podstawowych scenariuszy krzywej stóp procentowych.

- Scenariusz Centralny - polegający na utrzymaniu aktualnej krzywej stóp procentowych.
- Scenariusz Przyszły (Forward) – polegający na założeniu, że przyszłe krzywe stóp procentowych, będą faktycznie zgodne z obecnie obserwowanymi poziomami przyszłych stóp procentowych.
- Scenariusz (+100 bp) – polegający na równoległym przesunięciu aktualnej krzywej stóp procentowych do góry o 100 bp. Całe przesunięcie następuje w pierwszym miesiącu podlegającym symulacji, po czym kształt krzywej już się nie zmienia.
- Scenariusz (-100bp) – polegający na równoległym przesunięciu aktualnej krzywej stóp procentowych w dół o 100 bp. Całe przesunięcie następuje w pierwszym miesiącu podlegającym symulacji, po czym krzywa już się nie zmienia.
- Scenariusz (+100 bp KT - 100 bp LT) – inaczej nazywany spłaszczeniem, polegający na zmianie aktualnego kształtu krzywej, poprzez podniesienie jej na wysokości 1 M o 100 bp i obniżeniu jej na wysokości 10Y o 100 bp. Całe przesunięcie następuje w pierwszym miesiącu podlegającym symulacji, po czym kształt krzywej już się nie zmienia.
- Scenariusz (-100 bp KT + 100 bp LT) – inaczej nazywany zwiększeniem stromości krzywej, polegający na zmianie aktualnego kształtu krzywej, poprzez obniżenie jej na wysokości 1 M o 100 bp i podniesienie jej na wysokości 10Y o 100 bp. Całe przesunięcie następuje w pierwszym miesiącu podlegającym symulacji, po czym kształt krzywej już się nie zmienia.

3. Wrażliwość na przesunięcie równoległe krzywej stóp procentowych (+100 bp shift). Analiza polega na wyznaczeniu wrażliwości wartości bieżącej netto, aktywów i pasywów Banku na równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych w górę o 100 bp. Wrażliwość wyznaczana jest jako wartość bezwzględna z różnicy wartości bieżących netto aktywów i pasywów, uzyskanych poprzez: po pierwsze - dyskontowanie aktualną krzywą, po drugie - dyskontowanie krzywą przesuniętą w górę o 100 bp. Analiza przeprowadzana jest co miesiąc.

Podstawowe analizy ryzyka stopy wykonywane dla portfela Stopy Procentowej zarządzanego przez Departament Skarbu.

Zgodnie z polityką Banku dla tego portfela są wykonywane dwa podstawowe typy analiz ryzyka. Analizy te stanowią ważną, integralną część systemu limitowania ryzyka stopy procentowej w Banku i są przeprowadzane w trybie dziennym – zgodnie z poniższym opisem.

1. Analiza wartości zagrożonej (VaR).
Wartość zagrożona jest liczona z poziomem ufności wynoszącym 99% i dla 1 dniowego okresu utrzymania stałej pozycji ryzyka stopy procentowej. Analiza wykonywana jest codziennie.
2. Analiza Modified Duration (N).

Celem tej analizy, jest wyznaczenie pierwszej pochodnej (Modified Duration(N)) funkcji, opisującej wartość bieżącą portfela, w zależności od zmiennej, jaką jest stopa procentowa. Analiza wykonywana jest codziennie.

Dodatkowe analizy

Poza powyżej wymienionymi podstawowymi analizami ryzyka stopy procentowej, które mają kluczowe znaczenie dla systemu limitowania ryzyka stopy procentowej, Bank dodatkowo wyszczególnia w swojej Polityce, zestaw standardowych analiz ryzyka stopy procentowej:

1. Basis Point Sensitivity.
Basis Point Sensitivity stanowi oszacowanie wrażliwości wartości bieżącej portfela na punktową zmianę kształtu krzywej stóp procentowych o 1 punkt bazowy (0.01%)
2. Analizy wrażliwości na skrajne zmiany stóp procentowych (testy skrajnych warunków).

W uzupełnieniu do wcześniej wymienionych analiz, których celem jest szacowanie wrażliwości portfeli (w sensie zmiany wartości bieżącej i zmiany przyszłych przychodów odsetkowych netto) na rynkowe zmiany stóp procentowych, Bank

przeprowadza analizy, mające na celu oszacowanie wrażliwości na znacznie większe niż zazwyczaj obserwowane - skrajne zmiany stóp procentowych. Analizy przeprowadzane są dla portfela bankowego.

Informacje na temat obciążenia ryzykiem stóp procentowych

Na koniec 2008 roku oraz w porównywalnym okresie 2007 roku ryzyko Banku na zmianę stóp procentowych przedstawiało się następująco:

Nota 30.4.1

VaR 2-miesięczny, na portfelu bankowym (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
	16 285	12 110

Nota 30.4.2

Bp sensitivity (+1bp) 31.12.2008 (w tys. PLN)	CHF	EUR	PLN	USD	Pozostałe	Razem
D7	5,6	2,1	-0,5	-	-	7,2
M1	1,5	6,0	-3,7	0,6	0,1	4,5
M3	-43,4	-9,2	-0,6	0,1	-	-53,1
M6	-25,7	-3,2	-0,7	-	-	-29,6
M9	-	0,1	-4,8	0,1	-	-4,6
M12	-	-0,5	-11,1	0,1	-	-11,5
Y2	-	-0,8	-4,3	0,1	-	-5,0
Y3	-	-0,7	-8,8	-	-	-9,5
Y5	-	2,3	-57,2	-	-	-54,9
Y10	-	0,4	-58,3	-	-	-57,9
suma	-62,0	-3,5	-150,0	1,0	0,1	

Bp sensitivity (+1bp) 31.12.2007 (w tys. PLN)	CHF	EUR	PLN	USD	Pozostałe	Razem
D7	-0,5	-1,2	-1,8	-	-	-3,5
M1	-2,4	3,1	-4,4	0,9	0,1	-2,7
M3	-0,1	-1,6	-8,2	0,1	-	-9,8
M6	0,4	-0,5	-5,3	-	-	-5,4
M9	-	0,3	-6,1	0,1	-	-5,7
M12	-	-	-2,5	-	-	-2,5
Y2	-	-0,7	-37,9	-	-	-38,6
Y3	-	-1,4	-20,9	-	-	-22,3
Y5	-	-1,1	-25,4	-	-	-26,5
Y10	-	0,2	-4,6	-	-	-4,4
suma	-2,6	-2,9	-117,1	1,1	0,1	

W kwietniu 2008 roku został zmieniony jeden z limitów dla portfela ryzyka stopy procentowej zarządzanego przez Departament Skarbu – limit Modified Duration (w tabeli „Całkowita pozycja stopy procentowej”) z 1 600 mln PLN na 1 900 mln PLN. Biorąc pod uwagę ten fakt, wykorzystanie limitów od początku 2008 roku przedstawiało się następująco:

Nota 30.4.3

1.01.2008 – 31.12.2008	Wykorzystanie limitów		
	minimalne	średnie	maksymalne
VaR	17%	39%	96%
Całkowita pozycja stopy procentowej	14%	59%	88%

1.01.2007 – 31.12.2007	Wykorzystanie limitów		
	minimalne	średnie	maksymalne
VaR	9%	27%	53%
Całkowita pozycja stopy procentowej	3%	40%	74%

Ryzyko kontrahenta

Ryzyko kontrahenta jest to ryzyko braku regulacji zobowiązań kontrahenta wynikających z zawartych kontraktów zaliczanych do portfela handlowego Banku. Ryzyko kontrahenta jest związane z ekspozycjami, które są narażone na działanie czynników rynkowych takich, jak poziom stóp procentowych i kursy wymiany walut. W wyniku oddziaływania czynników rynkowych na transakcje skala ekspozycji może się zmieniać w czasie generując ryzyko kredytowe w momencie niewypłacalności klienta. Aktualna wysokość ekspozycji zależy od wyceny kontraktów oraz narzutu uzależnionego od typu transakcji, typu klienta, dat rozliczenia.

Na koniec grudnia 2008 roku kalkulacja ryzyka kontrahenta obejmowała następujące typy transakcji zaliczanych do portfela handlowego Banku:

- transakcje wymiany walut
- transakcje wymiany stopy procentowej
- opcje wymiany walut
- opcje wymiany stopy procentowej

Wyceniając transakcje wymiany walut (FX forward) oraz opcje wymiany walut Bank dokonał korekty wartości godziwej tych instrumentów o wpływ ryzyka kredytowego, którego istotność znacząco zwiększyła się w obecnych warunkach rynkowych.

Wyznaczenie korekty wartości godziwej instrumentów finansowych z tytułu ryzyka kredytowego odbywa się poprzez ocenę, generowanych przez klientów, przepływów pieniężnych mogących pokryć wycenę instrumentów pochodnych. Oszacowana w ten sposób zdolność klientów do uregulowania swoich zobowiązań porównywana jest z wielkością ekspozycji klientów uwzględniających transakcje zawarte z innymi bankami. Ujemna różnica między tymi wielkościami koryguje wartość godziwą instrumentów finansowych.

Wartość godziwa

Nota 30.5.1

Tabela wartości godziwej (w tys. PLN)	31.12.2008		31.12.2007	
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 494 888	1 494 600	710 793	710 763
Należności od banków	606 373	605 290	1 084 283	1 084 220
Należności od klientów	14 823 117	13 515 781	11 195 867	11 074 009
Zobowiązania wobec banków	7 554 483	7 264 763	5 895 545	5 814 213
Zobowiązania wobec klientów	9 308 212	9 315 995	6 307 428	6 303 603
Zobowiązania podporządkowane	417 240	320 332	358 200	350 570

Bank dokonuje kalkulacji wartości godziwych transakcji nie wycenianych wg wartości godziwej dyskontując wszystkie przepływy transakcji przy użyciu charakterystycznych dla każdej grupy transakcji krzywych stóp procentowych.

Krzywa stóp procentowych wykorzystywana do obliczenia wartości godziwej kredytu składa się z:

1. dla depozytów
 - krzywej stóp procentowych wolnej od ryzyka kredytowego
 - aktualnego na dzień 31.12.2008 kosztu pozyskania tych środków
2. dla kredytów
 - krzywej stóp procentowych wolnej od ryzyka kredytowego
 - aktualnego na dzień 31.12.2008 kosztu pozyskania tych środków
 - marży rynkowej będącej odzwierciedleniem ryzyka kredytowego

Dla instrumentów, dla których niemożliwe jest wyznaczenie przyszłych przepływów przyjmuje się, że ich wartość godziwa równa jest wartości bilansowej.

Ryzyko operacyjne

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym to ciągłe procesy identyfikacji, analizy, monitorowania, kontroli oraz ograniczania ryzyka operacyjnego, z uwzględnieniem wskazania zakresów odpowiedzialności za te procesy na różnych szczeblach organizacyjnych Banku. Ryzyko operacyjne jest ryzykiem podstawowym, wpisanym w działalność Banku, które rośnie wraz ze stopniem złożoności organizacji, stosowanych systemów oraz oferowanych produktów i usług.

Bank przyjął dla potrzeb zarządzania ryzykiem operacyjnym definicję zaproponowaną przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego, zgodnie z którą ryzyko operacyjne należy rozumieć jako ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub z zagrożeń zewnętrznych. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyko prawne oraz ryzyko braku zgodności.

Strategia i polityka Banku w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym opisane zostały w przyjętym przez Bank dokumencie „Strategia i polityka ryzyka operacyjnego i ryzyka biznesowego Fortis Bank Polska SA”.

Strategią Banku jest wprowadzenie i utrzymanie wysokiego poziomu standardów zarządzania ryzykiem operacyjnym, gwarantujących bezpieczeństwo depozytów klientów i kapitału oraz stabilność wyniku finansowego Banku.

Zarząd Banku dokonuje okresowej oceny realizacji założeń strategii w zakresie zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku. W tym celu Zarząd Banku jest regularnie informowany o skali, i rodzajach ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, jego skutków i metod zarządzania ryzykiem operacyjnym. Komitet Ryzyka i ALM, w skład którego wchodzi wszyscy członkowie Zarządu Banku oraz Dyrektor Pionu Ryzyka jest organem zespołowo zarządzającym głównymi ryzykami w Banku, w tym ryzykiem operacyjnym.

Dodatkowo w Banku funkcjonuje wyspecjalizowany Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego, który adresuje do Komitetu Ryzyka i ALM bieżące rekomendacje dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Komitet Ryzyka i ALM na podstawie rekomendacji Komitetu ds. Ryzyka Operacyjnego, dotyczących obszarów działalności Banku o podwyższonym poziomie ryzyka operacyjnego, podejmuje decyzje odnośnie dalszych działań Banku w kierunku ograniczenia, akceptacji ryzyka operacyjnego lub zaprzestania działalności, której towarzyszy to ryzyko. Komitet Ryzyka i ALM może również podjąć decyzję o konieczności ubezpieczenia zidentyfikowanego ryzyka.

Bieżącym badaniem ryzyka operacyjnego oraz rozwojem i doskonaleniem adekwatnych technik jego kontroli zajmuje się wyspecjalizowana komórka organizacyjna, Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, wchodzący w skład Pionu Ryzyka. Dodatkowo, za koordynację procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w jednostkach organizacyjnych skupionych w Pionie Operacji i Wsparcia Biznesu, odpowiedzialny jest Departament Transferu Ryzyka i Bezpieczeństwa Informacji, którego kompetencje obejmują również określanie i realizację strategii Banku w zakresie ubezpieczeń, jako metody ograniczania ryzyk.

Bank precyzyjnie określa podział obowiązków w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, dostosowany do istniejącej struktury organizacyjnej Banku, z uwzględnieniem ewidencji, monitorowania, ograniczania i raportowania poziomu ryzyka operacyjnego.

Rejestracja strat operacyjnych pozwala na efektywne analizowanie i monitorowanie ryzyka operacyjnego. Prowadzona przez Bank polityka, dotycząca sposobu rejestracji strat operacyjnych, ma umożliwić sprawne i wolne od błędów rejestrowane wszystkich strat operacyjnych. Proces ewidencji strat jest nadzorowany przez Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, który również prowadzi dokumentację merytoryczną zawartości baz zarejestrowanych danych i odpowiada za jakość i kompletność tych danych.

Bank przywiązuje szczególną uwagę do procesów identyfikacji i oceny przyczyn bieżącej ekspozycji na ryzyko operacyjne w obrębie produktów bankowych, zmniejszania poziomu ryzyka operacyjnego poprzez poprawę procesów wewnętrznych,

a także do ograniczania ryzyka operacyjnego, towarzyszącego wprowadzaniu nowych produktów i usług. W związku z tym każda strata operacyjna jest klasyfikowana z uwzględnieniem typu zagrożeń operacyjnych, przyczyny powstania ryzyka operacyjnego, istnienia ryzyka powiązanego, konsekwencji księgowych oraz ewentualnego zaistnienia roszczenia zgłoszonego przez osoby trzecie.

Polityka Banku stanowi, że straty operacyjne alokowane są na linie biznesowe. Naczelną ideą alokacji, jest zapewnienie, aby kierownictwo linii biznesowych było bezpośrednio zainteresowane jakością kontroli i efektywnością ograniczania ryzyka operacyjnego, towarzyszącego obsłudze poszczególnych produktów.

Bieżącemu monitorowaniu pod kątem ekspozycji na ryzyko operacyjne podlegają obszary ryzyka o kluczowym znaczeniu dla produktów oferowanych przez Bank. W tym celu Bank kontroluje poziom ryzyka operacyjnego przy użyciu zdefiniowanych Kluczowych Wskaźników Ryzyka, czyli mierzalnych wartości umożliwiających bieżące monitorowanie zmian profilu ryzyka operacyjnego, analizę trendu zmian ekspozycji na ryzyko oraz wczesne wykrycie wzrostu poziomu zagrożenia operacyjnego dla wskazanych obszarów działalności Banku.

Bank dokonuje okresowej weryfikacji skuteczności funkcjonowania wdrożonego systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz jego adekwatności do aktualnego profilu ryzyka Banku. Kontrola i regularne przeglądy systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym są dokonywane przez komórkę audytu wewnętrznego, niezależną pod względem operacyjnym i zatrudniającą kompetentny, odpowiednio wyszkolony personel. Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność.

Do wyliczenia wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka operacyjnego Bank stosuje metodę podstawowego wskaźnika (ang. Basic Indicator Approach).

W ramach zarządzania ryzykiem prawnym Biuro Prawne monitoruje i analizuje w/w obszary oraz informuje Departament ds. Zarządzania Zgodnością i Departament Audytu o zauważonych ryzykach i nieprawidłowościach.

Bank realizuje działania zmierzające do utworzenia zintegrowanego systemu zarządzania ciągłością pracy. System ten umożliwi identyfikację potencjalnych zagrożeń dla organizacji, oszacowanie przewidywalnego wpływu, jaki zagrożenia te mogłyby wywrzeć na istniejące w Banku procesy, w przypadku ich wystąpienia.

Zasady zarządzania ciągłością działania Banku opisano w wewnętrznych regulacjach: „Zarządzanie kryzysowe w Fortis Bank Polska SA” oraz „Polityka utrzymania ciągłości działania Banku”.

W Banku funkcjonuje wyspecjalizowany Komitet ds. Utrzymania Ciągłości Pracy Banku, utworzony jako ciało zatwierdzające, które ma na celu wspieranie Komitetu Ryzyka i ALM w efektywnym zarządzaniu ciągłością działania Banku.

Całościowy nadzór nad działaniami Banku w zakresie zachowania ciągłości działania w Fortis Bank Polska SA sprawuje Dyrektor Pionu Ryzyka, który wraz z Członkami Komitetu ds. Utrzymania Ciągłości Pracy Banku, wspierającymi jego działania w odniesieniu do podlegających im obszarów, stanowi Kierownictwo programu ciągłości działania Banku. Na poziomie podstawowych jednostek organizacyjnych, czynnościami w zakresie ciągłości działania Banku zajmują się wyznaczeni Koordynatorzy.

Bank realizuje analizy dotyczące utrzymania ciągłości działania i wskazujące na konieczność zabezpieczenia danego obszaru, a następnie opracowuje plany zachowania ciągłości, które precyzują działania, jakie należy podjąć w celu przywrócenia funkcji biznesowych przed, w trakcie i po ustaniu zdarzenia kryzysowego.

Ryzyko braku zgodności

Za jeden z kluczowych czynników warunkujących sprawne funkcjonowanie i realizację przyjętej misji i strategii działania, Bank uznaje swój wizerunek i zaufanie, które systematycznie budowane jest w relacjach z klientami, kontrahentami, akcjonariuszami oraz pracownikami. Jako jedno z podstawowych zagrożeń dla dobrej reputacji i wizerunku uznaje się niezgodność działania Banku i jego pracowników z przepisami powszechnie obowiązującego prawa, jak i wewnętrznymi regulacjami.

Dążąc do zapewnienia bezpieczeństwa i stabilności działalności, w szczególności przez wykluczenie lub ograniczenie ryzyka braku zgodności, a tym samym i sankcji prawnych, strat finansowych lub utraty dobrej reputacji, istotnych dla obecnej i przyszłej pozycji Banku wobec jego konkurentów i w odbiorze publicznym, opracowana została „Polityka zarządzania przez Fortis Bank Polska SA ryzykiem braku zgodności”. Jednocześnie wdrożone zostały procesy monitorowania, identyfikacji i analizy zgodności regulacji wewnętrznych Banku oraz praktyki bankowej i postępowania osób zatrudnionych w Banku z obowiązującymi przepisami. Nad tymi procesami pieczę sprawuje Departament ds. Zapewnienia Zgodności.

Bank opracował wewnętrzną Politykę Akceptacji Klienta, wdrażając tym samym niezbędne oprogramowanie informatyczne, służące do weryfikacji obsługiwanych klientów, pod kątem występowania na listach podmiotów sankcjonowanych i dostosowując Bank do wymogów nowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu

finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu, co wpisuje się w zarządzanie ryzykiem braku zgodności.

Polityka Bezpieczeństwa

Koncentrując się na minimalizacji ryzyka, Bank uwzględnia potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa aktywów oraz informacji w aspekcie prawnym i biznesowym.

Bank, mając na uwadze, iż usługi finansowe wymagają specjalistycznej wiedzy oraz stałego dostępu do danych, a wiarygodne informacje stanowią czynnik decydujący o pozycji rynkowej podmiotu finansowego, szczególną uwagę zwraca na rozwiązania systemowe, których celem jest ochrona informacji przed zagrożeniami w sposób ciągły i właściwy.

W 2008 roku Fortis Bank Polska SA wdrożył System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji.

W grudniu 2008 roku niezależny audytor BSI, dokonał oceny i weryfikacji SZBI, pod względem zgodności wdrożonych zabezpieczeń z międzynarodowym standardem ISO/IEC 27001.

Audyty przebiegły pomyślnie, a jego efektem jest Certyfikacja Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji Fortis Bank Polska w pełnym zakresie normy ISO /IEC 27001, obejmująca wszystkie usługi i produkty realizowane dla klienta we wszystkich oddziałach i jednostkach Banku.

Zapewnienie bezpieczeństwa informacji jest działaniem permanentnym, notowanym na każdym poziomie zarządzania.

Wdrożony system opiera się na podejściu procesowym w aspekcie wdrażania i doskonalenia skuteczności implementowanych zabezpieczeń.

Zaprojektowane i realizowane systemowe podejście do bezpieczeństwa informacji wyznaczone jest przez potrzebę ciągłego doskonalenia produktów i usług realizowanych dla klienta.

Działania systemowe, polegające na analizie ryzyka, klasyfikacji informacji, zarządzaniu incydentami, zcentralizowanym zarządzaniu i kontroli dostępu do systemów IT, a także zarządzaniem zmianą, usystematyzowanym procesie ciągłości działania, standardach wymiany i dostępu do informacji, standardzie zabezpieczeń mienia, prowadzą do kompleksowego podejścia do problemu bezpieczeństwa informacji.

Fortis Bank Polska realizuje powyższy schemat poprzez Politykę Bezpieczeństwa Informacji oraz polityki obszarowe wchodzące w skład Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji, tj. Politykę Bezpieczeństwa Teleinformatycznego, Politykę Bezpieczeństwa Fizycznego, Politykę zarządzania przez Bank ryzykiem braku zgodności, Politykę Bezpieczeństwa Danych Osobowych, Politykę Utrzymania Ciągłości Pracy Banku, Zarządzania kryzysowego.

Dla celów planowania i wdrażania działań korygujących i zapobiegawczych, w Banku stworzono system gromadzenia danych o incydentach. System ten pozwala na budowanie bazy wiedzy o zagrożeniach i podatnościach, mających wpływ na poufność, dostępność i rzetelność informacji oraz danych przetwarzanych w Banku.

Powyższe działania w swoim założeniu mają przyczynić się do obniżania ryzyka utraty dostępności, rzetelności i poufności informacji, poprzez przewidywanie i zapobieganie czynnikom ujemnym, mającym odzwierciedlenie w jakości oferowanych produktów i usług.

Działania w zakresie koordynacji procesu bezpieczeństwa informacji w Banku, realizowane są przez Departament Transferu Ryzyka i Bezpieczeństwa Informacji, Komitet ds. Bezpieczeństwa Informacji oraz jednostki merytoryczne realizujące zadania w poszczególnych obszarach BI: Pion Technologii i Systemów Informatycznych, Departament Nieruchomości i Administracji, Departament ds. Zapewnienia Zgodności, Pion Ryzyka oraz Pion Zarządzania Kapitałem Ludzkim.

Mając na uwadze wzrost zewnętrznych i wewnętrznych zagrożeń noszących znamiona nadużycia lub przestępstwa, wymierzonych przeciwko aktywom Banku i jego klientów, a także stale doskonalone modus operandi takich zdarzeń, Bank rozszerzył i udoskonalił procesy przeciwdziałania, wykrywania i badania tego typu przypadków. Do realizacji tych celów powołano odrębną jednostkę, Departament ds. Przeciwdziałania Przestępstwom i Nadużyciom. Działania te realizowane są na zasadach przyjętych w grupie Fortis oraz w ścisłej współpracy z instytucjami rynku finansowego w Polsce.

Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe to ryzyko poniesienia strat o charakterze materialnym i niematerialnym w wyniku zmian w otoczeniu konkurencyjnym, w którym działa Bank, bieżącej działalności biznesowej lub niewłaściwych decyzji biznesowych. Ryzyko biznesowe zazwyczaj wynika z czynników zewnętrznych, jednak może być ograniczane przez efektywne działania zarządcze.

W obszarze ryzyka biznesowego Bank identyfikuje ryzyko strategiczne i ryzyko utraty reputacji.

Ryzyko strategiczne należy rozumieć jako ryzyko negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych podjęciem przez kadre zarządzającą decyzji dotyczących zarówno wyboru strategii biznesowych, jak również metody ich realizacji, z uwzględnieniem umiejętności efektywnego reagowania na czynniki zewnętrzne.

Utratę reputacji Banku należy rozumieć jako zagrożenie, które może zaszkodzić potencjałowi biznesowemu oraz negatywnie wpłynąć na skalę działalności zarówno samego Banku jak i innych jednostek Grupy Fortis. Ryzyko utraty reputacji może mieć istotny wpływ na obecne i przyszłe przychody i zdolność pozyskiwania kapitału, co bezpośrednio wynika z negatywnego postrzegania instytucji przez opinię publiczną. Ryzyko to wpływa także na możliwość nawiązywania nowych relacji lub kontynuowania świadczenia usług obecnym klientom.

Ryzyko utraty reputacji to ryzyko utraty przez Bank wizerunku solidnego partnera biznesowego skutkujące pogorszeniem się lub utratą zaufania klientów, akcjonariuszy, kontrahentów lub regulatorów, będącego na przykład wynikiem niewłaściwych działań samego Banku lub jego pracowników, zaangażowania się Banku w niejasne relacje biznesowe czy też konsekwencją przegranych spraw sądowych.

Ocena ryzyka biznesowego wykonywana jest przez Bank w ramach regularnie (corocznie) przeprowadzanych sesji Kontroli i Samooceny Ryzyka, z uczestnictwem członków Komitetu Ryzyka i ALM oraz zaproszonych reprezentantów wyższej kadry zarządzającej Banku. Podczas tej sesji Bank wyznacza kwotę kapitału wewnętrznego z tytułu ryzyka biznesowego zgodnie z aktualnie przyjętą przez Bank metodologią.

Bank zarządza ryzykiem biznesowym poprzez ciągłe procesy monitorowania i analizy podjętych decyzji biznesowych w odniesieniu do efektów ich realizacji oraz zmian w otoczeniu rynkowym. Strategią Banku jest wprowadzenie i utrzymanie wysokiego poziomu standardów zarządzania i oceny ryzyka operacyjnego oraz biznesowego, gwarantujących bezpieczeństwo depozytów klientów i kapitału a także stabilność wyniku finansowego Banku.

Zarządzanie kapitałem**Adekwatność kapitału**

Aktualna polityka Banku dotycząca utrzymania funduszy własnych na adekwatnym poziomie odnosi się do kategorii adekwatności kapitałowej, współczynnika wypłacalności i struktury funduszy własnych opisanych w prawie bankowym oraz przepisach wykonawczych do tego aktu.

Podstawowym celem Banku w omawianym zakresie, pozostaje utrzymanie funduszy własnych na poziomie gwarantującym współczynnik wypłacalności nie niższy niż 9,5%.

W związku z faktem, iż wartość współczynnika wypłacalności zbliżyła się do progu 9,5%, Bank podjął działania zmierzające do uzyskania od podmiotu z Grupy Fortis Bank pożyczki podporządkowanej w kwocie 50 mln EUR, która po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego zwiększy fundusze własne Banku. Zarząd Banku rozważa także podniesienie kapitałów poprzez emisję akcji.

Nota 30.6.1

Adekwatność kapitału (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Aktywa i zobowiązania pozabilansowe ważone ryzykiem	13 980 079	11 726 693
Kapitał zakładowy	503 135	503 135
Kapitał zapasowy	308 656	308 656
Kapitały rezerwowe łącznie z niepodzielonym zyskiem z lat ubiegłych	344 983	183 710
Zobowiązania podporządkowane zaliczane do funduszy własnych*	417 240	358 200
Inne składniki funduszy własnych, uwzględniane w wyliczeniu współczynnika adekwatności kapitałowej	52 095	67 300
Fundusze własne brutto razem	1 626 109	1 421 001
Pomniejszenia		
Udziały kapitałowe w podmiotach finansowych	18 196	18 196
Wartości niematerialne netto	25 896	22 287
Pomniejszenia razem	44 092	40 483
Fundusze własne netto	1 582 017	1 380 518
Kapitał krótkoterminowy	-	14 286
w tym zysk bieżący na portfelu handlowym	-	14 286
Razem fundusze własne plus kapitał krótkoterminowy	1 582 017	1 394 804
Wymóg kapitałowy z tytułu:		
Ryzyka kredytowego	1 209 577	946 714
Ryzyka rynkowego	9 654	5 707
Ryzyka operacyjnego	75 431	-
Całkowity wymóg kapitałowy	1 294 662	952 421
Współczynnik adekwatności kapitałowej	9,78%	11,72%

*21 listopada 2007 roku Bank uzyskał zgodę Komisji Nadzoru Bankowego na zaliczenie pożyczki jako zobowiązania podporządkowanego do funduszy własnych (uzupełniających) Banku zgodnie z art. 127 Prawa Bankowego w celu uwzględnienia przy wyliczeniu adekwatności kapitałowej.

Na 31 grudnia 2008 roku współczynnik adekwatności kapitałowej wyniósł 9,78% w porównaniu do 11,72% na koniec grudnia 2007 roku. Współczynnik ten wyraża proporcję między kapitałem banku, a jego zaangażowaniem z tytułu poszczególnych ryzyk.

Fundusze własne Banku (jako kategoria wyliczana dla celów kalkulacji współczynnika adekwatności kapitałowej) wzrosły o 13% w porównaniu z końcem grudnia 2007 roku, podczas gdy w tym samym czasie aktywa i zobowiązania pozabilansowe ważone ryzykiem wzrosły o 19%.

Począwszy od 1 stycznia 2008 roku Fortis Bank Polska SA zaczął stosować zasady wynikające z wdrożenia Nowej Umowy Kapitałowej przeniesione na grunt polskiego prawa poprzez zmiany do ustawy Prawo Bankowe oraz poprzez uchwały KNB.

Nowa Umowa Kapitałowa składa się z trzech filarów:

- Filar I - zostały wprowadzone zmiany w zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, określone zostały nowe wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego, bez zmian pozostały wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rynkowego,
- Filar II - na banki został nałożony obowiązek wypracowania procesów oceny kapitału wewnętrznego oraz ustalania docelowych kapitałów zgodnych z profilami ryzyka w danym banku oraz wymogami nadzorczymi,
- Filar III - banki zostały zobowiązane do ujawniania informacji na temat ich profilu ryzyka oraz poziomu kapitalizacji.

Powyższe obowiązki Fortis Bank Polska SA realizuje poprzez wyliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego stosując metodę standardową stanowiącą rozwinięcie metody wynikającej z postanowień umowy Basel I. Zgodnie z tą metodą uszczegółowione zostały klasy kredytobiorców, a banki uzyskały możliwość wykorzystywania zewnętrznych ratingów nadawanych przez określone agencje ratingowe.

Dla ustalenia wymogu z tytułu ryzyka rynkowego wyliczany jest wymóg z tytułu ryzyka stóp procentowych oraz z tytułu ryzyka walutowego. Łączny wymóg z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych obliczany jest dla pozycji pierwotnych według terminów zapadalności, a całkowity wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się metodą podstawową.

Wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego jest wyliczany metodą wskaźnika podstawowego (BIA) jako procent uzyskanych przychodów netto.

W ramach filara II Bank realizuje obowiązki związane z wyliczaniem kapitału wewnętrznego wynikające z zapisów Uchwały nr 4/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego. Dla wszystkich ryzyk uznanych za istotne opracowane zostały metodologie szacowania kapitału wewnętrznego, przy wykorzystaniu których Bank dokonuje comiesięcznych kalkulacji wewnętrznej oceny potrzeb kapitału wewnętrznego.

Obowiązki wynikające z filara III Bank realizuje poprzez umieszczenie na swoich stronach internetowych informacji na temat pomiaru wielkości ryzyk identyfikowanych w działalności Banku oraz pokrycia tych ryzyk w kapitale.

Zakres oraz szczegółowe zasady wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyk określa Uchwała nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie zakresu i szczególnych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (...).

Sposób wyliczania funduszy własnych stosowanych do wyliczania współczynnika wypłacalności reguluje Uchwała nr 2/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych (...).

Zastosowanie przez Bank powyższych regulacji z dniem 1 stycznia 2008 roku skutkowało wzrostem wielkości całkowitego wymogu kapitałowego. Główny wpływ na ten wzrost ma, dotychczas nieuwzględniany w wyliczeniu współczynnika wypłacalności, wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego. Pozostałe wielkości wymogów nie zmieniły się znacząco w stosunku do wyliczeń według zasad Basel II. W związku z tym Bank nie dokonał przeliczeń okresów porównywalnych i prezentowane wartości porównawcze wg stanu na 31 grudnia 2007 roku, są wartościami wyliczonymi wg zasad Basel I.

Kwoty minimalnych wymogów kapitałowych (w tys. PLN)	31.12.2008	31.12.2007
Ryzyko kredytowe	1 209 577	946 714
Ryzyko rynkowe, w tym :	9 654	5 707
- ryzyko ogólne stóp procentowych	6 047	5 707
Ryzyko operacyjne	75 431	-
Całkowity wymóg kapitałowy	1 294 662	952 421

31. Wydarzenia po dniu bilansowym

31.1. Wezwanie do sprzedaży akcji Fortis Bank Polska SA

Spółka Société Fédérale de Participations et d'Investissement, zarzadzajaca w imieniu rządu Belgii przejętymi aktywami Fortisu, 10 stycznia 2009 roku ogłosiła wezwanie do zapisywania się na sprzedaż akcji Fortis Banku Polska SA będucych w publicznym obrocie. Wezwanie do sprzedaży akcji Fortis Banku Polska stanowi obowiązek wynikajacy z przepisów prawa. Obowiązek ten jest konsekwencją transakcji przejęcia belgijskiego Fortis Banku, którą w październiku 2008 roku przeprowadził rząd Belgii poprzez spółkę Société Fédérale de Participations et d'Investissement. Akcjonariusze mniejszościowi, do których wezwanie zostało skierowane, na dzień 10 stycznia 2009 roku posiadali 0,71 proc. akcji Fortis Banku Polska. Cena akcji proponowana w wezwaniu została ustalona na poziomie 154,85 PLN.

Dnia 15 stycznia 2009 roku Zarząd Fortis Bank Polska SA poinformował o podjęciu przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 14 stycznia 2009 roku, decyzji wzywajacej Société Fédérale de Participations et d'Investissement, tj. podmiot wzywajacy do zapisywania się na sprzedaż do 119 731 akcji Fortis Bank Polska SA, do wprowadzenia w treści wezwania zmiany polegajacej na zastapieniu ceny określonej w wysokości 154,85 PLN, ceną w wysokości 222,00 PLN. W związku z powyższym cena akcji Fortis Bank Polska SA została podwyższona do wysokości 222,00 PLN.

Dnia 5 marca 2009 roku Zarząd Fortis Bank Polska SA poinformował, że w dniu 4 marca 2009 roku w ramach wezwania do zapisywania się na sprzedaż akcji Fortis Bank Polska SA notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. zawarto transakcje na 87 263 sztuki akcji.

W konsekwencji powyższej transakcji Fortis Bank SA/NV posiada 16 738 712 akcji Fortis Bank Polska SA, co stanowi 99,81 % wszystkich akcji Fortis Bank Polska SA.

31.2. Zmiana w składzie Rady Nadzorczej

Dnia 31 stycznia 2009 roku Pan Christopher Norris złożył rezygnacje z członkostwa w Radzie Nadzorczej Fortis Bank Polska S.A. Pan Christopher Norris pełnił funkcję członka Rady Nadzorczej Fortis Bank Polska S.A. od dnia 26 września 2008 roku.

Od 1 lutego 2009 roku skład Rady Nadzorczej Fortis Bank Polska S.A. jest następujacy:

1. Jos Clijsters - Przewodniczący
2. Antoni Potocki - Wiceprzewodniczący
3. Zbigniew Dresler
4. Lucas Willemyns
5. Peter Ullmann

31.3. Zmiana w składzie Zarządu Fortis Bank Polska SA.

Z dniem 1 kwietnia 2009 roku, na mocy decyzji Rady Nadzorczej, Pan Jacek Obłękowski obejmie funkcję Wiceprezesa Zarządu Fortis Bank Polska SA. Odpowiedzialnego za Pion Obsługi Małych Przedsiębiorstw i Klientów Indywidualnych.

Pan Jacek Obłękowski pozostaje Prezesem Dominet Bank S.A.

Od dnia 1 kwietnia 2009 roku skład Zarządu Fortis Bank Polska S.A. jest następujacy:

1. Alexander Paklons - Prezes Zarządu
2. Jan Bujak - Pierwszy Wiceprezes Zarządu
3. Jean - Luc Deguel - Wiceprezes Zarządu
4. Thierry Lechien - Wiceprezes Zarządu
5. Jacek Obłękowski - Wiceprezes Zarządu
6. Jaromir Pelczarski - Wiceprezes Zarządu

Jednocześnie w związku z potrzebą zapewnienia sprawnego połączenia Fortis Bank Polska S.A. i Dominet Bank S.A. od dnia 1 kwietnia 2009 roku:

- Pan Jan Bujak obejmie funkcję Wiceprezesa Zarządu Dominet Bank S.A. z siedzibą w Lubinie,

- Pan Jaromir Pelczarski zostanie delegowany przez Radę Nadzorczą Dominet Bank S.A. do czasowego wykonywania czynności Wiceprezesa Zarządu Dominet Bank S.A. z siedzibą w Lubinie.

31.4. Dofinansowanie do projektu szkoleniowego „Akademia Rozwoju Kompetencji - ARKa”

Fortis Bank Polska S.A. otrzymał dofinansowanie do projektu szkoleniowego „Akademia Rozwoju Kompetencji - ARKa”, w ramach Poddziałania 2.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: „Rozwój Kapitału Ludzkiego Przedsiębiorstw”. Wysokość dofinansowania wynosi 3 200 000 PLN. Projekt obejmuje 26 tematów szkoleń m.in. z zakresu zarządzania zmianą, zarządzania projektami i procesami, analizy finansowej przedsiębiorstw, technik negocjacji, zarządzania personelem, zarządzania czasem oraz stresem. Szkolenia w ramach Projektu skierowane są do wszystkich pracowników Banku. Projekt będzie trwał 22 miesiące, od marca 2009 roku do grudnia 2010 roku.

31.5. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w Brukseli i Utrechcie

11 lutego i 13 lutego 2009, odbyły się Walne Zgromadzenia Akcjonariuszy grupy Fortis w Brukseli (WZA Fortis SA/NV) i Utrechcie (WZA Fortis N.V.), przedmiotem których było zatwierdzenie transakcji dokonanych w październiku 2008 – sprzedaży holenderskiej części grupy Fortis państwu holenderskiemu oraz sprzedaży 50%+1 akcji belgijskiego Fortis Banku rządowi Królestwa Belgii, powodującej zwiększenie jego udziału do 99,93%, a także planowanej odsprzedaży Fortis Banku SA/NV francuskiej grupie BNP Paribas. Głosowanie dało wynik negatywny, co skutkuje możliwością rozwiązania stosunku umownego przez strony lub, o ile nie nastąpi to za porozumieniem stron, możliwością anulowania transakcji przez sąd.

31.6. Nowe porozumienie w sprawie odsprzedaży akcji Fortis Bank S.A./NV BNP Paribas

W październiku 2008 roku Fortis holding, BNP Paribas oraz Société Fédérale de Participations et d'Investissement zawarły porozumienie w sprawie odsprzedaży 75% akcji Fortis Bank S.A./NV francuskiemu BNP Paribas. Umowa ta została zakwestionowana przez akcjonariuszy mniejszościowych grupy Fortis, rezultatem czego było głosowanie i odrzucenie proponowanej transakcji na Walnym Zgromadzeniu.

6 marca 2009 roku zawarte zostało nowe porozumienie w sprawie zmienionych warunków transakcji. Nowe porozumienie zostanie przedstawione akcjonariuszom do zatwierdzenia na zbliżającym się walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Fortis SA/NV w Brukseli oraz Fortis NV w Utrechcie w kwietniu 2009 roku.

31.7. Opinia biegłego rewidenta z badania planu połączenia

24 lutego 2009 Bank przekazał do publicznej wiadomości pisemną opinię niezależnego biegłego rewidenta z badania planu połączenia Fortis Bank Polska S.A. z Dominet Bank S.A. z dnia 25 listopada 2008 roku w zakresie jego poprawności i rzetelności, sporządzoną dla Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zgodnie z wymogami art. 502 i 503 Kodeksu spółek handlowych. Biegły rewident w swojej opinii stwierdził, że plan połączenia został sporządzony poprawnie i rzetelnie.

31.8. Istotne transakcje z podmiotami niepowiązanymi z Fortis Bank Polska SA

W dniu 31 marca 2009 Fortis Bank Polska SA i Fortis Bank S.A./NV podpisały porozumienie z Klientem nie będącym podmiotem powiązany z Fortis Bank Polska SA. Na podstawie powyższego porozumienia przez okres dwóch miesięcy ulegnie zawieszeniu spłata kwoty wynikająca z zawartych umów kredytowych z Klientem. Całkowite zadłużenie na dzień 31 marca 2009 z tytułu wyżej wymienionych umów wynosi 286 855 748,979 PLN, a zadłużenie wobec Fortis Bank Polska S.A. wynosi 236 494 637,869 PLN.

Fortis Bank Polska S.A. i Fortis Bank S.A./NV zobowiązały się do niepodejmowania w tym okresie czynności egzekucyjnych i zabezpieczających wobec Spółki. Zawarte porozumienie ma na celu umożliwienie dokończenia procesu negocjacji między stronami i uzyskanie długoterminowego finansowania dla Spółki. Porozumienie zawiera szczegółowy harmonogram czynności podejmowanych w czasie jego obowiązywania, które mają na celu zawarcie umowy długoterminowej do końca maja 2009 r.

31.9. Deprecjacja złotego

Po 31 grudnia nastąpiła znaczna deprecjacja złotego w stosunku do innych głównych walut:

- z PLN 4,1724 /EUR na dzień 31 grudnia 2008 roku do PLN 4,7013/EUR na dzień podpisania sprawozdania finansowego;

- z PLN 2,8014 /CHF na dzień 31 grudnia 2008 roku do PLN 3,1001/CHF na dzień podpisania sprawozdania finansowego;
- z PLN 2,9618 /USD na dzień 31 grudnia 2008 roku do PLN 3,5416/USD na dzień podpisania sprawozdania finansowego.

Taka zmiana w kursie walut może mieć istotny wpływ na wartość oraz profil ryzyka aktywów, zobowiązań oraz pozabilansowych instrumentów finansowych w walutach obcych.

32. Inne istotne informacje

32.1. Informacja o akcjonariuszach posiadających, co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZA

Na dzień 31 grudnia 2008 roku struktura akcjonariatu przedstawiała się następująco:

Struktura akcjonariatu	liczba akcji	% udział w kapitale zakładowym	liczba głosów na WZA*	% udział w ogólnej liczbie głosów*
Fortis Bank S.A./NV	16 651 449	99,29%	16 651 449	99,29%
Pozostali	119 731	0,71%	119 731	0,71%
Razem:	16 771 180	100%	16 771 180	100%

Na dzień publikacji raportu, tj. na 6 kwietnia 2009 roku struktura akcjonariatu przedstawiała się następująco:

Struktura akcjonariatu	liczba akcji	% udział w kapitale zakładowym	liczba głosów na WZA*	% udział w ogólnej liczbie głosów*
Fortis Bank S.A./NV	16 738 712	99,81%	16 738 712	99,81%
Pozostali	32 468	0,19%	32 468	0,19%
Razem:	16 771 180	100%	16 771 180	100%

*W związku ze zmianą podmiotu dominującego wobec Fortis Bank S.A./NV (obecnie Societe Federale de Participation et d'Investment), Fortis Bank S.A./NV nie może wykonywać prawa głosu z posiadania akcji do czasu uzyskania przez Societe Federale de Participation et d'Investment zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Kapitał podzielony jest obecnie na 16 771 180 akcji o wartości nominalnej 30 zł każda, co stanowi 16 771 180 głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Banku.

32.2. Informacja o Właścicielu Fortis Bank Polska S.A. i finansowanie Fortis bank Polska S.A. przez grupę Fortis

Informacja o Właścicielu Fortis Bank Polska S.A.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank był częścią międzynarodowej grupy bankowej, w której jednostką dominującą najwyższego szczebla był Rząd Królestwa Belgii za pośrednictwem Société Fédérale de Participations et d'Investissement. Bezpośrednim podmiotem dominującym dla Banku pozostaje Fortis Bank SA/NV z siedzibą w Brukseli.

Dnia 6 października 2008 r. Bank otrzymał informację o zawarciu porozumienia między rządem Królestwa Belgii i grupą Fortis w wyniku którego nastąpiła zmiana podmiotu dominującego wobec akcjonariusza większościowego. Po formalnym zarejestrowaniu transakcji, tj. od dnia 10 października 2008 roku właścicielem Fortis Bank SA/NV jest w 99,93% rząd Królestwa Belgii, tj. Belgian Federal Participation and Investment Authority (zarejestrowana w Brukseli Avenue Louise, 54, B1, 100), 0,07% to akcjonariat rozproszony. Belgijski Skarb Państwa najpierw (tj. 29.09.2008) zakupił 49,93% udziałów w kapitale Fortis Bank SA/NV a następnie zwiększył swój udział po przejściu przez rząd Holandii Fortis Bank Nederland (Holding) NV (w tym udziału Fortis w ABN AMRO Holding NV) oraz aktywów ubezpieczeniowych grupy Fortis w Holandii.

W październiku 2008 roku Fortis holding, BNP Paribas oraz Société Fédérale de Participations et d'Investissement zawarły porozumienie w sprawie odsprzedaży 75% akcji Fortis Bank S.A./NV francuskiemu BNP Paribas. 11 lutego i 13 lutego 2009, odbyły się Walne Zgromadzenia Akcjonariuszy grupy Fortis w Brukseli (WZA Fortis SA/NV) i Utrechcie (WZA Fortis N.V.), przedmiotem których było zatwierdzenie transakcji dokonanych w październiku 2008 – sprzedaży holenderskiej części grupy Fortis państwu holenderskiemu oraz sprzedaży 50%+1 akcji belgijskiego Fortis Banku rządowi Królestwa Belgii, powodującej zwiększenie jego udziału do 99,93%, a także planowanej odsprzedaży Fortis Banku SA/NV francuskiej grupie BNP Paribas. Głosowanie dało wynik negatywny, co skutkuje możliwością rozwiązania stosunku umownego przez strony lub, o ile nie nastąpi to za porozumieniem stron, możliwością anulowania transakcji przez sąd.

6 marca 2009 roku zawarte zostało nowe porozumienie w sprawie zmienionych warunków transakcji. Zgodnie z postanowieniami nowego porozumienia, rząd Belgii przekaze BNP Paribas 75% udziałów Fortis Banku SA/NV w oparciu o wycenę 100% aktywów na kwotę 11 mld euro w zamian za akcje BNP Paribas wyemitowane po cenie 68 euro, natomiast Fortis Bank SA/NV nabędzie od Fortis holding 25% Fortis Insurance Belgia. Nowe porozumienie zostanie przedstawione

akcjonariuszom do zatwierdzenia na zbliżającym się walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Fortis SA/NV w Brukseli oraz Fortis NV w Utrechcie w kwietniu 2009 roku.

W dniu 30 marca 2009 roku został złożony przez Société Fédérale de Participations et d'Investissement wniosek do Komisji Nadzoru Finansowego o zgodę na wykonywanie praw z akcji Fortis Bank Polska S.A.

W wyniku zmiany podmiotu dominującego Fortis Bank S.A./NV, akcjonariusz większościowy Fortis Bank Polska SA nie może wykonywać prawa głosu z posiadanych akcji do czasu uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego zgodnie z art. 25 ust.1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe.

Finansowanie Fortis Bank Polska S.A. przez grupę Fortis

Głównym źródłem finansowania Banku są pożyczki z grupy Fortis. Na dzień 31.12.2008 roku struktura uruchomionych pożyczek wyglądała następująco:

- EUR 200 mln - zapadalność w styczniu 2010,
- CHF 445 mln - zapadalność w marcu 2010,
- EUR 500 mln - zapadalność w czerwiec 2010,
- CHF 297 mln - zapadalność w październik 2010,
- CHF 100 mln - zapadalność w lipcu 2011,
- PLN 763 mln - zapadalność w lipcu 2011,
- CHF 212 mln - zapadalność w czerwcu 2012,
- EUR 3 mln - zapadalność w czerwiec 2012,
- PLN 725 mln - zapadalność w czerwcu 2012,
- CHF 295 mln - zapadalność w czerwcu 2012,
- EUR 100 mln - zapadalność w wrześniu 2017.

32.3. Akcje Fortis Bank Polska SA będące w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Na dzień 31 grudnia 2008 roku, jak i w analogicznym okresie roku ubiegłego, żaden z członków Zarządu Banku ani też żaden z członków Rady Nadzorczej nie posiadał akcji wyemitowanych przez Fortis Bank Polska SA lub innych instrumentów finansowych z nimi związanych.

32.4. Wskazanie postępowań toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

W 2008 roku toczyło się postępowanie przed Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Pismem z dnia 2 lipca 2008 roku Bank został zobowiązany do przekazania dokumentacji dotyczącej wzorców umownych w zakresie kredytu hipotecznego oraz udzielenia informacji w zakresie produktu. Bank został zagrożony nałożeniem karą do wysokości 50 mln EUR w przypadku nieudzielenia informacji oraz nie przekazania dokumentacji bądź wprowadzenia w błąd urzędu. FBP SA pismem z dnia 9 lipca 2008 roku przekazała właściwe dane do UOKiK. Następnie pismem z dnia 6 sierpnia 2008 roku poinformował Urząd o wprowadzonych zmianach w zakresie tego produktu kredytowego zgodnych z wytycznymi raportu UOKiK dotyczącego kredytów hipotecznych. Bank zastosował się do wytycznych raportu UOKiK oraz w terminie udzielił żądanych informacji oraz dokumentów, dlatego ryzyko nałożenia kary jest niskie. Na dzień 31 grudnia 2008 roku sprawa nie była zakończona.

W 2008 roku, przed Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, kontynuowane było postępowanie antymonopolowe, prowadzone na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji w Warszawie, w przedmiocie stosowania praktyk ograniczających konkurencję na rynku kart płatniczych. UOKiK zarzuca bankom działającym na rynku stosowanie praktyk ograniczających konkurencję w postaci zawarcia porozumienia w przedmiocie pobierania opłat interchange. UOKiK uznał, że opłaty te są pobierane nienależnie, co z kolei ma wpływ na wysokość cen produktów konsumpcyjnych. Została wydana decyzja w przedmiocie nałożenia kary w wysokości 2,9 mln zł na Fortis Bank Polska SA. Decyzji został nadany rygor natychmiastowej wykonalności. Bank złożył w tym przedmiocie zażalenie na decyzję Prezesa UOKiK. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 13 listopada 2008 roku stwierdził, że ustalanie prowizji przy przyjmowaniu płatności

kartą nie stanowi praktyki naruszającej konkurencję. Postępowanie nie zostało zakończone w 2008 roku, UOKiK złożył apelację. Na wypadek niepomyślnego rozstrzygnięcia Bank utworzył w 2007 roku rezerwę w wysokości 2,9 mln PLN.

32.5. Zmiana składu Zarządu Fortis Bank Polska SA

Dnia 11 czerwca 2008 roku Bank poinformował o rezygnacji złożonej przez Bartosza Chytlę z funkcji członka i wiceprezesa Zarządu. Od dnia 1 lipca 2008 roku, skład Zarządu Fortis Bank Polska SA jest następujący:

1. Alexander Paklons	- Prezes Zarządu
2. Jan Bujak	- Pierwszy Wiceprezes Zarządu
3. Jean-Luc Deguel	- Wiceprezes Zarządu
4. Jaromir Pelczarski	- Wiceprezes Zarządu
5. Thierry Lechien	- Wiceprezes Zarządu

Poza rezygnacją Bartosza Chytlę, nie miały miejsca zmiany w Zarządzie Banku w 2008 roku.

32.6. Zmiany w składzie Rady Nadzorczej

W dniu 21 lutego 2008 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenia Akcjonariuszy powołało w skład Rady Nadzorczej Fortis Bank Polska SA Pana Marca Lueta oraz Pana Lucasa Willemynsa.

W dniu 25 września 2008 roku Pan Werner Claes i Pan Marc Luet złożyli rezygnacje z członkostwa w Radzie Nadzorczej Fortis Bank Polska SA. Pan Werner Claes pełnił funkcję członka Rady Nadzorczej Fortis Bank Polska SA od dnia 16 grudnia 1999 roku, a Pan Marc Luet pełnił funkcję członka Rady Nadzorczej Fortis Bank Polska SA od dnia 21 lutego 2008 roku.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, które odbyło się w dniu 25 września 2008 roku, powołało Pana Christophera Norrisa w skład Rady Nadzorczej, który swoją funkcję objął z dniem 26 września 2008 roku.

Na koniec grudnia 2008 roku skład Rady Nadzorczej Fortis Bank Polska SA był następujący:

1. Jos Clijsters	- Przewodniczący
2. Antoni Potocki	- Wiceprzewodniczący
3. Zbigniew Dresler	
4. Peter Ullmann	
5. Lucas Willemyns	
6. Christopher Norris	

32.7. Ryzyko kredytowe

W związku z pogorszeniem się sytuacji na światowych rynkach finansowych, Bank zidentyfikował wzrastające ryzyko kredytowe związane z kontraktami terminowymi. Analiza sytuacji klientów z którymi zawarto transakcje opcji walutowych i transakcji wymiany forward ujawniła, że niektóre ze spodziewanych przepływów oczekiwanych przez eksporterów nie zostaną zrealizowane, bądź zostaną zrealizowane w wysokościach niższych niż szacowane w momencie zawierania kontraktów zabezpieczających te przepływy.

Innym istotnym czynnikiem mającym wpływ na zdolność klientów do regulowania swoich zobowiązań w walutach obcych wobec banku jest osłabienie kursu złotego.

W celu zmniejszenia ryzyka kredytowego klientów z tytułu instrumentów finansowych Bank podjął decyzję o wypracowaniu metodologii korekty wyceny wartości godziwej z tytułu tego ryzyka i dokonaniu ujawnienia z tego tytułu w sprawozdaniu finansowym.

Bank zastosował podejście oparte na ocenie ekspozycji naturalnej klientów uwzględnieniem kontraktów zawartych z innymi bankami, oceniając przy tym przepływy pieniężne generowane przez klientów mogących pokryć wycenę transakcji pochodnych niestanowiących zabezpieczenia przepływów w walutach obcych.

Wpływ korekt wartości godziwej instrumentów pochodnych z tytułu ryzyka kredytowego został zaprezentowany w nocie dotyczącej aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu. Korekta wartości godziwej zapadłych walutowych instrumentów pochodnych prezentowana jest wraz z należnością powstałą z tego tytułu.

Bank prognozuje, że w najbliższym czasie, a w szczególności w perspektywie co najmniej kolejnego kwartału zidentyfikowane ryzyko kredytowe będzie miało wpływ na wyniki finansowe Banku. Bank zamierza regularnie dokonywać analizy zdolności klienta do regulowania swoich zobowiązań wobec Banku. Różnica między wielkością zobowiązań klientów wobec Banku a szacowaną zdolnością do spłaty tych zobowiązań zostanie wyrażona jako korekta wartości wyceny instrumentów pochodnych z tytułu ryzyka kredytowego.

32.8. Inne istotne wydarzenia

Wstrzymanie kredytów w walutach obcych

Od dnia 15 maja 2008 roku, Fortis Bank Polska SA, mając na celu ograniczenie ryzyka walutowego, wstrzymał sprzedaż kredytów hipotecznych i pożyczek hipotecznych w walutach innych niż złoty, dla klientów indywidualnych (ograniczenie to nie dotyczy klientów segmentu private banking).

Począwszy od 8 września 2008 roku Fortis Bank Polska SA wznowił ofertę kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich (CHF) dla wybranej grupy zawodów w związku z podjęciem przez Grupę Fortis decyzji dotyczącej udzielania kredytów hipotecznych w walucie obcej. Ograniczona oferta obowiązywała do 31 grudnia 2008 roku.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Fortis Bank Polska SA

Dnia 6 czerwca 2008 roku odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Fortis Bank Polska SA, zatwierdzające Sprawozdanie finansowe za zakończony rok obrotowy 2007, Sprawozdanie Zarządu za rok 2007 oraz Sprawozdanie Rady Nadzorczej za rok 2007. Walne Zgromadzenie udzieliło absolutorium z wykonania obowiązków w 2007 roku wszystkim członkom Zarządu i Rady Nadzorczej. Decyzją Walnego Zgromadzenia, zysk za rok 2007 został przeznaczony w całości na zwiększenie funduszy własnych, a w szczególności na pokrycie kosztów wdrożenia przez Fortis Bank Polska SA Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej.

Przekształcenie Fortis Private Investments Polska S.A.

Dnia 6 czerwca 2008 roku, podmiot zależny od Fortis Bank Polska SA – Fortis Private Investments Polska S.A., złożył do Komisji Nadzoru Finansowego wniosek o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych, które powstanie z przekształcenia domu maklerskiego i będzie działało pod firmą Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Fortis Private Investments S.A.

Data połączenia

Dnia 19 czerwca 2008 roku Bank poinformował o planowanej dacie połączenia prawnego Fortis Bank Polska SA i Dominet Bank SA - 1 lipca 2009 roku. Równocześnie została przekazana informacja, iż planowane jest, że funkcję Prezesa Zarządu połączonego Banku obejmie Pan Alexander Paklons, obecnie Prezes Zarządu Fortis Bank Polska SA i Przewodniczący Rady Nadzorczej Dominet Bank SA. Osobą odpowiedzialną za rozwój działalności w segmencie klientów indywidualnych i małych przedsiębiorstw będzie Pan Jacek Oblękowski, obecnie Prezes Zarządu Dominet Bank SA.

Dnia 25 listopada 2008 Zarząd Fortis Bank Polska SA poinformował o przesunięciu daty planowanego prawnego połączenia Fortis Banku Polska SA i Dominet Banku na 31 lipca 2009 roku. Dokonując zmiany planowanej daty połączenia Banki dokonały odpowiedniej zmiany zawartej pomiędzy nimi Umowy o współpracę z dnia 9 stycznia 2008 roku.

Plan połączenia

Dnia 25 listopada 2008 roku Zarząd Fortis Bank Polska SA przyjął plan połączenia Fortis Bank Polska SA z siedzibą w Warszawie z Dominet Bankiem S.A. z siedzibą w Lubinie działając zgodnie z art. 499 § 1 oraz § 2 Kodeksu spółek handlowych.

Plan Połączenia Fortis Bank Polska SA i Dominet Bank S.A. przyjęty został wraz z następującymi załącznikami:

1. Projekty uchwał Walnych Zgromadzeń Spółek dotyczących połączenia oraz zmian Statutu Fortis Bank Polska SA.
2. Ustalenie wartości majątku Dominet Bank na dzień 1 października 2008 roku.
3. Oświadczenie zawierające informację o stanie księgowym Dominet Bank S.A. sporządzoną dla celów połączenia na dzień 1 października 2008 roku.
4. Oświadczenie zawierające informację o stanie księgowym Fortis Bank Polska SA sporządzoną dla celów połączenia na dzień 1 października 2008 roku.
5. Rekomendacja dotycząca parytetu wymiany.
6. Projekt zmian Statutu Fortis Bank Polska SA.

Wniosek do KNF o przesunięcie terminu wykonania zobowiązania do zwiększenia płynności akcji Fortis Bank Polska SA

12 września 2008 roku Fortis SA/N.V., Fortis N.V., Fortis Brussels SA/N.V. oraz Fortis Bank SA/N.V. złożyły w Komisji Nadzoru Finansowego wniosek o przesunięcie terminu wykonania zobowiązania do zwiększenia płynności akcji Fortis Bank Polska SA.

Zobowiązanie do zwiększenia płynności akcji Banku do poziomu, co najmniej 10-15% zostało określone przez Komisję Nadzoru Bankowego w uchwale nr 14/KNB/2007 zezwalającej Fortis Brussels SA/N.V. na wykonywanie za pośrednictwem Fortis Bank SA/N.V. prawa ponad 75% głosów na Walnym Zgromadzeniu Fortis Bank Polska SA. Termin wykonania zobowiązania został określony na 2 lata od dnia podjęcia tej uchwały. Wnioskodawcy wnieśli o przesunięcie powyższego terminu na koniec czerwca 2010 roku.

W dniu 20 marca 2009 roku Fortis Bank Polska SA otrzymał pismo Komisji Nadzoru, w którym KNF poinformowała o wstrzymaniu rozpatrywania wniosku dotyczącego zmiany terminu realizacji zobowiązania do zwiększenia płynności akcji Fortis Bank Polska SA na GPW. Rozpatrzenie wniosku zostało wstrzymane w związku ze zmianą ostatecznego podmiotu dominującego względem Fortis Bank Polska SA. Realizacja zobowiązania do zwiększenia płynności akcji Fortis Bank Polska SA będzie oczekiwana od nowego inwestora po uzgodnieniu nowego terminu uwzględniającego aktualną sytuację rynkową.

ISO

Dnia 17 grudnia 2008 roku Fortis Bank Polska SA otrzymał certyfikat Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji według normy ISO/IEC 27001:2005. Fortis Bank Polska SA jest pierwszym bankiem w Polsce, który poddał audytowi swój System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji w całym obszarze prowadzonych usług bankowych oraz we wszystkich lokalizacjach i jednostkach organizacyjnych. Dla zapewnienia, że procedury są właściwie stosowane, wdrożone zostały także dodatkowe rozwiązania IT wspomagające bezpieczeństwo informacji, m.in. IDM - system zarządzania tożsamością i uprawnieniami pracowników w systemach IT, monitoring poczty wychodzącej z banku, ograniczenie używania w komputerach urządzeń zewnętrznych typu pendrive, itp. Wdrożony w Fortis Banku Polska SA standard Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji, w roku 2009 implementowany będzie w jednostkach Dominet Banku, aby po fuzji prawnej połączony bank mógł pomyślnie przejść audyt nadzoru na zgodność z Normą ISO/IEC 27001:2005. Kolejne audyty realizowane będą do 2011 roku, celem corocznego potwierdzenia realizacji standardów ISO.

Istotne transakcje z podmiotami niepowiązanymi z Fortis Bank Polska SA

W drugim kwartale 2008 roku Bank podpisał dwie znaczące umowy kredytowe, z Klientami nie będącymi podmiotami powiązanymi z Fortis Bank Polska SA, na łączną kwotę 500 mln PLN (300 mln PLN i 200 mln PLN). Umowy te zostały zawarte na okres odpowiednio do 1 roku i 10 lat. Warunki tych transakcji nie odbiegają od warunków rynkowych.

W trzecim kwartale 2008 roku Bank podpisał aneks do znaczącej umowy kredytowej z Klientem nie będącym podmiotem powiązanym z Fortis Bank Polska SA. Na dzień podpisania aneksu wysokość przyznanego limitu wynosiła 198 mln PLN. Okres kredytowania został przedłużony do 31 marca 2009 roku. Warunki transakcji nie odbiegają od warunków rynkowych.

32.9. Oświadczenia Zarządu Banku

Prawdziwość i rzetelność prezentowanych sprawozdań

Zgodnie z najlepszą wiedzą Zarządu Banku, roczne dane finansowe oraz dane porównawcze zaprezentowane w Rocznym sprawozdaniu finansowym Fortis Bank Polska Spółka Akcyjna za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku zostały sporządzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości i odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz osiągnięty przez Bank wynik finansowy.

Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych KPMG Audyt Sp. z o.o., dokonujący badania Roczno-rozprawozdania finansowego Fortis Bank Polska SA za okres kończący się 31 grudnia 2008 roku, został wybrany zgodnie z przepisami prawa. Podmiot ten oraz biegli rewidenci spełnili warunki konieczne do wydania bezstronnego i niezależnego wniosku z przeglądu zgodnie z właściwymi przepisami prawa polskiego.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu:

31.03.2009 r. Alexander Paklons
Prezes Zarządu
 podpis

31.03.2009 r. Jan Bujak
Pierwszy Wiceprezes Zarządu
Dyrektor Finansowy
 podpis

31.03.2009 r. Jean-Luc Deguel
Wiceprezes Zarządu
 podpis

31.03.2009 r. Jaromir Pelczarski
Wiceprezes Zarządu
 podpis

31.03.2009 r. Thierry Lechien
Wiceprezes Zarządu
 podpis
